

Оссолінські колекції.

CD – диск виконано в рамках угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy.

zespół (fond) 45.

Archiwum Dziaduszyckich

Część I. Rękopisy Biblioteki Poturzyckiej Dzieduszyckich.

565. Teki Łukasza Gołębiowskiego (VI). „Do pamiętników Ludwiki Marii”. Odpisy korespondencji królowej Ludwiki Marii 1645-1667 z rękopisów Biblioteki Puławskiej i biblioteki Stanisława Augusta. *Koniec XVIII w. Części 2. K. 149+113.*

Teza Gołębionskiego nr. VII / (cz. I.a.)

Spis treści:

- ✓ 566 1.) Dziarsz Konwohaji z r. 1668. } Kopia z XVIII w. ieden.
✓ 567 2.) " sejmowy 1669 r.
✓ 568 3.) " elekcyj króla Michała, r. 1669.
✓ 569 4.) Kopia traktatów z Carem Jmciem Moskiewskim. Traktat I-wszy
Andruszowski (1669/70) (kopia z XVIII w.)
✓ 570 5.) Dziarsz poselstwa do Kurfiršta Brandenburgskiego... 1670. (kopia z XVIII w.)
✓ 571 6.) Relatione della corte Republica e regno di Polonia del
1670 à 1671. (kopia z pocz. XIX w.)
✓ 572 7.) Rejestr wyprawy od ... X. z Sobieskich Radziwiłłowej sance córce
swey wojewodzinie bełskiej, 1671 (kopia z XIX w.)
✓ 573 8.) List ks. Ciesiszewskiego z Warszawy 1672. (kopia z XVIII w.)
✓ 574 9.) Proceder i punkta traktatów... z Flanem Rzymskim i Kaptanem
Bazem, z pełnomocnemi od Cesarza... tureckiego
Comissarzami pod Łwów zastanemi... (1672.)
(kopia z XVIII w.)
✓ 575 10.) Dziarsz z pałta tureckie zwrawieńskie (1676.) (kopia z XVIII w.)
✓ 576 11.) Dziarsz elekcyj wolnej warszawskiej Króla Jmci Jana III
z Annu Sobieskiego a. d. 1674 odprawionej. (kopia z XVIII w.)
✓ 577 12.) List księcia florencyjskiego [Toskanji] do Mich. Flak. Paca, woj.
wileńskiego, hetmana w. l. (1675.) (kopia z XIX w.)
✓ 578 13.) Dziarsz drogi na Koronacji... Jana III, Kr. pol., 1676.
(kopia z XVIII w.)

Do Pamiętników Ludwiki Maryji
krozy Mładystawa IV: Jana Kazimierza,
królów polskich.
ito ito

/: 40. VI. G. /

część druga

1657. is. 13 Junis.

1
Z rękop. bibl. puław. pod liczbą 1100

Ludwika Maria z Łaski Bożey Królowa
Polska y Szwedzka Wielka Lierna Litew-
ska, Rуска, Pruska, Morawiecka, Mantuan-
ska Monzjer. Urodrona. Kwerska Przedzierna.

Wielmożny uprzejmie nam miły.

19
Dziękuję uprzejmości waszej, że te które listownie nam poda-
liście do wiadomości awizy, których materias tym większa
unas musi być ceną, kiedy nie uszytych innych stron nad-
awizy nie dochodzi, nas w tym czasie korespondencye; iżemy
zatem, ażeby i uprzejmość wasza dalej iako maryjgiciej
chciał kontynuować. Co się tynie ciżarów którym od kwar-
ciańcy Chorzwi to podlegaia, prawi, natuiem bardzo że to
ponowia nieważny, czemu i excoimie naticgajac przed tygodniem
pisalismy do najwielobnizszego Kiedra Urey biskupa Sze-
rnieńskiego / o / y innych Panow Senatorow, a żeby tu nie-
chali, gdyż W^{ty} Woiwoda kiowski / o / y tym się deklarował,
że się polity w tymi Sudeimi a toż mierusny proti się niezniesie
in publicis y Panami Senatorami waczem a toż remedium
tym waczem pretendum, uprzejmość wasza widziac lacono me-
żesz, wczem natym uprzejmości iżemy dobrego przy ofiaro-
waniu chęci naszych od Pana Poga udrowia Jan w kalima
onia XV. M^{ia} Szeptnia MDCVII. Roku.

a) Piotra Samozwieszkiego

b) Stanisław Polacki.

List wdawnoczny Ludwiki Marii do Gagnieuſkiej.

ie fais toute diligence pour avoir la
 reſponſe du roy que je vous envoie et ſon
 contentement à vous le ſe me ſemble
 aut que vous le retour de vre marij
 comme il aij toujours avec ie plus fort
 sa peine ie vous ay merde l'ordre que
 i'avois donne a M Charreſty pour le re-
 tuer mes le moies tant la enſeſche dan-
 tres en moscovie il a eſte ici de puis
 2 iours il m'a promis que si le ſas
 n'elvan de bonne volonte il lui fera
 rendre de force il ira pour se joindre
 avec les tartare dans s' semerne faite
 encore entandre avec ſas que ie suis
 contraire a l'apant avec lui eſtant ga-
 gner des ſvedois qui veule ſere l'aligne
 avec nous pour la ruine de sonſer
 que l'ambasadeur de france n'aput
 meg agnes sus se point la mes que
 i'ay grande confiance en vre marij
 que sil peu parler avec quil me ga-
 gnera tout a fait il faut maistre
 toute piece en cuve pour retirer
 ſett horette homme de la misere ou il
 est l'ambasadeur de france a ordre de
 son roy de le demander ſeris assuere

que

20.
 Wreſtickij wyjdani jilnoſci, ariby miſ
 odpowiedzi koola, ktora, ci pruzdam i
 jego rezwolenie. Zwagny, jak mnie sie
 daje: kyle w ty powrohu maza hujego.
 Zawrem go cerida wialce; moeno wije
 ubolewani nad jego niezrozumien.
 Donosdam ci o rozkari darym Czaw.
 nechiemu, ariby go uwolnid; bez da
 para robu staje siej puzaglowa, uſtore.
 nia do Moskwy. Dyſ on he, temu dwa
 dni; i przyreke mi; ie jeli cesarz
 rosijski nie odda go dobrowolnie, sda
 go odbierze. Za s' niedziel podarzy siej
 z Tatarami. Daj jessere do zporumie-
 nia cesarzowi rosijskiemu, ie jekem
 poracowna pokojowi z nim, ujeſta, bodej
 pruz, ſwedois: ktory chej, z nami
 zwiazlu dla zuzyczenia jego krajow;
 ie jasad francuski nie moge mnie
 Aloniu w tej mierze; lecy ie nam wiet-
 lui zautarui w hoym mazi, i jeli by
 moge moiwie re mnoj, poracownaby mui
 cadliem. Wreſtickich wyje jpotreba spoz-
 sobow, ariby unowai uztowika wzycie.
 go z tej biedy w jaka, jospad. Zwad
 francuski ma rozkari o muij siej, uſumniei

Chiez

que je conservee pour lui et pour vous
l'affection que j'ai toujours eue et que
j'aurai toute ma vie

AM

być pewną, że dla męża swojego i dla was
bądź zachowam to przywiązanie, jakim
zawsze dla was miałam. Ja się nie zmie-
niam. Kochaj mnie

M.

Adresse.

Sous Madame la Grande Tresoriere
de Lithuanie

Do G. Godzkońskiej wielkiej Litwy
skiej

Miejscę przesyłk L. pokojowych na ta-
ku i pelt biadaj lub zblakowadaj z rózo-
wego.

1688. i. 20. Junij

Instr. libl. publicum pro libro 3000

3

Sudwika Marya z Saski Bożey Krolowa
Polska y Szwedzka, Wielka Niżna Litewska,
Ruska, Pruska, Mazowicka, Zmudzka;
Mantuanaska Monsferacka. Urodzona
Niewiśka Dziedziczna.

21.

Wielmożny uproszyc nam miły. Czynił instancya,
Wielmożny Woiwoda Pomorski / a / na uproszycia wasza,
przez nas do Króla Jmę Pana Muzenka naszego, usady
się był Regiment Baytancki pro Niewiśku Bohlin
dostał. Uproszycia waszej, alie iuż nam naczono by to Wiele
możnemu Woiwodzie ¹⁶¹ Półnowskiemu, ani się dla widel. prowa
cznych przyozn. odmienic / o / których w jego czasie / może, dla
tego do insey charyi przywate nam odtorze decydenum u
proszycia waszej, którego moze namieszite Pastugi, ta
ino nam będzie przy insey charyi uwiadomyc to uprosz
mości waszej, a ozym szeregajacilimy Wielmożnemu Woiwodzie
Pomorskiemu, który przytozy was uproszycia waszej y na
danie wasze, to iest a sieby mişlry insemio Indigenatus
starajacimy Urodzonego Denoyewa Sekretarza y Polskar
kiego naszego tak promouwaw, iakby suffragio tego Seymit
ku odriost swia, komolacyj commendaro tego Cytka
nie będzie uproszycia waszej, dozye u tagz ualeconego, se
juzer dwadziecia piltra lat w domu naszym roztajac,
na tej iakto iest y teraz ustadre nieporowomna, onota, a przy
tym w podobnym wiekru celbe bez interfe nie niepretenduje,
meruit to od nas ualeconie, oholwick w tej materji uznamy
uproszycia waszej y exliwoci, pamietna, w handey charyi
pensare szedziemy w-drużnoscia, y yonaz natym do brogo uprosz
a / Pan Szwedzki
b / Pan Polski.

moż

mości waszej od Pana Boga zdrowia. Dán w Sierakowie
iz 20 Junia Roku Pańskiego 1638.

Sudwika Marya Królowa

1658. a. 26 Ibris

Orig. bibl. puławskiej pod liczbą 357

4

List Królowej Maryi Ludwiki do Brzeskiego Referendarza i Pisarza W. X. Litewskiego.

Ludowika Marya z Bożej Łaski Królowa Polska y
Szwedzka, W. X. L. Ruska, Pruska, Marowiecka Inflancka
&c. Urodzona Mantuańska y Monferracka, Siwernenska
Dziudzierna, Raciborska Opolska Dozywotnia Pani.

22

Urodzonij Wiernie Nam Miły. Podob Nam su wielce Wier. Waszej
cule w oznaimieniu Nam Negocyacyj swiecej pieczotowaniu, y tak rozsądne
w otrzymaniu securtatis Osob Uprz. ij W. W. postanowienie. Ale ze ta sprawa
lepszego i doskonalszego w tej Imperyie potrzebuie skutku, nalezij do tego
zebij po tych poczatkach prac Uprz. ij W. W. pilna, y we wszystkim dowcipna
następowata w zacement tych traktatow Dexteritas, ktora zebij ani Kozakow,
ani Tatarow niewarata barzo zadamij y obiecuiemij to sobie po W. W. ze
tak kolo tego chodzie ostroznie bendriesz, ze ij Mij ij Ocyryma z ta, d przystu-
ge, a W. W. swiatu wsrutkiemu glosna, otrzymasz Naweł, Ktoremu na ten
czas Dobrego od P. Boga zyczemij zdrowia. W Poponze mila od Torunia 26
Ibris 1658.

Ludowika Maria Królowa

(L.S)

Urodzonemu Cyprianowi Pawłowi Brzeskiemu Referendarzowi y Pisa-
rowni W. X. L. Starosae N. Wiernie Nam Miłemu.

1658 ię 3 Qbris

Ex Original. Arch: Man: Aug: Regis.

5

List Królowej Ludwiki Maryi do Brzeskiego Referendarza i Pisarza W. X. Litewskiego.

Ludowika Marya z Borcy Łaskiej Królowa Polska
i Szwedzka W. X. L. Rуска, Pruska Marowiecka
Żmudzka i. Opolska Raciborska Urodzona Mantu-
anska, i Montferracka Dziedziczna Suwernenska

22.

Urodzony Wiernie Sam Mily. Nie mogles Sam gorzych W. Wasza
oznaimie nowin, iako te ktore o zruśieniu Wojska Wielmożne Podskar-
bie do Nas napisał. Co iako Nas frasuje wymowic tego nie możemy, poniewaz
iasnie wiariemy ze to wszystko z niemilosci y niegodny robotolney miedzy
Jasnie Wielmożnym Woiewoda, y wzwyj pomienionym zostawia, cey, po-
chodzi, ktorego ratowac prawie dobrzescie mogli. Jezeli od W. Waszej o rem-
szeniu sie tego affrontu nad Nieprzyjacielem wkrótce nie uslyszony, y Sta-
coney Kawalerijey odwaina, iasa, nie nadgródzicie odwaga, wszystkie te
W. Waszej wymowki u Nas mieć nie będa, Wagi. Życzemy z tym W.
Waszej dobre od P. Boga zdrowia. Na podgorzu pod Toruniem 3 No-
vembris 1658.

Ludowika Maria Królowa.

Mowilismy z Królem Je. Maja, w tych rzeczach o W. W. o ktore tu praxondza W.
W. ale to sobie na deliberatia, wziął. Rozumiemy ze to bedzie moglo być: nie-
dy W. W. Jasnie Wiel. Woiew. do tego bedzie, x. wiodł zibij wgródzie zyl y te
strate nagrodzili Brezypopolity. Janu ten Administrator pierwsz y Sokol-

ski

ski miał dać tysiąc czerwonych, czekamy ich, niechse odda W.W. a W.W.
proszę Wiel. Podskarbie kor Nam i, przysła.

(L.S)

Urodzonemu Pawłowi Cyprjanowi Bzostowskiemu Referendarzowi y
Pisarzowi W. X. L. Wiernie Nam Miłemu.

1658 ie, 12 Gbris

Ex Originali Arch: Stan: Aug: Regis

6

List Królowej Maryi Ludowiki do Brzostowskiego Referendarza i Starca
W. X. Litewskiego.

Ludowika Marya z Borey Łaskiej Królowa Polska y
Szwedzka Wielka Kierna Litewska Pruska Pruska Ma-
zowiecka Kmieczka Inflancka Opolska Raciborska Uro- 22.
dzona Mantuańska y Montferracka Trucierza Niewern:

Uroczonij Wamie Sam Miły. Subyśmy na każdy list Waszey odpiso-
wac chcieli, zabawy Nasze czynic Nam tego nie porwaliaia, niech to iednak
W. Waszey od czesnego do Nas pisania nie odnia. Stroney tej karteczki ktora
Krol Jc. Mose Pan Muzonex Nasz w niebynosci Kanderxow na tamtey
Stronie Wisly w Chorze niexkaiacych, sam sekretnie do Jasnie Wielmozne
Woiwody Wilenskie napisal, nie co tych czas nie wieczulismy, bo zapewne stara-
libymy sie byli o to, zebymy go bel od tego dowiedli, niech to iednak predkosci
raczej anizeli odmianie affektu Krolowskie przypisuię, o ktorym my go asjekuru-
iemy. Przesly Administrator Sokolki niech koniecznie odda pieniadze W. W.
ktore Nam winien, ktorij Administracya, calę W. W. rekomendujemy y ruczi sly-
szemij ze tam W. W. dobre obmyslił y postal zaloge. Ofiaruemy przytym Łaske
Nasza W. Wy oraz dobrego ci Pana Boga iyszemij zrowna. W chorze pod Toru-
niem Dnia dwunaste Listopada R. P. 1658.

Ludowika Maria Królowa.

(L. S.)

Urodzoniemu Cyprianowi Paulowi Brzostowskiemu Referendarowi i Pisarowi
W. X. L. Wierni Nam Miłemu.

1659 is 30. 10brnj

Y. rep. bibl. pulav. pod l. 400

2

Ludwika Marya z Saski Borey Krolowa
Solaska y Szwedzka Wielka Nieznan Litew-
ska, Rusk, Pruska, Mazowiecka, Mantuan-
ska, Monseracka. Urodzona Nowerska
Dzielnicza.

23

Wielmożny uprzejmie nam miły, dawno uprzejmie
wasza zastawit, wieby merito uprzejmosci waszej condignam
obmyślit Krol Smę. Pan Matronch nasz, gratitudinem
Ciebie sic exas terazniejszy przyznosc charge, wrystem wito-
waniem przyktadalismy iż do tego wiebys uprzejmie wasza
voti sui w Starostwie Wshowskim zostal compes, ktoremu gdal-
szce nasze prono affectu ofiaruiaz dzieis izycemy dobrego od
Pana Boga zdrowia. Dan w Krakowie Dnia Szyndria
tego Miesiaca Grucnia Roku Pańskiego Szydzkiego. Swo-
rebnego Podawiatogo Dziwniatogo.

Ludwika Marya Krolowa.

Ludwika Maria z Łaski Borej Królowa Pol-
ska i Szwedzka, Wielka Kierzna Litewska, Rуска,
Pruska, Mazowiecka, Mantuańska, Monferratska U-
rodzona, Newerska Dziedziana.

Wielmożni, Urodzeni Uprzejmie i Wiernie Nam mili. Wiedząc Do- 24.
brze, że nie tylko z powinności, która instynkt przyrodzony w każ-
dym funduje narodzie, ale i według praw wszystkich boskich,
ludzkich, i zwyczajów niemaż, nie słuszniejszego jako tych,
którzy na Usłudze Rzeczypospolitej w ręce się nieprzyjacielskie
dostają, ratować, i z ciężkich winytkować wszystkimi sposo-
bami nieprzyjacielskich więzów. Mając przed oczyma ca-
sum i merita Urodzonego Obuchowicza Polkownika
Króla Imci, który via Deposita pretexta wpróżd się u
Dworu habilitowawszy, potym w wojsku non inglorius
swoje kontynuował zawody: pilnie i goraco Uprze-
i Wiern: W. radamy, ażebyście pamięć nie tyl-
ko na same, słusność, ale i na try codzienne, i iak
Wielmożnej Wojewodzinej smoleńskiej matki Jego
chcieli się, o wyswobodzenie onego wszystkimi, które tyl-
ko się mogą, starać u Moskwy sposobami, oświadczając
w tym Uprze: i Wiern: W usiłowanie pamiętna, na-
szą obicujemy uznawać w podanych okazyach
kardemu z osobna z UU i WW wdzięcznością,
zycząc z tym Uprze: i Wiern: W. Dobrego od Pana
Boga zdrowia. Dan we Gdańsku Dnia XXXe

marca

miesiaca marca roku Pańskiego tyjającego szesiscie-
go szesidziesiatęgo.

Ludwika Maria Królowa.

Miejsce pieczęci pokojowej

Address.

Wielmożnym, Urodzonym Komissarzom na Traktaty Mos-
kiewskie naznaczonym, Uprzejmie i Wiernie Nam mi-
łym.

C. P. Obuchowicza.

1660 rok śmierci wdowy po Karolu II
księciu mantuańskim braćmi Ludwiki
mariji: pater tab general: Hübneras 307/

9

75

do Tiziana Konduska

Monsieur mon Cousin, je vous
ai beaucoup d'obligation de la part
de la Duchesse de Mantoue ma
belle sœur ni a été aussi sensible
qu'elle devait l'être; cependant
je souhaite des occasions
de vous pouvoir persuader que
je fais tout l'estime que votre
personne mérite étant Monsieur
mon Cousin Votre très affection-
née Cousine Louise Marie.

Moj kuzynie! Bardziej ci
obowiązana i dziękuję za
co mi się przydarzyło. Strata
dotyczyła mojej Bra-
try. Strata którą ja
dotyczyła i dotykała była
moją siostrę. Nie była
tak bardzo bolesną jak
być powinna. Jednakże
mam nadzieję, że
kiedyś będę miała okazję
ci powiedzieć, że
szanuję cię tak jak
zasługujesz. Jestem
twoją przychylną
kuzynką, Ludwiki
Mariją.

do Nicia Kondussa

Monsieur Mon Cousin. j'accepte Moj Kurzyni. z wielka, radoscia, 25.
 avec beaucoup de joye la congratulation pryznuje, twoj powinscowania
 que vous me faites sur la pais Jesu- z powodu pokoyu niydy Polska, i
 logue et de suide, elle m'a été de tant de wezija, tyle mi przyrostlo po
 de satisfaction que j'ai un extrême ciuhy to muszliwe zdawienie, ze nulo
 plaisir d'en entendre parler, je confesse mi stuchai' mowiacych o tem; wypraje.
 encore y avoir contribué de quelque rem w czesci do tego sie przylozyla, mi
 chose je ne puis avoir la modestie de mam tyle skromnosci zeby mi to przenie
 m'en taire. Nos amis m'ont donné exata. z przyjaotni wiecej miatam lwa-
 plus de peine que nos ennemis, mais dov jak z przeciwnikami naszemi, jed-
 ce qui fait ma parfaite consolation naki powieca to rem dobrej przewidy-
 est que j'en ai point été trompée wata horryca jakie stał na kraj polski
 aux avantages que ce Royaume en s'plyna. Jak tylko jidni Roszjanie
 recevoir. Lorsque nous n'avons eu przeciwnam pozostali mi trud-
 plus que les Moscovites, nous avons us nam byto ich pokonai' przy
 avec l'aide de Dieu en faicilité Boshij pomocy. Codziennie przy-
 à les battre. Le Roi Mr reçoit chodxi do krola jaka pomysla
 presque tous les jours quelque chose o powodzaiach wojak jego. Po
 nouvelle des succès de ses armées. Jest tam i Antoniemu aby ci donioz
 Je donne charge a l'abbé Antonet o wzegolach tej wyprawy, przyko-
 de vous entretenir des particularités nana, jistam ze przez ryerliwosci ka-
 de cette guerre, je suis persuadé miie ciuhy ci, bedzie odpozynek
 que le royos que j'en espere vous jakiego sie przez to spodziewamy,
 donnera pour l'amour de moi du con- zdaji mi sie, nawet nie do tego
 lentement, vous y etes ce me sam obowiazany przyjaotni boziem i
 ble obligé, puisque l'estime et macuneko ktorom ci zapewnita
 l'amitié que je vous promís opuszerajcie Francyje, nigdy sie nie
 en quittant la France n'a rnicuisty.
 jamais eu de changement.

T. Antoni

Le plus grand desir que j'ai eu Największym mojem uświatłowieniem
de vous témoigner la verité de przychodząci ci, o rzetelności tych
mes paroles et combien véritable wyrażeni, i otim znowi szczerze przy-
ment je suis, mousieur mon cousin wierzau, jego krewny, Lućwika
votre affectonnée cousine Louise Marija Krolowa.
Marie R.

do Niny Kondusowej

Madame ma Cousine je souhaiterais Moja Kuzyno! Głogry tabym
 qu'une occasion toute differente sobie z innymi racyj powodow
 a celle qui se presente m'oblige de pisai do ciebie, bez kiedy Bog
 vous en envie; mais puisque Bieu obdareu nas dziecim i obciera j
 qui donne des enfans les ote quand szoro to sie jemu podobu, ubole
 il lui plait, je plaindrai avec vous wai bode, waz stoba nad strata
 la perte que vous venez de faire, jaka, powrotas. Wiaz ni si nikt
 croyez que personne ne sauroit wizej ni dzieci nademnie, wryt
 prendre plus de part que moi kiego co ci, dotyka bode racyj
 a tout ce qui vous touche etant wizej napproywiazania, jz kruma
 veritablement Madame ma Cousine Sidiwika Marija.
 Votre tres affectuonnee Cousine
 Louise Marie.

So. Alicia Henrietta

Monsieur Mon Cousin La nouvelle
 que les lettres de France m'apportent
 de la perte que vous avez fait de
 Mlle de Bourbon votre fille, m'a
 fort touché, considérant les sentiments
 qu'elle vous doit donner comme
 j'ai ressenti de pareilles douleurs
 je sais plaindre et entre extreme-
 ment dans celles de ceux qui les
 reçoivent, il me sembloit que
 les miennes s'en renouvelloient.
 Faites moi le bien de croire que
 personne ne priera jamais plus
 de part que moi dans tous vos
 interets, etant Monsieur mon
 Cousin votre affectueux cousin

Louise Marie

Moj kuzynie, wiadomo ci jakas
 mi listy z francji przywazra, o
 smierci panuy Burba, / Bourbon /
 twojej corki mowno mi, to tak ta
 okazy, albowiem ile cis to ramueto.
 Dzwualam podobny bolisci umiem
 wiec uzalac sie, i wchodzie w cis
 spienia i miyeh; zdaje mi sie, i wlas-
 ne moje przyk. to sie odnowily.
 Chiny mi zawierzye ze nikt wiecy
 nadumie nie wriedi wsrzytkiego
 co cis dotyka gdyz jestem twoja
 najprzywiazawsza, krewca.

Ludwika Marija

25

1661 nastąpił zgon Mararyquigo Kardynała

13

do Pijcia Kunderusa

Monsieur Mon Cousin j'ai reçu Odebralam list pisany do mnie przez
la lettre qu'il vous a plus de mée obywatela Francuzkiego. Moimom sie
nie par un gentilhomme français, uiszyta dowiadujac sie, od czego wrad
j'ai eu beaucoup de joye d'avoir kich o toba wiadomosci. Mowisz bydz
appris par lui, de vos nouvelles przekonywajac i, nikt wiecej nadeni
particulieres, vous devez etre persuadee nie ma dla ciebie straconku, i naj
que personne n'a plus d'estime pour wiskrem byloby dla mnie umartwi
vous que j'en ai, et si les occasions niam, gdybym nie miata sporobuosi
me manquaient de vous les faire o tem cis przekonywai.
paroitre, ce seroit un de mes plus
grands iexplaisirs.

L'avis de la mort du Cardinal Norata nas wiadomosci o swierci
Mararin nous est arrivee, le desordre Kardynata Mararyquigo, nie po
des portes nous a reste un paquet wiadok spowit ze listy ka
qui nous devoit dire quelque chose guisty, ktore o cemis wiecej powomiy
de plus. La conduite qu'il a tenue byty kawiaowic. Priatania jego
en quelques affaires qui lui i'aint w niektorych polecionyob nie przer
nommandies de moi, et particuliere emie o kaliz uowiac, a wstawera
ment sur les affaires de ma soeur tyeracych sie, mojej siostry nie ruie
ne me donne pas grand lui de le walaja, aribym go zatowata bardzo,
regretter, je ne saurais m'empacher siew moje nie more sie stem
d'en decharger mon coeur. Je suis ukoye. Jestem jakem powomiu
autant que je dois votre affec bye najprzywiazansia, twa, krew
tionnie Cousine.
uoy.

List Do xicia Kondeussa

le 28 avril 1661.

28 kwietnia 1661

Monsieur mon Cousin, je suis per-
 suadé que vous n'avez pas oublié
 l'amitié qui étoit entre Madame a
 de Choisy et moi, et qu'en cette
 considération vous n'avez bien
 agréable la prière que je vous fais
 très ardente d'appuyer de votre
 crédit auprès du Roi et de la
 Reine sa mère une supplication
 que je leur fais en faveur d'un de
 ses fils, que l'on m'a dit avoir toutes
 les qualités nécessaires pour recevoir
 la grâce que j'ai demandée, vous
 des généreux, et c'est ce qui me
 fait croire que vous n'avez point
 désagréable la prière que cet officier
 vous pourroit donner, si elle obtient
 quelque chose je vous en aurai une
 particulière obligation, rien ne peut
 démentir l'estime que je fais de votre
 personne ni le désir d'être cru pour
 être persuadé de vos intérêts.

Moj kuzynie jestem pewny, że
 pomni, na przyjaźni pomieszkują
 i nie mając względu
 i przyjaźni, prośbę, moją
 u Krolowij matki wdanie się moją
 i jej synów, który jak
 jest dla was
 i tej łaski ołtowa,
 i jest wspaniale,
 i to mi się uświadom
 i ratowania i tak
 i wzięcia, i wzięcia
 i do ciebie
 i nie umieszkać
 i moją dla ciebie
 i i przy
 i do twego dobra jestem przy-
 i waszemu.

25.

Liste de Micia Kondouwa

le 23 May

23 Maja

Quand vous en devriez gronder il faut que je vouscrive cela ne ferait plus de mal de m'en empêcher; Dieu me laisse encore envie pour servir nos enfans. Cette nuit a été assez bonne, il y avait douce'aus que je n'avais eu de fièvre, le repos de cette année, et le mauvais succès de Moscovie m'a causé ce mal, il est assez entretenu par le déplaisir que j'ai de ne pouvoir aller trouver le Roi à Wilna. Si les medecins de Paris étaient arrivés, et qu'il ne m'arrive rien de nouveau à ma santé. J'esperais dans deux ou trois semaines pouvoir me mettre en chemin. Je ne pense plus à rien la peur me force de finir.

Chociaz byi muat o to mune potajai mune, do cibei napisai Dieu m'icij by mi rusz hodzeta gdy bym nie pisata. Bog mi jiskere i jcia dornala aribym druciom naszyul byta pomoca. Noc te dosi dobre przybylam. Spraw 13 lat mi misiatam goraczki, niewymowii w tym roku i te narre powo- Druciu w Moskowii mprawy miis wte choroby ktora powisthza ta przykroci i w Hollem wltid mi bydz mi moze. Gdyby lekarze nie m'arrive rien de nouveau à ma santé. J'esperais dans deux ou trois semaines pouvoir me mettre en chemin. Je ne pense plus à rien la peur me force de finir.

25.

List do Alicji Kondurska

Varsovie le 13 Juin

Warszawa 13 czerwca 1661

Il y a quinze jours que le grand *Wielki prokurator litewski* /a/ od
królewski de Lituanie est ici, son esprit *duch* n'est ni tu barre, restait
à toujours été irresolu jusqu'à hier *nas w czętyj niepowodzi i ledwie*
qu'il donna sa déclaration *niektóre w sprawie przedem-*
Princ de et s'attacha aux intérêts *na, orwiadczył że chce przyjąć się*
de la France, et de porter l'élection de *do rzeczy francuz i papiera wybor*
M^{le} le Duc. Il doit en ces jours trouver *szczęść na tron.* Ma w tych dniach
la *Princ* dans le Monastere de *ś. Marce*, *zjechał się ze mną, w klasztorze ś. Marce*
où M^{le} de Sumbres se trouvera, et en *głosie i Panie Helumbe będnie, i mich przy*
sa présence jurer devant le saint *komunię przed ś. Sakramentem* *przy*
Sacrement de servir fidèlement. Il *niądzi wierne usługi.* Opierał się *przy*
à disputer quelques heures ne voulant *czuć się jak i nie chciał mówić o portu,*
point parler à l'Ambassadeur, mais *niezadowolony był z odpowiedzi Moniera*
la Princesse qui a été si fort trompée *niezadowolony aby minister sam tej przyrzeki*
de pareilles assurances, a voulu abs- *myślał, i mógł o tem cokolwiek pou-*
lument que le Ministre de France *nie.* Jedyną to był *rodem* *urzysta*
l'entendit, afin d'en faire le rapport *nie jakiejś powodzi, jeśli ta nie*
lui-même: c'était le seul remède *chybi radzić wogóle, że Bóg jest*
pour rétablir les assurances, et s'il *niej strony.* *Obiecuję mu 100 tysięcy*
ne manque point, la reine croira *stularem i starostwo polowem nad*
que Dieu revient de votre côté; Elle *brnęgnął mówiąc po ukraińsku, że*
lui a promis cent mille eus, lorsque *sprawy; co do innych obietnic tym*
l'affaire sera faite, et une de ses *samym wola, od nich zostaje gdy*
starostes qui est sur le bord de la *niektóre na nie nie zastawia.* *Każde*
mer, et l'on est quitte de toutes les *aby Kancelerze wyjąwszy litewski*
autres promesses que l'on avait faites *go nie byli to tej tajemnicy przy-*
puisque par un mal à merite, il *przezwyciężni, i to mu przypuszczono.*
a demande que les Chaus, a part

25.

a/ Wincenty Gasiński herbu Korwin

celui de Lithuanie, n'eussent point
de part à ce secret, ce qui lui a été
promis. Il faut donc en France
tenir cette acquisition dans un si-
lene tout entier et le bien recom-
mander à Mr de Sumbres parcequ'il
est un peu ami de Mr de Saco, la
Prince fera tout son possible afin
qu'il se découvre à Mr Caillot. Sans
toni a servi dignement, et l'on
aura un besoin continu de lui pour
aller et venir chez le Trésorier, qui
n'écrira jamais rien de crainte d'être
découvert. La Prince prie M^r le
Prince qu'il puisse recevoir sa pension
cette année. Nous vautons fort la
solidité des promesses du Roi de France
et il faut la faire connaître, parce
que nos ennemis travaillent à la
détruire; L'issola continue ses in-
trigues et cherche avec soin de
noier intelligemment avec le Trésorier.

Il faut que le Roi ordonne à M^r
de Sumbres de lui parler de sa part,
et que M^r le Prince écrive à Fantoni
quelques bons compliments, et assure
de l'utilité pour le dit Trésorier. M^r
le Prince ne doit jamais douter de
la fermeté de la Prince pour sui-
vre le dessein jusqu'au bout et il
ne faut pas trouver étrange

Trzeba więc aby we Francji ten
układ w wielkim trymany był
skryty, i należy to mocno zaleci
Delumbrowi który nie przyjaźnił się
nowi de Saco. ~~Przyjaźnił się~~
starani do tego aby się wyumysł
przed Saurm Kalije, Caillot, i Fantoni
należy wyuzd ustugi, bedzie on ciagle
w przyjaźniach do Sumbres
niezajmij się żadną boja
nie zostat. Mpra
w tym roku swaja
w odebraz. Wysta-
nie i obetnie
niezawodne, trzeba
o tym przykroci, gdy nieprzyjaciele
nasz staraja się uszodzić od
niezawodnie. Lissola ciągle szuka
i stara się o porozumienie z podskarbnym
Delumbrowi
nie przyjaźnił się
w przyjaźniach do Sumbres
niezawodne, trzeba
o tym przykroci, gdy nieprzyjaciele
nasz staraja się uszodzić od
niezawodnie. Lissola ciągle szuka
i stara się o porozumienie z podskarbnym

si quelque fois elle s'elonne l'on cristo bonum castraraja, mes, lui donne souvent de terribles epou- otropnemi. thuburucami moja, cui vantes sur les desordres qui doivent w potrozes wybuchnae. Nic lekum arriver a la Sologne. Elle ne craint ni stroye korony, lez najwiecestem pas de quitter la couronne, mais elle umartwiciem dla mnie byto by gdyby nie ne pourroit souffrir d'y etre forcee umusowa, do tego zostata. Obchodzi qu'avec une aversion horrible, sa re- mi, wtama moja stawa, w rancie uies- putation lui etant tres a coeur, et cr, stwiyeh albowiem wypadkow, s'il arrivait du malheur l'on l'en rarrre by mi, chci niesturanie accuserait quoique injustement. la obwiniano. Upraszam aby sciazie Reine prie M^{re} le prince de solli- wyjednat a Krola przystanie ruczy cites le Roi d'envoyer les choses abra- potrozebnych mi w dnie bez nich- lument necessaires et sans lesquelles boniem w rycytko by upadto. Scyza tout perira; et que la pension de dla Fantonigo miich b'iru upowio- Fantoni soit etablie sur un bene- na na jakim beneficjum teran pie presentement que Mre de Croz wotawera gdy San Kroa / Croz jst est a Rome, il pourroit la faire w Bruynie, mogly to wyjednat passer sans bruit, si elle etait stroye, ierale bytoby arily 6000 de six mille francs etas serait bien. frankois wywosita.

Nota Cette lettre n'est point de l'evi- ture de la Reine; ni revetue de sa signa- ture, et elle porte en tete: Decrement d'une lettre de la Reine de Sologne a dit. S. du 13 Juin

Nota Nist ten mi jst pisany w hui- Krolowij, ni pod pisany nawet prax- uia, na goralku ma' warte pny wapis- tute Krolowij Solstrij wydeprowanie pisany do Reia 13 czerwca.

List do księcia Kondemna

12
25

le 26 Juillet 1661.

26 lipca 1661.

Les choux ont été en assez mau- Braczy były w dość złym stanie.
vais état. présentement je les tiens leur bras, l'abbé pourra venir en aide,
si bien redressés et si fort engagés i na tak dobra wprowadzone
qu'il ne me parait presque plus droge, iz mi moge walczyć o po-
sui d'en douter, espérant que votre myslnym ich skutku; w nadziej
Roi doit vous nous mander tout ce krót o ktorym tak wiele
de merveilles ne diminueront rien en Dobrego mi donosisz, mi ustanie
sa bonne volonté cette affaire ici w chęci popierania sprawy która
estant celle qui peut sembler sa go takta, stawia, otrzye mi. Ema,
gloire. L'unionville qui partira dans huit / Esmonville / a Kitha sui
peu de jours, vous donnera une z tego wyjdzie, o wszystkim
entière instruction sur toutes choses du wam objasniemie. Mi rozum,
vous ne douterez jamais s'il raproue nigdy powalpiwai o dal-
vous plait de la continuation szych nowych staraniach, miewalaja
de mes soins. Je suis fondé sur les mis do tego, i Dobro publiczne
bien public, et sur l'estime que i racunach twych przyznaceni
je fais de votre vertu.

Lettre de Pilsca Koudenska

25.

le 1er Aout 1661

1er septembre 1661.

Monsieur mon Cousin, le Comte Noj Murquie Strabia Mali/Mailly/
 de Mailly qui s'en retourne en France pour aller de France revient
 a desire vous porter une de mes lettres avec une liste de Cebie. Me
 Je n'ai pu lui refuser la recommandation qu'il me demande, la c'est
 votre generosite, cela le persuade sur d'autres malheurs de la
 que vous avez agreable d'employer i de un exequant d'indigne
 votre autorite, a soulager les peines de ceux qui sont de la
 ou sa famille se trouve, il m'a dit d'un zele distingué, et m'a
 avoir déjà diverses preuves de votre bonte. Je tiens qu'il a
 bonte. de temps qu'il a séjourne en France, il m'a dit d'un zele
 lui a donné grande connaissance de la situation de ce pays,
 du pays, si vous lui donnez une si favorable audience, il vous
 favorable audience, il vous en entre-tendra particulièrement. Je suis
 avec beaucoup de passion, votre
 tres affectionnée Cousine Louise
 Marie R.

moglam mi odmowii wstawie
 o ktore mi prosi, wstem
 na skutek waszych swiadomosci
 i o wny sthem
 najwiecej
 przywiazaniem
 przychylna
 Ludwika Marija Prodana

List Do Kiecia Kondauska

20
ii.

le 15 8bre 1661

15 jany. 1661.

Monsieur mon Cousin il est
 nécessaire d'un homme aussi etu-
 du aux affaires de Pologne comme
 est le Sieur Akakia pour vous
 les expliquer, j'avoue qu'elles embar-
 rassent furieusement les esprits,
 toutes les précautions et les plus jus-
 tes mesures se trouvent incertaines,
 tout ce que je puis vous dire de plus
 assuré, est que la véritable estime
 que je fais de votre personne, m'est
 obligé de ne rien épargner qui vous
 aye pu faire connaître combien je
 suis Monsieur mon Cousin votre
 très affectionné Cousin
 Louise Marie de

Moj Kuzyni Polzeba estowitka
 tate wiudomego interesow Polskich
 jak Akakija wieby mogt Cibie
 o nich swiadowic. Wyznam
 w swym umyśle rozumu, otwier
 nowi ludzkie. Wszystkie ostro
 wnie i najtrafniejze zabiegi sta-
 je w niepewności. Co ci uoyru
 ery wietszego doucie moge to ci
 powiadamy moj szacunek do Ciebie
 swiadala mi obym niczego nie
 strzedzita do przykroscia ze ja
 tem moj Kuzyni twoje przy
 chylus, szacunek. Ludwika
 Marija Krolowa.

D. & C. B. LEWIS

Sist Maryi Ludwiki Do Rzecz Kondemna pisanu liubo

Dni 2° Octobra 1661

643. 100. 354. 126. 213. 112. 290. 712. 100. 38. 153. 213. 222
176. 38. 132. 219. 41. 512. 120. 179. 237. 482. 411. 127. 104. 333.
18. 214. 403. 647. 405. 119. 142. 83. 117. 233. 273. 333. 44. 216. 15.
72. 677. 114. 30. 127. 338. 439. 10. 232. 413. 700. 808. 191. 252. 15.
151. 359. 24. 232. 104. 416. 213. 190. 182. 18. 44. 359. 404. 701.
808. 44. 20. 213. 148. 70. 37. 104. 710. 45. 331. 108. 439. 284. 405.
108. 18. 88. 375. 20. 735. 165. 72. 58. 211. 24. 237. 678. 254. 20. 45.
318. 108. 254. 103. 127. 234. 482. 44. 120. 179. 320. 27. 338. 414. 38.
332. 147. 408. 204. 20. 226. 552. 408. 133. 88. 190. 32. 135. 85. 83. 102. 294.
784. 439. 10. 30. 418. 83. 653. 213. 45. 419. 710. 521. 108. 102. 237. 753. 214.
521. 383. 83. 69. 35. 197. 440. 18. 148. 753. 128. 210. 775. 58. 310. 401. 683.
47. 390. 17. 733. 204. 148. 182. 121. 17. 320. 201. 260. 147. 120. 808. 44. 105.
254. 332. 103. 310. 44. 148. 74. 167. 434. 521. 206. 273. 45. 254. 214.
294. 507. 304. 237. 111. 110. 380. 50. 333. 160. 144. 28. 359. 414. 103.
632. 539. 44. 148. 210. 408. 195. 30. 133. 507. 123. 54. 378. 18. 785. 414.
148. 182. 121. 775. 598. 211. 120. 808. 119. 20. 120. 176. 290. 83. 11. 123. 801.
104. 70. 50. 593. 610. 23. 144. 488. 194. 27. 222. 14. 414. 622. 38. 710.
521. 20. 273. 577. 105. 354. 27. 50. 716. 50. 35. 15. 144. 488. 194. 30. 71.
70. 213. 45. 721. 130. 338. 297. 133. 507. 148. 214. 403. 319. 145. 774. 123.
54. 423. 104. 400. 519. 271. 83. 108. 112. 133. 68. 28. 121. 254. 338. 400
423. 104. 359. 582. 404. 701. 32. 214. 158. 400. 41. 132. 621. 47. 338. 124.
400. 735. 198. 411. 71. 45. 120. 242. 145. 276. 18. 84. 44. 273. 333. 148. 322.
104. 220. 306. 733. 750. 246. 237. 204. 403. 233. 28. 112. 310. 103. 112. 145.
101. 671. 50. 323. 119. 142. 148. 304. 393. 30. 105. 117. 18. 116. 225. 539
655. 359. 28. 17. 70. 111. 338. 414. 119. 234. 88. 15. 35. 112. 176. 70. 111. 18.
148. 210. 408. 159. 30. 133. 298. 146. 72. 314. 103. 18. 148. 124. 133. 88. 380.
44. 752. 36. 13. 271. 50. 521. 18. 637. 284. 33. 635. 197. 440. 52. 338. 15. 27.
54. 120. 587. 535. 72. 221. 393. 415. 133. 28. 121. 326. 53. 83. 88. 44. 273. 147.
322. 44. 105. 535. 101. 102. 423. 116. 23. 539. 27. 145. 704. 709. 20. 400.

214. 43. 631. 590. 81. 154. 38. 214. 197. 401. 102. 17. 11. 536. 38. 39. 83. 243
112. 18. 184. 142. 14. 403. 101. 116. 50. 244. 35. 129. 83. 323. 411. 125. 316. 145
30. 710. 185.

Nota. Cette lettre en chiffres, est convertie du chiffre de la Prime.

List Do xicia Kondoussa

le 11 8bre 1661.

11 jans 1661.

Je vous confirme tout ce que Mr Caillet vous a maudé touchant Aka-kia, c'est un esprit capable de suivre de la division et qui ne peut être corrigé. Il le veut croire homme, mais il en veut à tout le monde, et voudrait que tout lui passât par les mains. Je suis de votre avis que rien ne peut plus nuire à une grande affaire que les petites intrigues; et c'est pour cela qu'il y a fort longtemps que j'ai désiré qu'on le rappelât. Enfin je renvoie avec toutes les apparences d'une confiance entière. Il est nécessaire de lui continuer cette pensée là durant quelque temps, lui montrer pourtant que l'on croit l'affaire fort éloignée, et lui donner espérance que si les affaires prennent un bon biais on le renverra ici, et lui tenir que l'on n'a jamais doute de Mr Morstani, et lui montrer plutôt croire que c'est que la Reine n'agit pas bien avec le Maréchal, y ayant apparence que si elle y agissait bien il ne refuseroit pas les avantages qu'on lui propose. Mr Desmayes n'a

Solwendram wrystho is ci
 Douost Katie / Caillet / wrystho
 Atakija' umyst jigo xdoluy two
 wrystho wrystho wrystho wrystho
 wrystho. Ches wrystho re dle was
 tout le porychyluy, luy do thar dego cos
 repatory i wadby ariby wrystho
 jorum jigo porychyluy re. Jstem
 twigo xdana is, ne bardry d'ra
 lom waryny in nie wtkodri jak
 mate intyzi, i dle ligo dawnom
 ryoryta by go odwolaw. Ody
 lam go "porocami wrystho
 w nim ufowii, braba go was
 jakis utrynywai wtem unie
 manii, okarywai mu jednak
 re skutet' kabigis narych
 jowre daleki, i zostawie go wty
 wadry re bedry na powrot
 odstanyu jisti wiadome otko-
 kironii pomyslny werna, obrot.
 Solwre a mu owiaderai re uigdy
 nie wolpito is o Morstani, i
 Dai mu do rozumienia re
 wrystho re krolowa mihietau jst
 dle Marzalka, i rdaj sie re
 nie odnowi lxyby ofiarowanym
 Morysii gdyby z nim trafniej pos-
 ty powano.

n'a jamais écrit à Boislabe. Nigdy Dmoyje nie pisat do
 ce qu'on lui feint qu'il a écrit. Bwalabe / Boislabe / co mu przy-
 Jt faudra toute fois dire à Aka-pirupa. Wszakto trzeba mówić
 kia, qu'il n'y a rien de certain. Aka-kii iż nie wie nic pewnego
 dans les choses de pologne, et si w interesach polskich. Mnie
 on lui pourrait trouver quelque bytoby gdyby mu dawo obowiazek
 emploi en une province eloignée, jakby w odleglejszej prowincyi; strac-
 ce seroit bien fait, apres de lui cettuy przerw to ochote powracai
 oter l'envie de revenir i, car il do tego kraj, jakowś nie wypra-
 u'est pas bon qu'il y revienne. Jt da ribly tu powroci. Nie prze-
 u'est pas bon de lui tenir quer qu'on ba okracz tego iż nie, jemu
 se desir de lui, ni qu'on a connaissance nie ufa, iż postępowanie jego
 de sa conduite. Il est nécessaire aussi ium wiadome. Wypada rownie
 qu'il ne sache rien des traités qu'on ariby nie wie wiadziat, o tem co
 fera avec la suède, et si l'on pou- iż bydri umawiai i, kurcizja
 vait l'empêcher d'écrire beaucoup i ualitatoby zapowiedz wstypni
 i, cela seroit assez a propos, son jego w te strony prinnow. Chciał
 d'ailleurs a toujours été d'être i, jego bytoby zostai tu na miejscu
 à la place de Mr de Sumbres, et Sana Delumbr, omiawiaj mi
 il me l'a fait proposer par M^r i, nawet i, tem przerw
 Morstain. Morstain.

Nota Ce billet n'est ni écrit ni signé / Sprawy / ten bilet ani pisany iż kuc
 de la main de la Prine, il est presuni / Krolowj, ani jż podpisany powiaduony,
 être la traduction du billet en chiffres / miniamiem jst iż rdyj frowany iż p
 qui est de l'autre part. / zostaty w liubach firmas.

Pour copie certifiée conforme par / Na zgodności przepisanych listow
 moi, secrétaire Commis aux / rory sekretarz Archiwum Kro-
 Archives du Royaume de France / listowa francuz kiego
 Paris le 15 février 1821 / Saryz Sutezo 1821 r.
 M. Pellenieux / Al ptizijer / Petitpierre /
 aine / starszy

List do Kiciu D'Angijs

Monsieur Mon Cousin les témoignages Moj Kuryuni. Dwiadzenia
 que Vous me rendez m'obligent de twoji coraz miu, wiiej kuciwalaja
 plus en plus à vous conserver la do przychylności Na łobiu. Dwozramin
 mince. Le Gentlehomme qui m'a Włory mi list twoj oddat b'dzie
 rendu votre lettre sera un bon te swiadkiem' rzetelności słow moich i
 meurt de la sincerité de mes paroles chci przykrońcaia ciz xi jedlom
 et de désir que j'aurai toujours de moj Kuryuni twoja przychylności
 vous faire avouer que je suis Mon Krowna. Sudivitka Marija
 votre Mon Cousin votre très affec-
 tionné Cousin Souire Marie

D & CIB LAU W

Lettre de Jacques Dangeys

le 4 Mars 1660

4 mars 1660

Monsieur mon Cousin, l'abbé Moÿ Kwyni. A Jantoni j'irai
 Jantoni allant en France envoyé de France & polonois, Krola Jantoni,
 du Roi nég, je l'ai chargé de cette jume' ten list pour vous. Inydris
 lettre pour vous, elle vous assurera w m m r a f e u m m m m m m m m m m m m
 de l'estime que j'ai pour votre jige' Ma sibi' wicy ras pour odonne
 personne et lui enverra plus par a Jantoni Klorum proze, aby pos-
 sicuterement de ma part, dans l'chaucie ni odonne, i r a m m m m m
 l'audience que je vous prie de lui Kidy en prothomysai b' d'rie si
 auorder, et d'ajouter foi aux assu' w m m m m m m m m m m m m m m m m m m m m m m
 rances qu'il vous donne de l'af' d'ri g' d'z j'item Kochany Kwyni
 fection que j'ai pour tout ce que p r a y w i a r u m m m m m m m m m m m m m m m m m m m m m m
 vous regarde, slant cependant
 Monsieur mon Cousin, votre très
 affectionné cousin. Louis Marie

D & CIB LAU W

Kopia Assekuracji Królowej Ludowiki Mariji.

Ludowika Maria
Królowa Polska etc

Urodzony wiernie nam miły; jako wszystkich tych, którzy
są, pod protekcyą naszą garną, ochotnym przyjmować zwykłym af-
fektom i łaskę, we wszystkich okazyach wyświadczamy onym bez-
domianym; tak kiedyś się Wm Sam, z chęcią swoją, orwał upewnia-
my wprzód i assekurujemy Wm o Króla J^o Mosci, i naszym nie-
poruszonym ku Wm affekcie i życzliwości. Co się tynie owej
osoby całej to bierzemy na się; że oddalwszy to co spólnie zasła-
całe go z Wm porównamy; abo też jeżeliby (czego nie rozumiemy
niechciał spuszczać z swojej zawziętości, tak postanowimy Fortuna,
Wm, że nad podległość i obalenie Invidiej będzie się mogła obejść
bez jego dependencyi; krótko mówiąc nie tylko do obrony od niechętnych
ale i do podwyższenia Fortuny Swojej doznasz Wm ręki naszej
Czego Słowem Naszym Królewskim obiecując, Dotrzymać Wm i żyć
my od Boga Dobrego zdrajca.

Ludowika Maria Królowa.

(L.S)

1661. ie. 23 Marcij

z ręk. bibl. puławskiej pod lixbą, 39r.

26
28.

Ludwika Marija Królowa do Magdaleny Gosiewskiej Pod-
skarżyny Wielkiej Koronnej.

Ludwika Marija z Bożajtacki Królowa Polska y Szwedzka, Wielka
Kieźna Litewska, Rуска, Pruska, Łowicka, Mazowiecka, Inflancka
Smoleńska Caerlichowska; Mantuancka, Mötszratska wdowa, a Ni-
werska Dniwiczna.

Wielmożna uprzejmie Nam miła. W nieodmiernej łasce Na-
szej chowając wierną służbę, tak samej iako y Wielmożnego Matkon-
ka uprzejmości Waszej, chętnie to uwzględnia dla Wojska Regimentu
iego, iako rygorownie y odważnie za całosc Ojczyzny przeciwko wszel-
kim Impetom Nieprzyjacielskim stawiającego, gotowimy czynić co-
kolwiek możność sama dopuszczi. Jakoż uszczony Abramowicz Poru-
cznik w Poselstwie do Króla Jmci Pana Matkonka Naszego
przyjstany, we uwzględnieniu sobie od Wojska poleconych sprawach,
staraliśmy się pilną Instancją Naszą, w jakonajlepszym został
accommodowany. Niewątpliwo uprzejmość Wasza y w dalszym pro-
siabach swoich abyś kiedy po Ojczystym Królu Jmci y Na-
szym Macierzystym affekcie odmiana, umacniać miała. Do kto-
rego zawsze uprzejmości Waszej wolny zostawiając przystęp,
na tenraz oney rycerzemu Dobrego od Pana Boga zdrowia.
Dane w Warszawie Dnia XXIII miesiąca Marca Roku Pan-
skiego MDCLXI.

Ludwika Marya Królowa.

Wielmożnej Magdalenie Górowskiej Podskarbinej
Wielkiej i Helmanowej Polnej Wielkiego Księstwa
Litewskiego, Pruskiej, Markowickiej Wielkiej, Londyńskiej
Księżniczce, uprzejmie nam miłej.

Locus Sigilli.

D. & C. BEAUV.

1661. r. 3 Junii

Ex MS. Stan. Aug. regis.

22

29.

Propozycja Króla Jmci ratione faciendae electi-
onis uchybiona w Senacie bez postów pod Sejm
Warszawski r. 3 Junii 1661 Anno.

Jeżeli komu tedy miłe w pamięci być musi owo Asyama,
które z dobrej uwarnego polityka poszło konsyderaacy: principes
mortales, respublica immortalis. A ktori Cardziacy podlega smiertel-
ności, iako ten co w lata wychodzi, komu się Pan Bóg nieda
cierzyć miłym potomstwem; kto się ostatnim z domu swego li-
czy. Rzecz prospołita zaś która dobrze o sobie radzi, ta umiera
niecierpić: im dalsze, swe lata rachuje, tym da większej swej
stawi i potęgi przychodzi: tak wiele, synow się cięży, iak wiele
swego liczy ryerstwa: ostatni tam być nie może z domu, gdzie
wszystkich ieden jest dom, iedna ogryzna. Jeden tylko naj-
cięższy na wolną, rzecz prospołita, casus, kiedy swoicy porządnie
głoszą; kiedy ratowne interregnum w niesformości umyślów i
w ciężkim rzecz prospołitej zamierzaniu bliskim grozi upad-
kiem. Co gdy ją uwariam, z affektu mego i miłości ku tej
ogryznie: bawcie się być w łecich podsztyrn, i na zdrowie
przez codziennie trudy i niewolany starganym; a uwaraiąc to
dobre że i mnie przyjdzie kiedykolwiek magnam hanc eter-
nitatis viam ingredi; niecierzyłbym też rzecz prospołita, in ca-
sum pusznać. Tola tego też propozycja, in materia electionis
za rzywota moiego podatam do konsyderaacy w Moim.

Niechaj nikt nie rozumie, żeby się ta myśl dopiero w sercu moim
wrodziła; albowiem od siedmiu lat zaraz po śmierci rodzonego me-
go, bawąc się bydlę bez potomnym, i niemając nadziei aby do
tego przejść miało: zarazem zamysliwałem orwać się z tym
Włochom; gdyby na ten czas wtargnięcie Szwedów i inne ciz-
kie wojny rzędy niezapobiegły były. Teraz kiedy Bóg uśmie-
chnący miłosliwym okiem na nas wyjrzał, i szczęśliwego udzi-
lił nam czasu, że to lepiej i bezpieczniey o sobie radzić mo-
żemy: rozumiałbym nieodkładając tej tak potrzebnej delibera-
cji: iżeli za żywota mojego successora Włochy obierać
macie. Już to od dwóch set lat ex parte ^{mat} materno a od siedmiu
dnięci ex parte paterno, linea ex libera electione Dom moy
na tym tronie iść posadzony. Za tym iżym, sobie to monumen-
tum gratitudinis meae in mentibus Włochów zostawić: aby te
republice, in eodem statu et libertate, iakom ja od prośków
moich za zgodną, Włochy wola odebrał i nastat, post fata mea
innowe oddat i zostawit. Do czego ledwie by podobno przyszło.
Kudybyście Włochy chcieli na ultima fata mea orzekować. Albo-
wem w takim zamierzaniu po śmierci mojej nieważnoby-
to było in potestate Włochy, którzy idni sami, dudy w pro-
tomstwie swoim iżi będnicie; takie chęć o sobie radzić
za-worasz, iakobyście sobie żytyli potomków swoich zostawić.
Mogłby kto rzec: nie pierwsza to że królowie nasi bez potom-
stwa umierali, a przecież republika przez to nieginęła.
Przyznawam że tak jest; ale teraz iżne od tamtych czasu
na on czas już starożytny prośkowie, wiktwa mogła być

unis animorum; i. necz pospolita w takim zamieszaniu i dyffi.
 Denyach stanow, iako teraz ist nie byta. Nie byly takie w ser-
 cakh ludzkich miarowidac sadyadow naszym ambicye, nie by-
 ty takie interesa et hostilitates: nie tak sie albo w poledze,
 albo w defektach naszym przegladali. Jestne na ten czas
 vicini principes muiy dbali o wyrync, nasz; moizc ia pod-
 bro za muiy polityczna, i uboga; Teraz wstapoy na niaz
 ooy otworzyli, i pewnie oniz wstapoy konkurrowac beda;
 Na ten czas woysk radnych uaciagnionych niebyto; albo
 iereli byli, tedy nie wstwicie bogowey. Larym nie byto ta-
 kie periculum: ieby ieden drugiemu miat dana per potentiam
 imponere. Utinam sim factus pater. Obawiac sie potrzeba;
 aby necz pospolita nie powsta in divisionem gentium. Mo-
 skal i Rus beda chcieli na ten czas sderwac sinstwo Litew-
 skie po Bugijon Narew, a podobno i po same, Wiertz; Bran-
 deburczyk bedzie zamysliwat o wielkiej solowse i innych so-
 bie przegraniowych Woiwodstwach; a o Prusij ze Swedami
 de potentate certowac bedzie. Dom ten Rakuski podobno
 o Siakowie i poblizszych sobie woiwodstwach pomysli. Lwin
 sponsor? ie same Woyska nasze, ktore nie platne sa; albo
 pieniedzmi lit. Do siebie, non ad mentem rannypospolitey
 prziaqnie: albo poszedtury w konfederacya, beda chcieli per
 potentiam imponere dana: iako sie iuz przed tym dato na-
 statnicy Elkeyj stysze. Nuz i korany nie uaspia, komu
 beda srumieli w tym zamysle dopomoc. Chciyjac tedy Wm
 zawczasn to dobre uwazyc; a iereli zatrzymanie wiaz swiztey.

chwały Bożej w tej koronie jęsy wolności i catości tej
sypajny: iako bydy powinno iest na piercy WMM; Do tego
WMM: zdania swoje stosujcie, co może być z lepszym WMM.
Mnie douzi' na tym będzie, że uchyliwszy nastrone securitatem
mojej wtawney osoby; nie bojąc tak dalece fund się hunc metum,
ktory od narnawonego sukcesora mozt by iuste parć na mnie:
na wola, to daić WMM; żebyście nawczasu o sobie radzić mo-
gli. A lubo to WMM: będziecie akceptować, lubo nie? ja będę
miał w tej mierze exoneratam conscientiam: sem nuyoyt, i
uyoyt, iak najlepiej WMMoim.

N° 1061. 24 July

Ex MS. Arch. Stan. Aug. Regis

29

Mowa Króla Jmci na seymie warszawskim
in anno 1661 circa materiam electionis
novego pana, za rzywota, Jk M^o miana.

30.

Nie wątpię, że moia propozycja, ktorą przed nasę
mnie circa electionem za rzywota mego instituendam po-
dziewienie, iakie pobudziła W^o M^ociom nie wyph^oter in dym No-
narchom kondescę nęzi; nie za rzywota mego chęz widziac
na wolnym obraniu W^o M^ociow sukcesora, ktorego mi
naturali modo Sata zostawic nie chciaty.

Nie wątpię, że tym nie iakto męcz nie podbrana, na co
nie podla interpretacye, na ktore abym u sweraz
moia, sabciegt deklaracya, udato mi sa, utnie o meich
ryortirnych W^o M^ociow edocrec, intencyach.

Niech miht naymied nie rozumie, iem nie rozmyslnie
y de repente do tego przystapil consideram, albowiem ab Anno
1656 uwroc, pro smierci Karola ostatniego brata mego widze
siebie naciagnionym wlatas, y w mata, nadzieia, potom
stawa, a natym ostatnim, będąc domu mego; uwazytem, iem
pewniem byt oczywiste przestrogę y staranie, aby się pe-
smierci in casum puszorac nie chciata, zostawic; ale
za uściagnieniem, wżnych nieprzyjaciel przysto odwrze-
te potrzebne cogitata, ktore Karol, em smasei, iakto tytko
napula a claudis respirari powęta, musiaty.

Thonyderuiaz, iak to iwi od dwuchwet tat i tunc matonna,
a siedmdnieszat ex paterna, dom męz liboris W^o M^ociow suffragijs
na tym tronie, iust posadrony, y sam w tej ogorywie, mroczony,
wyborwany, od W^o M^ociow obrany; prawie sygnstem sobie, to munimentum
gratitudinis in mentibus W^o M^ociom zostawic, iakby beneficium

u siebie domu mego, i miłości mojej pamiątką urax se nunc
nie wygasta. ale i bym mógł cney pro smierci mojej, gwałtowno-
dationis materia u Serceach Wmciow continuare; przywiałtóry
Wmciom proter exacterie y rezuelenie moie do wolney elekcyi,
która tytko narzywota mego być może. Takoi ex amineriaz
sam u witami meriemis, exymbym wypletty ultimis famil-
lis Jagiellonis potomek mógł to continuatorem u domu mo-
im imperium odwozizyć: nie unayduiz, nie skulec niy su-
go nad to, moiz, pro porycyz, Inac która, mogz, nie bezpucknie:
Popule mi! quic amplius, facere potui tibi, et non feci!

Nach mi przytym Sam Bog bezbric swiackiem, i e i dany
przywiałtóry w tym nie upatruiz; bo ia per legem morta-
litalis omnia domu mego fata mecum tra ham; y niwien
ktoby w tej sprawie, mógł mi i moie intencye pro suspecta,
u ktorey y owymem u da si, i em powinno, samego i d a
pamiz podai, bez refleyi narzine magna tirum casus, samy
cnoie polski y moiej terraryzmy herorii amoris acti-
oni confidus. Proter ter proo Janem Bogiem, i e i dany
pauit
paxidicium wolnosciom Wmciom stad upatruiz, ani
proter te afferre intendo; y owymem istem tego in con-
scientia non amicecia, i e i dany, wolnosci Wmciow tepicy
potuicendic, i ako pro uoliusay elekcyi me uivente, która
sama tytko more wolna być ma narzine. Na upca-
nunic ex amicy strany, y teroz, solemniter obicruiz: nie misnai
sz, u to, elekcyi, restawic Wmciom libera Electionis uny stka
requisita, y tego approbari, ktorego Wmciom Pana obia-
muc, byle u uoczenia katolik byt, i e i dany, priorcipum
proscapia orinendus, amie vasallus i ako uicibrem princie
pumiz, albo na nowe depiro utwomony, i e i dany, albo ktorego, i e i dany
ab arbitrio tytko et anso, ktorego mniy chrowecianiski

monarchy

monarchy dependet, któryby jagarska, węgry, mogły na sobie
 powierzyć; a do tego iussum inby był młody dobruca
 ta, a widać ias. Nie wyer, teny tego; abyście W. M. którego na pana
 obiorali, co albo samy ty, cyryjusz, waiowali albo synom był
 tego, który chciat per arma et potentiam tyrannico quodam
 modo captare hoc Regnum; nie trzeba W. M. diem deduce
 res wiadome. Bartolomeu wensney tej decheyi commodos
 ani pericula interregnum. So tyho przypomni; ie
 ruptia tuto exyto interregna sacry, siwie przybyta, teny
 rapune przysatoby tej succumbere; natenoras boviom
 wiskona byta przytota, mienoi, y amor meti w pmochnach na
 szych; wiskona unio animorum w nupty, mniyzy ambitus.
 Nie unali nas principes eterni, tak iako tena: nie wie
 drieli na co siz, im przydać moiemy, nie byli wicami obie
 tricami od nas nach, ceniz, y palobne contempta, ubostwo
 albo simplicitatem W. M. miodi. Natenoras wypta radnych
 succiagnionych nie byto w bergowcy sturbie, y micy iobey kon
 federacyi nie styhano. Nie byto periculum, icly icona strona
 Angiij pana per prapotentiam imponeret. Subo i to by
 wato, nie trzeba byto obawiac, icly nas wyciodi miedry, siz na
 drubili; tena te wycytrics mala Cyryjanie immineci; uti
 nam sum fabrus wato, ale te puina: neben takicy Etereyi
 przyctric muplta in Simplicesm Gentium. Michal. Pus
 przy kraicach, swego izryka opponies siz, y Wielkie Ciz
 tuo Litt sobie destinabit. Pradebrunghom palebit
 y pograniomre. Wielkopolskie, y o Prusy in Suardami albo siz
 agocrici, albo na naszym Teatrum distacrabitur.
 Tom. Rakuski choiby najawiztuc mial interoyes mu
 tanciz marfraninie od Krakowa sobies non, ^{decrit} ~~decrit~~
 bohardy bydzie wolat mui exie Polski armis quosiam,
 nizeli

niewoli wata, dawnemi wolnościami contra principa tutam.

Chętno będzie sponsor, nie ani wojska siarce, albo partes
sobie, wolnych, nie uwyżnia, albo, ię, kęktoremu, ca, sapientibus
regnum, nie, przytaczam. Accepit, przytaczam, nowy, iakoby, in
repiu, status, koray; którym, iako, na, ięwota, mego, nullus
ad, republiam, accessus, tak, u, namiscararius, interregni
uwyżnoby, licet. Chętnie, tedy, W. M. uwyżnie, ie, nie, może,
być, wolna, Elekcyi, tylko, me, vivente; y, nie, chętnie, sie, uwyżnia,
hiwai, nimio, antiqui, amoris, amore; kiedy, sie, uwyżnoby, Sicut
omnibus, u, noue, machinay. Accepit, W. M. ten, Cyru-
shige, mego, affectu, supremum, conatum, y, samisobis,
y, potestatem, uwyżnia, iako, naylepszy, consulti.

Nie, octadecim, W. M. przytaczam, tej, elekcyi, ad, feliciora
tempora; bo, ta, felicitas, temporum, ad, W. M. dependet
atey, samey, Elekcyi. Upadnie, sene, w, tych, uwyżnoby,
który, cyru, uwyżnia, ię, między; kiedy, oba, na, ię, sie,
sie, potestatem, munitatis, in, futurum, opatryli. Ne, unquam,
liberis, uwyżnia, ię, ię, ktorego, sie, proca, octadecim,
tey, elekcyi, uwyżnia, ię, ię, bo, ię, ię, ię, ię, ię,
mego, przytaczam, ię, ię, y, uwyżnia, mego, consensu,
ię, ię, ię, ię, ię.

Chętnie, proca, P. Bogi, aby, dat, W. M. P. P. edmuntum,
aby, tak, uwyżnia, y, ad, uwyżnoby, interpos, wolna, mitos, ię,
uwyżnia, uwyżnia, W. M. dobry, grunt, gratitudinis, humnic
ca, Bono, publico, uwyżnia, ię, publico, felicitatis, fractus
uwyżnia, ię, mogli. Pewnie, będzie; ię, takowy, moy, affectu,
tym, bardziej, to, uwyżnia; ię, W. M. popray, ię, ię, ię,
kwie, ad, fidelitatem, do, korca, ię, ię, mego, przytaczam
Potestatem, swych, statum, ię, ię, ię.

1662 in 5 Maii

Woj. bibl. polsk. pod lit. 400 p. 100
z archiwum białostockiego.

31

Kopia Listu Najjasniejszej Ludowiki Maryi
Krolowej pisanego do Wielmożnego Branickiego
Marszałka Nadwornego Koronnego.

Ludowika Marya u Bożey Łoski Krolowa Pol-
ska i Szwedzka, Wielka Dżyna Litewska Rus-
ka, Pruska, Maxowiecka, Smudzka, Mantuan-
ska, Monferratka, wrońska, a Kiewska dzie-
dzienna.

Urodzony wiernie mamonty. Potracoway tego rztak wielu
dowodow, ze Wier. Wł. chętnie się skłania do Interpozycy-
cy naszych. Specialiter nalecamy Wierności Waszney sprawę
Urodzonego Samuela Sulgostowskiego, któmu się przed Try-
bunał koronny wytoczy; nagłaiać pilnie, aby sine mora
i skutku sprawicellioziii Swiętzy patrocinnante affectu et
favore Wier. Wł. Uawny się mogła; raudniżromy wywiad-
czona; uarynnać Wier. Wł. tasha; naryn; na ten czas ene-
miss dobrego iżeraz; ad Pana Boga rdnowia Pan u War-
mawie Dnia 5 Mca Maia Roku Pańskiego 1662.

Ludwika Marya Krolowa.

1662 r. 5 Maju

nr 37. bibl. jętkow. pod. l. 100. 400. p. 100.
z archiwum bielskiego.

82

Kopia Listu Najcasniejszej Ludowiki Maryi
Krolowej pisanego do Wielmoznego Branickiego
Marszałka Nadwornego Koronnego.

Ludowika Marya z Bożey Łaski Krolowa Pol-
ska, i Szwedzka, Wielka Ligiera Litewska Rus-
ka Pruska Mazowiecka, Zmudzka, Mantuan-
ska, Monferratka urodzona a Niwenska dzie-
dziczna.

Urodzony wiernie nam mity. Sprawie swojej przed
Trybunałem koronnym przypadającej Urodzony Mako-
wicki Starosta Trzbowicki chce accelerare Terminum,
wnosi na sobie, do Wierności waszey piłna, Instancya, naszy,
nadając w tej mierze o takki fawor, iakoby ta sprawa
iego bez awstoki sprawiedliwosci swiztoy, cwarze sz, mysta
skutkiem. O czym sie do tego Wier. Wa. specialiter
iako wyph dopomocem, iako nie wstapiemy, tak potwarzana,
wzrynosć takka, nasza, pensare, sechoemy. In reliquo Wier.
Wa. dobrego wyraz od Pana Boga udrowia. Dan u
Warszawie Dnia 5te Maja, Roku Paniskiego 1662.

Ludowika Marya Krolowa

1662. die 15. Julij

x. reb. bibl. putaw. pod lizbą 392.

33

Ludwika Maria z Bożej łaski Krolowa Polska y
Szwedzka, Kieźna Litewska, Ruská, Pruska, Smoleń-
ska, Mazowiecka, Inflantzka, Smoleńska, Czerniehow-
ska, urodzona Kieźna Mantuańska, Niewestka, Mon-
tisferratska.

Czynajmućmy tym listem komu wieścić należy. że jest
Dobrym Wielmożnego Adama Macieja Saksowicza Wocawody
Smoleńskiego Ceconoma Naszego Szadowskiego, pomieniona
Ceconomia, Nasze ze wszystkich przy należnościach iey prowen-
tami y przystrami puszciliśmy per Arrendam urodzonemu
na lat trzy po sobie idące. To jest od Roku teraźniejszego
tysiąc sześć set sześćdziesiąt wtorego Dnia — miesiąca —
aż do Roku tysiąc sześć set sześćdziesiąt piątego tegoż Dnia
y miesiąca kończące się. O kłom, Ceconomia, Nasza, Szadow-
ska, Contract Arrendowany za przybyciem urodzonego Con-
trahenta do boku naszego, tam gdzie natenczas reszadować be-
dziemy zawarty, y sama Ceconomia ze wszystkich przy na-
leżnościach przez Dworzarza Skarbowego w Realna prof-
resia, podana będzie. Na co dla lepszej wiary przy podpis-
nie reki Naszej Piórocz Nasza przyćwiczyć wskazaliśmy.
Dane w Warszawie Dnia piętnastego Miesiąca Julij Roku Państwie-
go tysiąc sześć set sześćdziesiąt wtorego.

Ludwika Marya Krolowa.

Locus Sigilli.

Leit Do siojcia Danczyjs

Warszawa le 15 Septembre 1663 Warszawa 15 września 1663.

Monsieur mon Cousin, si vous avais Moj Kuzynie, oddalabym ci 20000
 'donné de très bon coeur ma propre' moja, własna, ciotka, gdyby Bóg jej
 fille, si Dieu ne l'avait pas voulu do siobie nie wzwat. Oraz wice
 pour lui, je n'ai pas reçu jak wiele mi przywosto radosci
 beaucoup d'avantage, la demande que gdy król Jmó brat moj wydana
 le Roi Mo mon frere m'a faite de sioznictwie amny za ciebie zapagnat.
 la princesse Anne pour vous, le Matronetk moj i ja przyjelemy to
 Roi mój et moi. l'avons reçue avec 2 radoscia, i przy sposobilismy ja za
 joi et choisie pour fille à la ciotka, w miywu ty ktorasiny stra-
 place de celle que vous avous perdu celi, w nadziei ze przez to stancie sie
 esperant vous la rendre plus couru- godniejsza, "ciebie". Pragnę jidnak aby
 déirable; Je desire pourtant que ses prout, probiste mo przywiozty romme
 qualités particulieres vous la fassent stata sie, tote przyjemna, dzieby, i
 aussi souhaiter, afin que l'estime ty kto moie byi spowodow wyystkie
 et l'amitie entre vous deux se trou- sturpity do siojczygo zjednoczenia
 vent liés par toutes sortes de raisons. was wextami waznymi i przyjami.
 Je suis que je fais peu de distinction Czuję in, mój, dy, nie, a toba, nie
 entre vous et elle, et que mon amour, sobie, waznocy, i ze moja miłosc
 n'a point de Choix. Tout ce que dla was obojga jest rowna. Wrazystko
 je fais en cette occasion vous sera wokolwiek dziatam w tem zdawne-
 expliqué par le Sieur Cailliet, il, wiez przytomny, ci S. Kralje / Cailliet / i
 vous dira beaucoup mieux, que je lepij odummi cis, urwindomi. Ma-
 ne le saurais faire. L'estime, la cunct przychylności wyystkie stowem
 tendresse et enfin tout ce que je suis wazni a moje sa, dla Ciebie: uwaram
 pour vous, vous regarde comme mon ci, ze wlasnego syna mojego moie
 fils, vous devez attendre de moi tout ce wiez spodziewaj sie tego po maie
 que l'on se peut promettre d'une co po najprzywioz, cis, rej matie
 mere très affectu unie, la suite vous dalszy was przytomna cis, i tem
 te faire connaître de plus en plus najlepiz

et

List do siostry Konduszkowej

W Warszawie le 15 Septembre 1663   Warszawa 15 września 1663.

Madame ma Cousine la proposition
 que Sr Caillot m'a faite de la part
 du Roi monsieur, mon frere, du ma-
 riage de Monsieur le Duc D'Angou-
 leme et de la Princesse Anne ma niece,
 m'a été si agréable, et je la trouve
 si avantageuse, qu'avec une joie
 très grande je l'ai acceptée, y voyant
 concourir monsieur votre Mari et
 vous si obligamment, le Roi m'y
 a augmenté l'affection qu'il avait
 des longtemps pour cette jeune
 princesse, la voyant si fort con-
 sidérée en France, lui et moi l'avons
 nommée pour notre propre fille, en
 la place de celle que nous avons
 perdue, et vous ne trouverez pas
 mauvais que nous disputions avec
 vous l'affection de M^r le Duc et
 que nous désirons à l'avenir qu'il
 nous regarde comme des parents qui
 ne vous veulent point céder en
 affection pour lui. Je me mets
 à Sr Caillot à vous en dire d'avan-
 tage, vous conjurant de me croire
 Madame ma Cousine, votre très affe-
 ctionnée. sœur. Louise Marie

Moja kuzynko. Dowiedzenie Króla
 brata mego uchylenie przez S. Kallija
 względem wzięcia siostry Danguji
 i siostrzenicy, annas siostrzenicy
 mojej, tyle dla mnie przyjemne i
 tak korzystne i tak i najwielkie
 radości, to przyjęta widząc że i
 wy i mój brat do tego się przychy-
 lali. Król więc umiarkuje że ona
 mi przychodzi tyle jest. powarowa
 i mój brat moja dla niej i jej liwoi;
 przygotował ją, wraz ze mną, za
 córki w miejscu tej kłopotliwej
 stracił. Mnie przyjął nam za
 to że ubiegł się chętny i wami
 w przygotowaniu do siostry, i że
 przegniemy axiby na przygotowanie
 was umiaru za Rodziom kito-
 ry mi dany się przeżył i w rze-
 choni naszym ku niemu. Rozumem
 Anne Kalliji wiadomości was
 obrusiewicz, i taklinam aby mi
 umiarowa przychylca, swojej, sio-
 stry. Ludwika Marija.

List do xycia Kondemna.

à Varsovie le 15 Septembre 1663 Warszawa 15 wrzes. 1663.

Monsieur mon Cousin, depuis quel-
ques années vous avez de si grandes
preuves de l'attachement que j'ai à
tous les intérêts de la France, par
la pure considération des mérites
de son Roi, que l'on n'aura pas de
peine à croire si j'ai sacrifié mon
repos pour sa gloire, que j'ai accep-
té avec joie la proposition qu'il
m'a faite du mariage de M^{rs} votre
fils et de la Princesse Anne ma
Nièce, puisque elle me paroit avan-
tageuse pour elle, et d'une si
grande consolation pour ma Soeur
et pour moi de l'avoir placée
dans votre maison, que je ne
puis assez exprimer. Le Roi m^z
a fait tant de considération de
ce mariage cette alliance et
m'en a si touché de joie, qu'il
a voulu avec moi la reconnaître
pour sa fille, après que vous la
recevrez encore pour la vôtre,
assurant que vous ne ferez nul
différence de M^z le Duc à vos
propres enfans, s'il eussent vécu;
la satisfaction et le desir que vous
me témoignez de cette affaire me
la rend très considérable. Je me
remets

Moj kuzynie. Od kilku lat tak
wielkie widzieliśmy dowody przywiązania
do naszej sprawy tykającej
się francji ze względu na
komitych przyniotom króla warszawego
a także umiaru powinnisze, tem
własne, moje, spotkawszy powracając
do jego sławy. Z niewypowiedzianą
radością przyjąłem propozycję, oze-
mienia twego syna z siostrzenką,
anną, moją, siostrzenką, widząc wtem
korzyść dla niej i pościelną, dla us-
tę siostry i dla mnie, ze ja w dom
twój wprowadzamy. Król Jmci tytu-
ceni to wzięciem i tak mi widzieli
tem uszczęśliwioną, ze wspólnie ze
mną, przysporzył ja, za swoją, i os-
tę, abyście ja również za swoje, przy-
jęli; z tem upewnieniem ze między
a wolał z wami i naszymi dziećmi gdyby
te były, mi woli libyszy każdego ro-
znie. Buduję ją, mi z tego po-
wodu stomacznego, moje powiększa.
Kęsi, reszta, na sama królowi arby
ci imieniem moim o wsey i ktem
upewniam, iż nigdy bydlę
nie

amets de surplus à ce que le byl mi prnestane, Moj Marynie
Sr Caillat vous dira de ma part Jęz pnychylus, Krowca,
vous assurant cependant que je Ludwika Marija.
serai toujours, Mousieur mon
cousin votre très affectionné
Cousine Louise Marie.

97

Lettre de Lucia Kondoussa

le 7 Decembre 1663

7 Grudnia 1663.

Wojenski doit venir ici avec le
Marchat vous verrez, le premier à
Paris, où il a grand envie d'aller, lui
et Morstain ont fort bien joué
leur personnage auprès de moi, faisant
mine de se défier l'un de l'autre, et on
sait que je les crasse ainsi. J'ai voulu
que le susdit Wojenski fit le voyage
de Paris tout le plutôt qu'il se pour-
roit. Mais le Marchat veut qu'il
soit avec lui, lorsqu'il viendra à
Paris, tout cela n'est que pour
leurs, et voir quels avantages nous ob-
tiendrons sur les Moscovites, si les
choses réussissent. De ce côté là, le
Marchat se soumettra à ce que l'on
voudra. Cependant je fais tout ce que
je dois pour obliger Morstain à être
persuadé que je suis toute telle qu'il
peut desirer. Je le sais que l'affaire
de la succession se passera bien et
qu'elle ne souffrira plus d'opposition.

Il serait bon que M^{rs} le Duc
et ma nièce parlèrent avec quelques
Polonois pour apprendre quelque chose
en cette langue là. Cela me paroit
si nécessaire que rien ne le peut
être d'avantage.

Le Chancelier Puc m'a écrit que
l'on

L'on cabale fort dans l'armée de Lituanie. *nie wole sie czyi zabiegow w woj-
sku lituwskim.*

Il seroit bon que le Roi ordonnât Potrzeba ariby Król zalecił
à Mr de Sumbres de l'employer pour S. Melumbrowi starai' u, o po-
l'accommodement de ce Chancelier et godzenie Kancelerka z Marszałkiem
du Maréchal en cas que je le jugerai. *skoro to potrzebnem saadze, ja zas
a propos, et je dirai à ces personnes un pomysł, że Król fran carski z naj-
la, que le Roi très Chrétien croit duj honorowosci, i przytknem aby
cela tout à fait nécessaire et utile czyli z soba w dobrem porozumieniu
qu'ils soient bien ensemble.*

L'on m'a parlé du mariage *Mowiono mnie wyjeżdżem orzucenia*
de la princesse Marie et du Starosta *szynicki marii z Starosta, szynickim /
szynicki*, mais j'ai dit que cela n'étoit pas, ja wyrażam że to niepodobne
plus possible par les raisons que je lui praxeray plus en détail d'au-
vous ai déjà écrites. Cette alliance, *inij. Trzyzet ten nie podobat mi się,
ne me plaît point. J'en pourrais dire, idmolatam się, jidnak do baryka
venus cette affaire à Paris où on gnie o to zapewne mowie będą. Ma
en parlera. Je ne crois point cela saadze ariby to byle potrzebnem a au-
surtout nécessaire et la Princesse *niarku Marija* d'uroby na tem cas-
Marie avait beaucoup à souffrir. *piata. Następnio i Pięćmię, że
on m'a nommé la Princesse Béne Benedyktę na to orzucenie lez da-
dite pour ce mariage, mais j'ai tam uszei że o tem nyskie nie
fait connaître qu'il n'y falloit pas malicy, niels wiec o wrystkiem
penser, que l'on soit averti de tout będą ostrzeżone, i wiedza, że ci
eci, et que l'on sache que les gens ludzie nie są, tyde knaszemni jak
ne sont plus aussi considérables byli dawniej.
qu'ils ont été.**

Nota Cette lettre n'est point de lui *Prisł ten nie jest ręką Królowską
ture de la Princesse ni revêtu de sa signature ainsi que je préjurois.
ture.*

*Ja z Stanistawem Skwarkiewiczem Synem Jozefa Lubomirskiego, który tym sposobem
chciał sklonić Królows ariby do stażymy Francii, jego rany lub syna z drugie
albo trzecia, siostrenica, swojej ożenita u trojmi Polkim.*

Leut Marye Luimiki de Nijcia Kondensra

le 21 decembre

21 Grimaud

Quelque incommodité que je souffre *Jakholmiko bald' iustem circipia,ca,*
 avec la défense des medecins qui n'ont i choisis *pisai mi leskare bronica,*
 menaent pas moins que d'être aveugle, *grove utrata vavokai;* ni moi
 ne sont pas des raisons assez fortes *to jidnato vstraymai mis; arebymi*
 pour m'empêcher de vous témoigner *mi vviaderyta raicosi jaka mi*
 la joie que les lettres que vous *listy tvoji i wiadomosi pruz* de-
 prennent la peine de m'écrire *ma domo; noji strymana spawity, catornik*
 et la relation de Dimoyers, il me *ten rasknycomy dobrem pnyecum.*
 paroit hors de lui. Voilà tout *Dyle tytko krestu mozi, i yvodie-*
 ce que je puis écrire, espérant que *manu sie, ne muii pnyebaryc'*
 vous ayez la bonté de m'excuser *i ratomai' such cesu. Najwiskosa*
 et de me plaindre. C'est un de *ilu muii roskosa, prisymai' do tych*
 mes plus grands plaisirs que *ktorych hocham i snacys.* Par
 l'écriture à ceux que j'aime et *muii rymowic' pnyed ducimii mo-*
 estime. Oyez la bonté de *jimi.*
 m'excuser auprès de vos enfans.

1663 / zmiętek bawim klubny uniejęt
11 grudnia tego Roku /

Sist Maryi Ludwiki do Ksycia Kondusza

le 27 Decembre

27 Grudnia

Quoique ma santé ne soit pas meilleure, il m'est impossible de laisser passer ces ordinaires sans vous témoigner l'estime satisfaction que je reçois des relations que m'ont fait de vos procédés obligés pour la réception de la femme que je donne à votre fils. Si je pouvois augmenter dans l'estime que je fais de votre mérite il m'y obligeroit. Je vous dis avec la plus grande vérité du monde qu'il n'a de passion que pour vous en témoigner ma reconnaissance. Je vous ai supplié de quitter les cérémonies des communions et fins de lettres, je vous demande présentement la cessation de ments et termes des gens étrangers et que vous vivions en bons frère et sœur. Pardonnez à mon mal si je finis plutôt que je ne desirois.

Ja / Anna, córka Salatynowy Przeny, królowej polskiej siostrzenicy

163 iz 9. Ivis

Z ręk. bibl. puławy. pod liczbą 1000 przepisano z archiwum beatuskiego.

100

Kopia Listu Najjaśniejszej Siedmiki Maryi Krolowej pisanego do Wielmożnego Brunickiego Marszałka Nadwornego koronnego.

Siedmiki Marya z Bożey Łaski Krolowa Polska y Szwedzka, Wielka Kierna Litewska, Pruska Pruska, Mazowiecka, Zmudzka, Mantuaniska, Monferratiska Wrońska, a Piworska dziedzienna.

Wielmożny uprzejmie nammiły. Ustawamy indefessum studium afektu U pr. Wa. przeciwko nam, ie inter tanta negotia w domeni wiadomości potrzebnych nieustau U pr. Wa. ale usmytko exate wypisnie nam; sa co iako dziekujemy, tak usachoz, nasza, ucytiwaocia, w chazyach sawdniczoac gotowi i sktenori bedziemy, gdy sa iakie successu temporis podadraz do czego iako ist propensia bone voluntatis in sortem fortune U pr. Wasacy. I kazd. imoz polebiti my natencas negyziwego na usmytkim powadrenia i dobrego ul Pana Boga ucytemy Uprzejmosci waszoy ustrowia Dall. w Warszawie wie die 9 Misiaza Septembra Roku 163.

Ludawika Marya Krolowa

P. Je Vous prie de continuer de m' envoyer les nouvelles de votre état en Italie. Je suis impatient de se Monsieur Wielpragne, uaid rier, co savoir la suite de l'affaire de se choisis, pominij usytkom chojalnego nastapis, faita ma tris affectionie reommanz polie go najusztfiwij w mojem imieniu dation au P. de Russie. u gwardie, us kinnu.

List własnoręczny Ludwiki Marsi de Gajewskiej

il ja très lontans que ie n'ajeu de vos lettres jen suis fort estonne sachant que vous ne manques pas d'occasion ny de matiere pour m'en écrire ie nen ay point veue depuis celle que M. Linsigaker me donna en arrivant de dancu i'ay confere avec lui de vos interets et les lui ay tres fort recommandez i'avois aussi dit a M. fantons de vous persuader de venir icy ou vous aiez plus de moyen et plus de commodite de travailler avec affees et ou on auroit tasche de vous donner quelque consolation avec desplaisir ie vous propose encore la mesme chose vous n'avez point tousiours de la continuation de mon affection.

M

M.

Adresse

Madame Gorniewska Grande Trevidiere
et Gule de Lithuanie

Address.

M. Gajewskiej podskarbinie wielkiej
i hetmanowej litewskiej.

Miejscie pięzdek 2. polojowych na
luku i wozowej petli.

Liszt własnoręczny Ludwiki Marii do Gajewskiej.

iaj veu votre lettre i'attendray pesible. Odebradam list twój: czekać będę spo-
 ment M: bonkowski pour voir se quil lujnie Frankowskiego; czego uśredzić co
 me dira touchant se que vous m'avez mnie powie, względem tego coś mi pi-
 e ne manquerez point decrire a Vlna sada. Nie omiedzkam zgłosić się do
 aussi tost que il saurai que ses mes^{es} Wilna, jak tylko się dowiem że ci pa-
 seront assemblees et mesme a M^e la br- nowie już się zabrali: a nawet do
 soviere de Lituanie pour leurs recomman- podskarbiniej litewskiej najpierw, pole-
 des tres fort vos affaires soyez persuadee cając najmocniej two interessa. Dądz
 de mon affection pour votre personne przełwana o mem przywiązaniu do
 et tout ce qui vous touche twee osoby i usrystaniego co się wódy tyre.

MM

MM.

Adresse

Sous Madame Gajewska Grande Tress. Do Sł Gajewskiej podskarbiniej wiel-
 veire et Gnale de Lituanie. kiej i hełmanowej litewskiej.

Majse piątek 2. pokojowych na
 łuku i rózowej polci.

1/3 listu na którym data była myślarona 31 stycznia 1664 miast kupa i podobnych nuregatoru o b. Chocary i ten ualery do tego samego roku!

List Maryi Ludwiki do Elżbiety Kondurskiej

le 10 Janvier

10 stycznia

Assurement vous vous persuaderez fa-
cilement l'impatience avec laquelle
j'attendais les lettres que le courrier ne
porta hier, rien ne m'a donné plus
de joie que les témoignages publics
que vous avez voulu donner de votre
satisfaction, je vous en fais tous
les remerciemens que je puis; J'ai
lu avec grand empressement les re-
lations de toute votre magnifique
raison, présentement dans une de
mes chambres tout ce qu'il y a
de Polonois qui entendent le fran-
cois sont assembles pour en avoir
connaissance. Le Palatin de
Sublin en a eu une petite histoire
de son frere qui fait bien valoir
le traitement qu'ils ont reçu chez vous.
Je vois partout ceux de cette na-
tion qui sont en France ne cessent
de prouer vos louanges jusqu'au
2 petits nains. Vous pouvez penser
combien cela m'est agreable.

Puisque vous voulez que ma
fille vous reconnaisse pour son
propre pere, je pretends aussi
que votre fils me tiendra pour
sa mere, ne voulant faire
ni dans
L'adieu aby moja córka uznamata
ci, swym ojcem, ja wzajemnie
przegas aby syn twój za matkę, moją
uznawiał, gdyż mi chce, ani
ni imieniu

ni dans le nom ni dans les effets au *ni imieniu ani w skutku* n'ad-
aucune différence des parties, mais *nij dla obu stron równy*. Siostra
soeur ne perdra rien en tout ceci, *moja nie na tym nie straci*, j'y
elle augmente d'enfants et ceux de *drzeci przybywa, im więcej matek*.
père et de mère. J'attends avec *czekam z niecierpliwością*, très ch
impatience vos lettres sans *czekam bez ceremonijów i obrzędów* hon-
niet et sans compliments, tout à *gruczości, jak mi, przy rodzeństwem*
fait en famille. Je vous répondrai *przystoi*. Que, si *myśl moja, wy-*
sus les sentiments que vous eussiez *varii względnymi miłosci jak, mar-*
vez contre Mme de Choisy, elle *dla Pani Skoary, wiele popelniła*
a trop failly et tout le mal de *zapewni niedorozumienia, bez całej*
sa mauvaise conduite est tombé *ste z jej postępowania na nią, spad-*
sur elle, je souhaite son *repanta to, iż, by tego ratowała, aby uad*
et sa douleur; c'était plus *contre tem ubolewata; więcej dratata ona*
ma nièce que contre M^{re} votre *premier mojej sióstrzenicy jako pre-*
fils qu'elle agissait, sa fortune *eniko trochę bywa, jęz los*
étant mieux établie que de *l'autre; albowiem pierwszy był mił, tańcy;*
mes premiers sentiments ont été *z rare gorzki iul miataw do niej;*
fort eures contre elle, l'encre *leuz dawna z nią, zarytów utęz-*
connaissance à fait succéder de *drutu wice moji, które amphi*
la douceur ~~tant~~ *mon coeur qui wiału ię, lubi nad niewersti-*
naturellement plaçant les mal-
heureux, je me mets en leur *nia ich mięjsew, i staram ię,*
place et tâche de faire ce que *tak postępowai jakbym ię, ta*
je voudrais qui me fut fait; *aby postępowai se nua, . Bóg*
Dieu qui nous voit demande *który nas nas spatory więcej ję,*
encore plus parce qu'il en use *ce pro nas mymaga, bo tak se*
ainsi, c'est peu de chose de *sam z nami obchodri, mi trudu,*
vouloir du bien à ceux qui nous *rest nua, ię, ię ty mi dobre który-*
on souhaitent. Si je vous *mojemni ię, nua nam uosa. Gdy*
demandais
był ci.

demandais la vengeance de quel gdybym ci, prosita o kumste, nad
 qu'emmeni je douterais de d'ob. ktorym z moich nieprzyjaciot, wat
 tenis; mais l'oubli d'une offense je crybym to otrzymal mogla, ten
 qui n'a point blessé qui nous kiedy proce, o raponuimie wazy
 est commune je l'espere et ktora skutku nie wista a obojgu
 m'y attend de votre bonte et nam jist wypolna, moge, mied
 de cette amitie que vous me nadzijs, i upai w tym Dobraci
 ites avois pour moi, que je me i przyjaciu z ktora, sie, dla mied
 rite assurément pas la nuinne; owiadam, na ktora, proce, wrajam
 que pourrais-je penser si vous moi, tato nuinemam, zasteguj, i
 me disiez; Je vous accorde tout bym sobie mogla pomysli' gdyby
 excepté ce que vous me demandez mi powiedziat; wrystko dla ciebie
 ce ne seroit pas me correspondre, uwyku, wyjwry to o co mis, proce;
 moi qui vous dis, je ne reserve bytoby to wrajamawia, dla mied,
 quoique ce soit. J'ai éprouvé ktora, nie mi wyta,oram wmozij
 l'avantage de la conduite que dla ciebie przychylusie. Dowiad-
 je tiens, si me soumettre a l'e-nytum ktorzyci poste, powanica wredny
 wargile; la misericorde de Dieu nasad ewangelii; mitosciwie Boga
 non seulement m'a delivré des mi tytko unvolento mi, od miedwasi
 maus que l'on m'a voulu jakie dla mied przygotowano, ten
 prepares mais a reduit mes en-otrzyta jenne, moich nieprzyjaciot
 nemis ou ils m'ont voulu plonger w te, wlektam w ktora, mis, pograzij
 J'attendrai avec anxiété votre skielu. Czekai bede, zute, skuciem
 repouse, je craius de vous deplaire, twy odpowiadzi, lekam sie, ci, obra-
 je craius de n'être pas ecoutei; nie lekam sie, i mi by' wystucham.
 Penser que c'est une femme qui samistaj, si ta ktora, ci, obracita
 vous a deplu, c'est une autre jist kobieta, wroci uwage, i na
 qui cherche de vous plaire en onaga, ktora, ci, mi wrystkiem
 tout; je crois que mes prieres podobai, sie, przywie. Sadre, si moji
 aupres de vous auront la proiby potrafia, ratosci' prositosc,
 force d'effacer le passé, et a przywie, ramie
 pas mon

pas mon attachement à votre amitié me do troy vobis
personne vous obliger à ne me vobis aribus nirego me
me rien refusos. me vobis.

1664 / rapunne

List Maryi Ludwiki Do Tycia Konduska

L 17 Janvier

17 stycznia

Quoi que vous m'assuriez que
 ma fille est hors de danger, je
 ne laisse pas d'être en grande
 inquiétude de son mal, j'attendrai
 l'ordinaire prochain avec beaucoup
 d'impatience, son jeune corps et son
 esprit doux, n'ont pas eu assez
 de force pour supporter un si grand
 changement, mais vous m'écrivez
 tous de m'en prendre les soins
 que vous avez voulu prendre
 telle, j'en suis si sensiblement
 touchée, que je n'ai point de moyen
 de m'en expliquer comme je le suis.
 Je suis ravi encore pour mes autres
 raisons de cette tendresse que vous
 avez pour nos enfans, etant persuadee
 que ceux qui sont debans nous
 turent pour leur famille ont de
 la justice pour ceux du dehors.

Chociaż miś upewniam, że córka
 moja wyszła z niebezpieczeństwa
 zdrowie jednak choroba jej bardzo mi
 niespokojna, sytuacja, czekać będę
 przyrzętego gońca zwiadka, niecierpli-
 wość. Młode jej ciało i łagodny
 umysł nie mogły znieść tak wiel-
 kiej zmiany, siostro moja pisze
 o mi, jak wielkie o mi, uważa
 starania, tyle mi to dotyka
 że stoisz brakuje do wynurzenia
 Cierpienie i innych
 powód, ta wartość jaka
 dla dzieci naszych, przez
 którą jestem albowiem, i ci który
 obchodzi, i rodzeń-
 stwem, potrafi być dla obcych
 sprawiedliwy.

J'ai lu avec grand plaisir la
 lettre de mon fils qui vous fait
 ardemment sa femme en m'en
 faisant les compliments. Si en
 France l'on s'est réjoui de ce
 mariage en Bologne l'on ne
 trouve rien à redire, que de ce
 qui n'y est parfait, c'est presque
 sentiment général; il y a quelque
 autre

z miłoty powiadania, radością
 wyraża list mojego syna, w któ-
 rym wyraża wielkim przywiązaniem po-
 daje mi wiadomość o mojej siostrze i
 o tym jak się w tym kraju
 widać, że we Francji, Bolo-
 ni, i w innych krajach
 nie ma niczego, co by było
 przeciwne temu, co jest
 powszechnie. Znaj-
 dziecie się

quelqu'autre partie du monde où *znaję się, zapewne jakas część*
l'on n'en est pas content. Desvoirs *swata ktora tej rzeczy nie drile*
en aura les noms en chiffres. Je re- *Devoje myrari to cyframi. Na ras*
pondrai pour les satisfaire, que s'il *potrzebie ich odpowiedzialnym, nie*
falloit faire plus pour le refaire. *gdzby wiecej potrzeba bylo radzi sobie*
que je le ferois. J'attends avec impa- *prawy ariby to przerwicie, nie bez des*
tience vos lettres sans compliments. *je, waz, drita. Czekam uciezpliwie*
ni ceremonies en bois frere et soeur. *tych listow bez ceremonii i grus.*
Je n'ai point de nouvelles de l'armée *rosii, jako uis dzę siostoz, ibratem*
l'hiver rend le passage des ~~l'armes~~ *byc powinne. Kadnych od wojiska*
rivières entièrement difficiles dans *ni mam wiadomosci; kimal praprawe,*
la Bologne, il n'y a presque pas *wiek wyolce ucynta bardzo trudne.*
de pont à cause des grandes gla- *mostow na nich nie ma pramie, dla*
ces qui les couvraient, il pleut *lodow ktoreby je porrywaly; jednego dnia*
un jour et gèle l'autre. *deszcz pada drugiego marnie.*

Je suis tout à vous

list do Riccia Konduska

le 20 fevrier 1664

20 lutego 1664

Enfin le Comte de Mailly est arrivé
 la longueur de son voyage lui a laissé
 la joie de vous dire beaucoup de nouvelles
 il nous a trouvés mieux informés que
 lui, il m'a donné la lettre qu'il vous
 a plu de m'écrire, par celle que vous
 avez reçu de moi vous avez vu comme
 mes pensées se sont trouvées conformes
 aux vôtres ce qui me donne plus de joie
 c'est qu'elles sont desirées à la sorte
 du Roi ce que la lettre de Mr. de
 Lionne à Mr. de Lumbres explique
 fort bien, c'est tout au sujet de Cla-
 rre sur la parole de la quelle nous
 sommes tous persuadés de ne se point
 fier. Vous ne sauriez croire combien
 cette resolution de Roban lui a déplu
 cela l'a fait importer terriblement,
 il faut donner du temps à Fogare

Souhait nako wiec str. Mali/Mailly/
 dluga jęgo podróž pręquoci miu tu
 pręjemnie pręjemnie si miu
 ci opowiadaci swoi wiadomosci. Ina
 kart si wiecej od niego miemy; Odat
 mi list ktory si do mnie napisal,
 z mię odpowiadze pręchonasz się, jak
 zgadzasz się, w myslach, a co mię
 wiecej cieszy się król tak bardzo
 tego pręquoci jak nas o tem prę-
 konyma list p. Delijon/Delionne/
 do Delumbra; co się tyęre Lubowiskiego
 zę pod mięciem Clarie/wręquy zędzi-
 moria. Mię arrięquy, jak to posta-
 nowienie Robana jęci się, mię prę-
 dobat, jaki w mię quim wibudzi,
 trzeba czasu dozwolci Fogarowi.

L'on m'a donné avec une lettre
 du Roi la ratification du contrat
 de mariage de nos enfans; je ne puis
 vous celer que j'ai été un peu sur-
 prise et affligée de n'avoir point vu
 que le Roi eut fait quelque grâce
 à nos mariés en considération de leur
 aïeul qui a été faite pour suivre
 ses vœux, ce n'est point par le sen-
 timent de l'intérêt, les miens étant

bręstano mię pręquy sięci krolow-
 skim ratyfikacji kontraktu slab-
 nego pręciędzi Dzielni naszeu; mię
 mogę rataję sięci się, xdręwita i zęry-
 ta tem wiele, widrac się król wa-
 rowienom radnej mię wywiadęryt
 kaski zę powodu tych arrięquoci
 ktore zę jęgo woli xrobione; mię prę-
 woduję mię, wly mięcię chęci xystu,
 wyzra jęstem nad tak mięcię
 audessus

mais par celui de la reputation et de l'honneur souhaitant que toute l'Europe connut que le Roi se faisait son affaire. En verité j'ai de cela le coeur touché je suis persuadé de la générosité de ce Roi et de l'amitié qu'il a pour moi que je me persuade qu'il y a le moyen d'y avoir appliqué ses grandes affaires l'occupant continuellement. Si vous eussiez eu quelque bon ami qui eût fait savoir je crois qu'il s'y seroit porté. Je n'ai pu m'empêcher d'en dire quelque chose à Mrs Delumbres et d'en écrire un mot à Mrs Delionne, je vous prie de le trouver bon puisque je n'ai que la vue de l'honneur. toute l'Europe à la vue sur cette alliance, l'on m'en écrit de tous les côtés et tous nos voisins s'en réjouissent et les plus éclairés comme vous serez plus informés des nouvelles de l'armée et du Roi M^{rs} vous seront plus particulièrement envoyés ne pouvant écrire si longtemps.

Je me suis à tous les moments plus sensiblement touché de la manière dont il vous plaît d'en user à l'endroit de Mafette que j'estime bien heureuse d'être tombée dans

des mains

si bonnes. Je ne pense autre chose
 que vous jurer une éternelle reconnaissance
 et attachement insurpassable à
 nos enfants.

Vous êtes trop bon de vous inquiéter
 de ma santé, mes yeux sont o
 le plus à plaindre, je quitte générale-
 ment toute lecture et écriture ex-
 cepté à votre famille. Envoyez-moi
 des nouvelles au plus tôt j'en ai
 besoin pour vous avorter plus par-
 culièrement. J'ai plus d'incommodités
 de lire que d'écrire.

Fak dobry jeste i nie troszczysz
 się o zdrowie moje, o co najwięcej mi
 dolega, zaprzestam czytać i
 pisać wyjąwszy do twego rodzin-
 nictwa. Proszę mi jak najprze-
 szybciej napisać, potrzebuję go
 bym o wszystkim męszę
 wiadomością się mogła. Więcej
 doradzam przykroci czytać
 jak pisać.

1664 przehonywa o tem list datowany 28 Maja 1664

47

Do Nisica Kondousa

le 14 Juin

Puisque la necessite oblige le Sr Corade Bonivari skolieruosi murrasaj,
mon premier medecin de faire un voyage sans Korada pierwszego wojzgo le-
en France pour sa sante, je ne puis Karra ariby odbył podróż do Francye
le laisser partir sans le charger Na posatowanuia wlasnego zdrowia, schwy-
d'une de mes lettres pour Vous, il est citam to sporobuosi pisania do Ciebie.
informe mieux que personne de l'etat de la Cour de la Republique de la Pologne
ou je me trouve, puisque vous avez la wszelkich skolieruosi, a kiedy wyst-
bonte de prendre tout d'interet a ce qui se passe dans ce royaume, obchodri
tout ce qui me touche il vous en od niego raportowa, povernuosi wiado-
rendra compte; cependant je ne sau- mosi. Nie potrafię wyrazić dosta-
rais expliquer les sentimens que j'ai seruce naj wderuosi na tros-
de tous les soins que vous prenez de Ksiwoi jako, mam o mnie, ja
moi qui serai eternellement attachee na wzajem wiernie przywiązana
a tous vos interets. bidę Do Ciebie.

List Do Alicja Konieusza

Monsieur mon Cousin encore qu'il se soit passé beaucoup de temps sans que j'ai eu de vos nouvelles, je pourrais croire que vous n'avez pas oublié pour cela, l'amitié que vous avez autrefois eu pour moi. Je suis ravi de l'occasion qui se présente du voyage du Sr de Brève qui vous rendra cette lettre pour renouveler ^{notre} ~~cette~~ connaissance; vous assurant que j'ai toujours eu pour vous l'estime et l'affection que mérite votre personne, vous en croirez si il vous plat tout ce qu'il vous en dira de ma part. étant toujours Monsieur mon cousin votre très affné cousin
 Louise Marie Beau.

Moj kuzyni! Choć się przez długi czas nie miało od Ciebie wiadomości, chociaż wierzę, że nie przegrałeś to miś przyjaźni i jakże dla mnie byłeś dawniej. Cierzę miś sposobności która, pod ręką pana Brève oddawcy tego listu nastroiła miś dla odnowienia naszej znajomości, i zapewnieniem ci, że przywiązanie na jakie ja zawsze miałem do ciebie, nie odemnie powie. Jestem radowy, że wszystko, co on odemnie powie, jest prawdą, i że ma dla mnie i dla Ludwika Marija Krolowa.

Lettre de Mlle Danczyńska à Anguier

Monsieur Mon cousin j'ai reçu
 la lettre qu'il vous a plu de m'écrire
 je suis bien fâché d'être obligé
 cette réponse à pleindre avec vous
 partie que vous avez faite de
 de Bousbon votre sœur, l'estime
 et l'amitié que j'ai toujours eu
 pour votre père me fait prendre
 une part très entière à tout ce qui
 le touche, à sa considération j'ai des
 sentiments très tendres pour votre
 personne, les relations que j'ai de
 divers endroits de vos belles qualités
 m'ont assurément inspiré quelque
 chose de bien particulier pour vous.

Je souhaite les occasions de vous
 faire connaître la vérité de mes
 paroles et vous donner sujet de
 vous que je suis monsieur mon
 cousin. Votre très affectonnée
 Cousine Louise Marie.

Moje kuzynko, odebrałam list któ-
 ryś do mnie napisat, musze
 wiczeż nie w odpowiedzi wracać
 nad strata, która, przez
 twojej siostryanny Barbary
 powiast. Wzajemnie i przyjaźni
 byłam dla jej Ojca
 twojego sprawuja, że wszystko
 co się, jego tyce, te same
 obowiazują, musze do uszerek
 twoich dla ciebie wrac. W wicze
 dochozące wiadomości o twoich
 przyjaźniach męgodłuj
 musze ka tobie kusiwałaja.
 tyce, sobie tej sposobności aby
 ci przykonal mogła o prawdzi
 twoi moich, i powodać wstęgo
 wyprawiania że jestem twoja
 przychylna krewna, Ludwika Maria

List do súsca Danguya / J. Anguier /

Le 16 Nbre.

Monsieur mon Cousin, je suis persuadé que de la relation que le Sr Akakia vous fera vous connaître bien particulièrement que si vous n'avez pas encore obtenu l'effet de vos prétentions, le manquement ne vient point de quelque négligence en ceux de qui vous avez dû attendre des soins, les quels assurement n'ont rien oublié pour faire connaître à tout le monde votre mérite; j'ai cette satisfaction que tous en conviennent et qu'il n'y a personne qui n'avoue que vous méritez tout ce que je vous souhaite. Je vous demande la continuation de votre amitié et que vous me croyez aussi véritablement que je suis etc.

16 grudnia.

Mój Kuzynie jestem pewna że i domierem pana Akakija przykro-
nam się, że jestem mi dopiski
skutku naszych racjonalnych ushybi-
mi mi pochodzi i opiszatorci
tych na których w tej mierze pole-
gał moją. Mi racjonalni oni
mysterni wmyślami tych radek.
Mam to powieści, że się, zgodzają
na to powieści, i że każdy
przyznał jako zastępcy, na to
crego ja ci rym. Brove, o racho-
waniu mi twej przyjaźni i abys
niekt wany i nie prawdziwie etc

List do Anny Kondeusza

le 31 Janvier 1664

Dim 31 Styernia 1664

Il n'y a pas d'ordinaire qui ne m'ap. Narda por la spoznosc na coras nome
 porte de nouveaux sens de Satisfactio radosci powody, moze ci upewnie is
 je vous puis dire que faisant reflexion zastanawiajac sie nad uptykionem
 sur ma vie passée je ne l'ai jamais luty nigdy nie przeszedla mi byla jako
 trouvee heureuse, que presentement, teraz gdy mysl moja zajeta tem co
 en mon humeur est ce me semble mie najzywnij obchodzi. Niczerwane
 rempli de ce qui la peut le plus wrty bywaja i temu w ktorzych naj
 touchés; c'est dans de véritables amis dujemy prawdziwych przyjaciot, tki
 tendres spirituels et qui méritent par mych, dowcipnych, zastugujacych na
 leur propres qualites que des liens in- to spraz wrobiste swoji przymioty.
 dissolubles unissent parfaitement; Plus rany widzialyscie mnie w pswod
 combien de fois me venre vous au poufalych rozmow waszych, gdy by to
 milieu de vos petites conversations, nieprobyto, rawade niepodobieństwa
 si ce facheux obstacle de l'impos upraslna, i mozna bylo; musze, pros
 sibilité pouvait etre surmonte; il lawai na wystawianiu sobie w myśli
 faut que je me contente de m'i wrzyskiczo co sie kam mówi, i ramy
 imaginer tout ce qui s'y dit et hai uruciwie i spojim sercu, nie
 que tout cela se passe dans majduje tu nikogo ktorzyby im od
 mon cœur, n'ayant personne powiedzieci potrafit. Nie ograniczaj
 ie capable de me répondre; vos twych staran w przystaniu mi dok
 soins pour moi ne doivent pas lora majacego czerwai nad zdrowiem
 etre bornés à un seul medecin ciata, tranz dnie lekarza duszy. Biedny
 pour la vie de mon corps je perds ojciu Terselia, Tersctiony ragruwojac
 aujourd'hui celui de mon ame, le unych w uplywionym ad swieci do
 pauvre père Tersction en echaut litoru dla ubogich, dostal napa
 fait les autres est avant à la lina pswi i goractie, i mi
 charité pour les pauvres c'est at- ragna
 tire une fleaison sur la poitrine
 et une

et une fièvre ardente, que l'on ne croit pas qu'il passe la journée, il avait auv grand crédit auprès des Polonois particulièrement de ceux de sa compagnie où il était très utile. J'en ai un grandissime regret. Le royé de l'Empereur à eu une audience de moi aujourd'hui, il m'en a demandé une particulière pour me faire voir ses instructions. Son maître lui ayant commandé de ne communiquer toute chose, à cause de la confiance qu'il a en moi, sa lettre étoit confidentielle générale, mais celle de l'Impératrice beaucoup plus particulière. Il veut aller trouver le Roi Mgr le tout est pour demander secours contre l'Empereur Turc, et m'a dit qu'il avait ouï dire que son armée étoit de cent mille hommes. Je lui ai confirmé mais qu'il falloit 40,000 Tartares que je crois incapables d'être vaincus des raisons qu'il leur pourroit dire en faveur de son maître.

Je pense que son voyage n'aura pas l'effet qu'il se promet, ce que le Roi ayant une perpétuelle trêve avec la Porte confirmée par diverses constitutions des Etats il

szadza, wieby druziej szaj druziej moglo
przebyc. Oni adat on wilka, wiec
losi u Polakow, a wlaszera pomis
dzy ertokami swego zgromadzenia
ktoremu widel byt pomocny. Mis
honorami go ratuje. Sot Cesarzki
miat dris u mnie postuchanie
publicne, prout mnie o prywatne,
sta potrawia mi swoich polien.
Pan jigo rozkazal mi wysyl kiego
niezgodnijesz, bo
nie mam na me swoje saufanie.
List jigo wierzytelny byt jak kmykle
kur Cesarzowej otwartny. Chce uci
nie, do krola a najwazniejsem
powodem ty drugi, prosie o pomoc
przeciw Cesarzowi Turckiemu, po
wiadat mi ze styral jakoby
wroisko jigo skladalo sie ze sta
tyzney ludzi, potwierdzitum to do
dziej w krotka od tego odziej
ktorych niemo
wroiskie pobudki jakie by za swoim
panem mogt przykladac nie potra
fia przyczynac na swoje strony.
Widzi mi sie ze podroz ta nie
stoyma skutku jakiego sie spodziana.
bowiem wiezisty pokoj miaz
przez listne uchwaty
stanow krajowych potwierdzony,

il ne peut les rompre sans la
grande diète, il pourra visiter la
Russie blanche je ne imagine qu'il
voudra encore s'introduire dans les
traités de la paix avec le Tsar. la
semaine prochaine vous les saurez.

J'espère devant que cette let-
tre vous arrive que votre cœur sera
adonné pour Mlle de Choisy. Mlle
le Prince ne peut avoir de siel contre
une femme devant que d'avoir
tant de preuves de votre bonté j'ai
résisté à tout ce qu'elle m'a dit
pour vous empêcher de vous
joindre comment pourroit-elle
réussir, que je compte l'avantage
et la joie que cette affaire m'apporte,
quel avantage peut elle tirer de cet
office que je fais auprès de vous que
celui de savoir que je suis meilleur
ami qu'elle.

Dernoyers vous enverra des
autres nouvelles de ce pays où il
me semble que Dieu lui veuille
rendre sa première félicité.

Je vous en souhaite une
parfaite et que vous me donniez
part de la grossesse de votre fille.

nie be, dieu niogt kerwai go ber
urotawia walnego sijnmu. Gwidzi
rapewuej poset Puz brata, rowu-
niini nawet xi zeszce wptywai
do rokowawia o pokoj z Carem,
Dowierz mi, wtem w następnym tygodniu.

Spodziewam się że wpródy mi
two list od bierze, serce twoje ra-
dować e gniewie Am b. Osary rapom-
nie. Niezmiernie mi mi-
checi do orobę płać narzej. Wpródy
juz nie nimm odbrata tyte do-
wodzi twoj dobroci mi wierzam
tenie wryst kimmu w miui spoma-
data aby tego wie, zka mi dopusci.
jakoby to mogła dokonać teraz
kiedy dowiadujemy jakas mi radzi
i przytek to potawimie przywosi.
W mdawia się ktore, za mi, orywie,
prekoniai się, powinna, zem lepra,
ad miy przyjaiotha.

Dzisiaj opowie ci miue z tego
kraju wiadomosci, zdaji się że
Bóg wraca dawna, ty siemi
nie, stiwie. Ja ci podobniej
zywie, i prague, aby si mi przedko
dat wiadomosci xi corka twoja
brunnenas.

List do siostra Kondurska

le 14 fevris 1664.

14 lutego 1664.

Si l'incommoité que me donneut mes yeux continue l'impossibilité de vous écrire tout ce que j'ai sur le coeur me sera facheuse à supporter, je neus esperer que lettre que je prends depuis quelques jours me donnera quelque soulagement. Demandez vous laisera s'il vous plait le chiffre qu'il a avec moi qu'il pourra corriger et le rendre plus facile. Saturnus n'ira point à ce qu'il croit chez ^{le pape} Sa^{le} ^{le marchal} la Fie ayant change de dessin, je suis persuadée que c'est une comédie entre eux, il s'imagina que ^{la Reine} Procris m'a mandé que l'on s'en peut fort bien passer, il est vrai qu'il auroit peu lever quelques difficultés que je sois contente d'actre de douceur, mais avec la malice il ya de la folie indubitablement. Je suis persuadée qu'à la fin ^{le marchal} Clara voyant que ^{le Roi} Phea a de la bonne fortune que cette multitude qui est auprès d'elle l'aime assez, et connaît avoir besoin de ^{maison} l'asme sera forcée par ses propres compagnons de parler a le. Je comence a peu de discours pour essayer si je peux bien m'expliquer

Jestli ciurpimie na wery stwiy polnow przykro mi bedzie wilek i mi bedzie mogla przywac wrystkiego co tytko mam na sercu, lecz spodziewam sie ze herbata ktora, od kilku dni piję, przywraci mi ulge. Demojz kostami jesi nuteo uwolisz kluc, jakim do nuncu pisanu, bedzie mogt przywie go i latwojzym wyquie. Sa- turnus jak mi sie zdaje nie ida sie do krolowej gdz Marszałek / o Lubowiczskim Jozymu pewnie tu mowa / odmie- nite mysl swojo. Przekonana jestem ze nie dzy niemu umowionu ten fortel, rozumie on ze krolowa powinna o niego wyquie zabigi, lecz wiec nie bez niego sie obejdzie. Wprawdzie mogtby ulatwie niektore trudnosci ktorebym wolala usunac, tagodunnie sposoby, ktore do tego nas umierai realistwem pokrytae ualery. Przeko- nana jestem iz Marszałek / Lubo- mirski / widrac ze sie krolowi po- modzi, ze jist kochany przez otaczajac go mnostwo ludzi ktoryy czuja, potrzebe, następy tronu, bedzie pour- wternych stromnikow prymurony umiesi sie krolowa. Makrostitam te kilka stow dla doswiadzenia jak mi

en ce

jak mi

en ce langage; Les nouvelles de
l'armée vous seront montrées; si
l'on donne a Cerar 312 042 ^{vingt de l'argent} Facton
cela ne seroit nullement bon pour
l'amaute ^{le successeur} et votre enjeu ^{le Roi} y per-
droit plus que personne. L'on
travaille chez Rhea aux moyens de
recevoir le calons ^{le Duc} dans la maison de
Halericus ^{de Pologne} l'on doit assembler sur ce
sujet la parute, je conclus à une
conspiration ^{confédération} 117 047. Je suis faché
que votre Denuwille se soit faché
avec vous il vous a tant d'obliga-
tions et s'est montré si attaché à
votre personne que je ne peux pas
croire qu'il ne lui donne sujet de lui
vouloir du bien.

Je suis tout à vous.

jak mi sie uda tyus sporobem thoma
erxi. Wjadomosci i wojska b. Du
i praxstane. Jisti i widnia da
mai b. da piniadre, nie nastepuj
to dla praxstego nastepuj, i krol
waz jak kto inny na tem stracu.
Drauzje, w krola nad sporobami
praxporobienia scizicia do domu
polskiego, maja sejm i wotat jakby
wotata konfederacji. Bardzo
nie martwi porwiniemi mi,
Denuwilem / Denuwille /
on tyle miat dla siebie powodow
i tak aduwt sie byc
Do twej oroby. ze nie
nie starat mi
w krotce o lepsze ataba, porocumie-
nie. Jistens etc.

list do marszałka szejna Grama / Grammont /

le 15 février

15 lutego

Le dernier ordinaire m'a apporté
 une de vos lettres je vous suis bien
 obligé de la part que vous prenez à tout
 ce qui vous arrive de bien et de mal.
 Je vous avoue que le premier ne
 m'est pas si agréable qu'il ne
 puisse empêcher de ressentir le dernier
 qu'en vérité je ne peux plus souffrir
 parcequ'il n'est cause que des Polonois
 même je n'ai point perdu courage
 tant que je n'ai eu que les Suédois
 et Moscovites à combattre. Le pays
 perit des avantages que jamais il
 ne recouvrera. La Moscovie est
 entièrement ouverte, les Comissaires
 du Grand Duc sont arrivés à Smo-
 lensk les autres n'en sont pas éloi-
 gnés. Les uns pour ne vouloir pas
 profiter de leur fortune les autres
 crainte de pis feront à ce que l'on
 croit la paix, si au reste j'attendrai
 avec impatience la venue du Comte
 votre fils, que je considère comme je
 dois n'ayant pas perdu la mémoire
 de bons officis que vous m'avez toujours
 rendus et à ma maison. Nous allons
 commencer une diète je suis bien aise
 qu'elle soit finie devant qu'il arrive.
 Je la crois un peu tumultueuse

Ostatnie gonice przywiost, mi
 list od Ciebie, wiele jestem obowiązany
 że Cię obchodzi Dobrze lub źle pom-
 oć. Drugi narze. Wyznam że
 pierwszy mi jest tak moim aby-
 mi, nie ma to drugiego i precie-
 nie może prawić mi się. Drugi mi
 może, natomiast że sami Polacy
 do nich przychodzą. Nie traci-
 tam odwagi póki i Szwedami
 tylko i Rosyjanami walcząc
 przychodzą. Ten kraj traci ko-
 rzyści których już nigdy nie od-
 zyska. Moskwa i kilka stron
 bęta napadnięta, Komisarze
 Wielkiego księcia przychodzą do
 Smoleńska, nasi od nich są
 nie daleko. Jedni mi chęć ko-
 rzyści i zysku, drudzy lęka-
 ją się gorczych wypadków pod-
 jęcia, zapewne pokój. Czekiwani
 będą i mi ciępliwie przybycia
 syna twój, który, że im powinnam
 mi wspominać boćmi przychodzą. Mo-
 żyż nieproszę dła mi i
 domu mojego. Szym ma się, roz-
 porządek radabym aby się skonczył
 przed przyjazdem syna twój, adaje
 mi się, że będzie dość burliwy

17
tumultueuse, assurément ils se per-
suadent qu'il conduira l'avant -
garde de l'armée française, qu'il
dix depuis 6 mois à la rade d'Elbing
sans que personne l'aye pourtant vu
Si feu Argande ma bonne amie vivait
il leur pardonneroit de croire qu'elle
la tiendrait pour mon service dans
une coquille, elle pouvoit de plus
grandes merveilles, enfin ces contes
ridicules ne laissent pas de donner
beaucoup de peine et plus assurément
que s'il étoient vrais. Je ne sais
quasi presque plus de nouvelles du
procès de M de Sangeron. Il faut
un peu que je me débarrasse l'esprit
des affaires pressantes au paravant
je pense à vous dire le conseil que
lui vous donne. Voilà tout ce
que je vous ferai savoir pour
cette fois.

bardziej, moyleby misie podjeznie
nie prowadzi przednia, straz wojska
francuzkiego, o ktotum od 6 miesi-
nicy mowia, nie jest w porcie elbl-
skim choiaz go tam wikt. nie mi-
gadzi. Gdyby wierzka Arganda
dobra moja przyjacielka ryta jenne
w ten czas madaucy by wierzyc mogli
nie ma konchach morskich prowadzi
miskionie hufce na moje ustugi,
wizksze jenne enda byty w jej mocy;
te smierne poglostki
nie przynosa, smasturcia
jaka gdyby byty praw-
nie mam zadnej wiadomosci
sprawie Sangerona. Mame, nie
waglaych okeluz
mogta pruz eubie
niektore. Tyke tytko
mam douisi.

Listo do Tiziana Kondurska

le 28 fevrier 1664

28 Lutego 1664

J'attendais avec grandes impatence la confirmation de la paix de Rome que votre lettre que je viens de recevoir m'a apportée. Je ne vous saurais dire combien cette nouvelle plait aux bons soldans. J'appréhendais autant que mal le voyage de mon fils en Italie, les pays froids sont beaucoup plus ravis; s'il y avait quelque apparence de vaincre quelque chose du côté où est le Roi Mgr. j'aurais grande raison de me troubler y ayant vu si longtems que je n'ai mille nouvelles; souvent j'attribue ce manquement aux passages des rivières, et aux volours qui s'y sont rendus maîtres des bois, il pourroit être que le Roi croit de moment en moment quelque chose de considerable à écrire et qu'il l'attend. enfin je fais mille conjectures qui peut être seront toutes fausses; en écrivant l'on m'apporte une lettre de Scépole qui dit que deux courriers ont été pris avec des paquets pour moi par des gens inconnus, les lettres étant assez éloignées, il n'y a rien de si facile, l'on fait courir ^{un} bruit de deux batailles gagnées, l'une grande et considérable

Orkalam z muiis plawiciz, potwor
 Drema spokoja i bryumem o ktorem
 mi wtercie teraz, odebranyu do
 woiar. Mui potrafu ci wygracie
 ike wiadomosi ta imta, Ha dob-
 ryeh Solakon. Re'uui jak moja
 cotka lekalam nie podrowiz syna
 mozgo do wloch, ruiue kraj dalko
 ra, idrowie. Gdybyu uiata po-
 wod do jakij bojarini o krola wtem
 gzie nie znajduje niyau, mogtabym
 nie trawizy' mi bez przyerzuy mi-
 odwierajac proz tak ituzi czas kai-
 nej wiadomosci; cre sto przypruzye
 przeprawie wiet, lub
 lary nawze rajmujaz.
 krol odklada to od czasu
 Ha Douciencia mai o
 stowem tyuzie robiz-
 a wszystkie moza, bydz
 przyuozra,
 w ktoruie Douzra
 i testam do muiie
 ludzi uiernojomi; wrem
 gdyz powoty
 od drugiz doii sa od-
 i dwiok
 drugiz

connoissable par le Roi, et l'autre nom. Drugij pomniemyj przez srogszo
 're par l'armée de Lithuanie; la pr^{miere} Litewski. Sirowra wstawiana wum-
 miere vint de Cracovie, si c'etait le La si & Krakowa, jireli Lubomirski
 grand Marechal Lubomirski qui Marszałek pochmyet wyz wzwone
 ent fait prendre les paquets et qu'il listy i analarst w nich le wicdo-
 ent trouve cette nouvelle, ete n'aurait moi, moi ni mogt ni wstrzy-
 ete sice que par quelqu'un a qui mai ariby ni powiedzial tego ja-
 il n'aurait pu s'empcher de la dire kiej wrobie, i tak ni, wygotowito, tud-
 parce que lon ne trouve point d'ou no borem pojcie kady ta wisi
 cet avis a pu venir. Enfin j'ai en-
 voye 5 ou 6 courriers de necessite, gonow pilnych i misra, o rem-
 il faut que j'en sache quelque chose kolwiek si, dowidziei; wyprawtam
 bientot, je les ai envoye par de diffe-
 rentes voyes. Je mande a Desnoiers by powrecal; potrzebuje go borem
 de revenir etant necessaire pour vous aby ci dowost o wielu rzeczach
 faire savoir mille choses qui s'oublient ktorych si, zapomnia, im wiczy si
 et plus on ira et plus en verra-t-
 il. Je vous laissera mon chiffre. pas. Gostowi on cyfre, ktory urywa-
 l'Emmi de l'Empereur
 042 579 244 312 321. Clotilde ne my w naszym skrytkom pisaniu.
 peut l'empcher de faire paroitre Mimo niecrutoci swoja, cesarz nie
 son peu de satisfaction. 312 220 ^{de la baign} moi utaje nicz, i z powodu
 Chilon 006 244 Oberon, il faut ^{de Rome} rawartego pokoju z Brynem;
 necessairement qu'il voye quelque tem swobodnijze brda, teraz, ra-
 liberte a l'empereur de faire les deux biez krola w polsere: wiczej
 yens, a ^{la Sologne} Valerius ils craignent plus s'ib polska obchodri niz upadek
 w Valerius qu'ils n'aiment la reine Portugali poierka. Brekonawa
 de 039 161 200 061 042. Je suis jistem z Austrya wolataty aby
 persuades que ^{les Autrichiens} 319 440 aiment ^{Portugal} wspanialo dopiero państwo Dos-
 mius, que ce que je viens de nommer tato si, domowi braganckim, asi-
 reste chez ^{Bragance que la succession} 215 061 079 337 005 740 xili xiby tu widziemo wiadaj
 a la France 220 Jaon; il me semble que ^{vous} Casijie ego natronie Franura. Kdaji mi
 si

une favorable réponse à celui que Mam nadzięę pomysłuj od powiedzi
parlera de la part de M^{re} le Duc Na tego w będri traktował winterem
pour les Duchés il est impossible que ~~cięcał~~ o cięrtwa / raikorskie i opolskie
l'on y fasse difficulté. Je vous rends w Szlasku posiadaw pierwej prync. Lud. Mar:
grace du soin que vous prenez de ma nępodobnał bonnem aby w tem zualant
sante j'ai besoin d'un bon et diligent jaka, trudnosć. Dzieki ci składam
medecin. L'un de ceux que j'ai se ra troskliwosć o moje zdrowie; potre-
niewat, l'autre pour vivre doit aller buj, do brego i pilnego lekarza, lez je
aux bains ce printemps; j'ai des dou- du r. moich umiera, drugi tu postato-
leurs de tête extrêmes cette nuit, j'ai wacia zdrowia chej jęstrai do wód tej
beaucoup souffert, l'on dit que c'est wioruy. Miwaru moim bole glony, tej
des vapeurs il viendra d'autres maux noy nadmęczajnie ciępiatam, poma-
faut de sommeil et de grand echauf. Doja, ni se to ra, wafory, lez ra tuu
fement. Corude me conseille de faire poida, cięzra choroby prync uicostatek
venir decaus d'aygre, mais je ne suis i wulkię rozpalenię. Korađ radei
suis pas trop de cet avis elles sont ni sprowadzię wody egięrskie, jęstnie
porter. j'écris plus facilement que tenu pręciwua, abyt ra, uowen dla
je ne les j'ai de la peine pour- nuie. Saturej ni firal ni r. nęty lez
tant à ce premier sans cela vous jęlamte ni ber, trudnosć, gdyby ni
seriez bien incommodé de ma longue to znuđilabyu cię, Stęgięmi listami.
lettre. Personne ne peut être plus Nicht wicęj odemnie ni moze byę
attaché à votre personne que moi. Do ciębie przywięzanyę. Cięny nię
Je suis ravi de ce que vous me w o postępkach naręj woski dowozis,
mander de la conduite de notre sto rany wicęj a to ja, Kocham,
fille je l'aimerais cent mille fois mam nadzięę, ni ra, ni odumie.
plus, j'espère qu'elle ne chan-
gera point.

list do Kijcia Trondurra

le 29 janvier 1664.

29 Lut. 1664

Précutement la porte de Vilna
 vient d'arriver qui continue de par
 les de cette victoire de l'Armée de
 Lithuanie sur les Moscovites. L'on en a
 parle encore d'une autre que le Roi
 à remporté, cela me donne de plus
 forts soupçons que l'on a pris les
 paquets, l'on confirme la diffi-
 culté du passage à cause de ses pay.
 sans qui sont revoltés, et en grand
 nombre. le Roi Mgr sachant cela
 comme eu et aut plus proche peut
 avoir envoyé par des voix détournés
 et longues qui sont tombés dans les
 mains des gens qui ne pouvant en
 pecher la fortune du Roi veulent
 au moins en dérober autant qu'ils
 peuvent la connaissance, tout ceci
 est conjecture.

En revant cette nuit que
 j'ai mieux passé, à ma fille
 dont la conduite m'est très à
 cœur, j'ai cru que je vous devais
 dire que je lui envoie nécessaire
 quelqu'ami de son âge, si vous
 ne lui en cherchez, le hazard
 lui en donnera, étant de l'im-
 possible qu'une jeune personne
 s'en puisse.

Tes voyes klóra, lepij przybytam,
 myslac o mojej córce który przyss-
 te postępowanie mowio serce moje
 zajmuje, wypadło mi na mysl,
 przytoczyć ci to co mi się przytrafiło
 bo przyjacielowi równego wieku,
 jesti jej nie wybiorez okoliczności
 jesti jej nastroszy, niepodobna bowiem aby
 intoda osoba mogła się bez niej
 obejść

s'en puisse faire pour cause pour oblige, potrzebuję tego dla rozmowy
se promener pour veiller un peu przychodźki i rozważania umyśle
l'esprit mais que ce soit une leur much to będzie osoba która by nie
personne qui ne puisse point skądś dobrać jej przyjaciół, nam
atteint son bon naturel, je sais jak to jest exkodywem i dla tego
combien cela est nuisible, c'est radce, wrymii wybor aieby sama
pourquoi je dis qu'il lui en faut tego nie wybrata. Bowinna to
choisir, crainte qu'elle ne le fit pas bydź osoba dobrego urodzenia, nie
bien, que ce soit une personne głupia, niewyrosła bohem
de qualite, et pas rotte cas les przyjaciółki splywaja, na tych
ridicules amies font les dames de ktoremi rzyja. Tyś ojcem ja
même; vous êtes le père et matka tego dziecica, chodź tu
moi la mère de cet enfant et s wyjednana, nasza, stawca, stwanie
notre honneur de tous deux y est wice powiedzieć moge, to do czego
interesse, c'est pourquoi en confiance muię przyjaciół moja i ta jaka,
je peux vous dire a que mon ami marta dla niej ruciwala. Kuzyni
tu et celle que je vois que vous avez si metoda Montoriji / Montausier /
pour elle m'oblige. Sa petite de bylaby do tego przydatna, powiedzię
Montorier m'a semble très propre si idzie za Str. Krurol / Crusol / przy
l'on dit qu'elle épouse le Comte de wiazis, tem do siebie jej roduion. Mat
Crusol, cela vous attachera ses ka jej rana kobieta będzie umiała
parents, la mère est si honnête skądś co najlepszego być muię w
femme, qui saura faire valoir naryj sziznej, muię zaś taka osoba
notre Duchesse, c'est qui est która dobrać jej postępkom będzie
encore avant agens, l'avoir de umiała dodawać ceny, a wady od
personnes qui sachent faire sa których nikt wolnym nie jest wy
sois les personnes et leurs mawiać wiele korzystna, jest
actions, et excuser les défauts wryka. Taka jest muię moja, wriet
dont personne n'est exempt. Kijsemu zdawia twójemu ja podaje,
Voilà ma pensée que je soumets à votre pi- be, da e obieram lepiej v demnie
gement plus éclairé etant sur les lieux muię w tem radzie.
pouvez mieux que moi connaître les choses.

Lettre de Nicolas Kondouska.

le 6 Mars 1664

6 marca 1664

Vous comprendrez facilement l'inqui-
tude où je suis. Je n'avois point de
nouvelles de l'armée, cela fait un
si grand bouleversement dans mon
esprit, que mon corps s'en ressent
si fort que la douleur de tête ne
m'a point quittée depuis quelques
jours, cela est si surprenant que je
ne saurois ^{plus} conjecturer, si on ne
savoit prendre continuellement les
paquets sans m'en envoyer, enfin
je ne sais que penser, il me vient
bien des craintes de quelques disgrâces
mais elles sont si mal fondées que je
ne les saurois admettre. Le Roi
Majesté ayant autant de forces qu'il
en a surtout l'Armée de Lithuanie
de Général Pac étant arrivée au
près de lui. Desormais vous dira
ce que Mirabitoriski a écrit à la
Duchesse Visneviska.

Je suis un peu mal satisfait de
ma sœur qui seint de douter de la
constance de mon amitié, bon Dieu
mon intérêt m'y oblige, la seule
satisfaction que j'espère en ma vie
est dans la continuation de votre
union et bonne correspondance; je
vous supplie

talwo sobie wyobrazić jak muszę
być: niepokojna, nie mając żadnej
„obrotu wiadomości; taki to wstrząs
na moim umyśle sprawił, i taki ma
wpływ na moje zdrowie, że bol głowy
przez kilka dni ciąży. Dyle mnie ra-
dzić tak. Stępnie milość nie i wnie-
kowi już więcej nie umiem; nie po-
dobna aby przejmowało wrystki listy
które mnie dziś były pominy, tem
miej aby przez taki przebieg czasu
do mnie nie pisano; nie wiem na-
konie co mam o tem sądzić, lekko
nie przypomnę sobie jakiej, lecz trudno
ja przypuszczam dla tak słabych po-
wodów, Krol bowiem tak maarse
ma rity, wstawia gdy wojsko litew-
skie pod dowództwem Paca z nim
nie stałyto. Dwoje umiadam o wrem
Mirabitorowski pisat do siostry
Wisniowickiej.

Justem nieo wrona na moją
siostre, nie wątpi o szczerości mojej
przyjaźni; proszę wstawić moją wtem
interes, cato bowiem pomysleć jakiej
w ryciu mojem spodziewam się, który
na trwatości naszych związków i
dobrim porozumieniu; proszę cis
abyś

supplie de lui en faire des douces ré- aby's ja, ka to tagodnie upominal
primandes, je suis bien persuadé' Che, byc' prokhorina, w' niydy podob-
que rien de pareil n'aura jamais de ma nyist w' tobie eni postance, w'
lien auprès de vous, que vous comais w'is illeby m' na temu stracita i wie
ser trop que j'y perdrais et que vous w'ys' wojemus do was przywiazaniu.
me croyez toute à vous

Je crois que Mr de Gravelle Anunciam w' pan Grawel / Gravelle /
fera très bien, j'attends avec im- dobre w' sprawi, orokam wicierpli-
patience l'avis de lui, l'on m' écrit w'is od niy' wiadomosci: Siens do
que les Espagnols vous avaient w'is w' Hiszpanie optanti posiadane.
rembursé les Duchés, c'est de Rome pour sibi w'istwa; wiadomosci ta
que l'avis vient. przychodu k. Przymu.

list do Krzysia Kondrusza

le 13 Mars 1664.

13 Marca 1664.

Si vous m'avez eu inquieté de n'avoir point de nouvelles de notre armée, je ne la suis pas moins après les dernières lettres qui me sont arrivés depuis deux jours, et n'y a qu'un paquet de perou, je ne saurois savoir s'il a été pris par les ennemis ou par les curieux, la raison est qu'il n'y a point de poste dans un assez grand espace de chemin ce sont de particuliers qui les portent, qui sont aisés d'être cachés; cette poste ici a été passée avec sans convois, j'ignore si j'aurai souvenir des avis, ceux que j'ai reçus sont que les autres ont perdu deux arrants à une malheureuse ville qui n'était point nécessaire à prendre, et que l'on a perdu beaucoup de monde; le 7 de février la nouvelle arriva que deux généraux moscovites s'approchaient, ce qui obligea le Roi de quitter le siège y laissant quelques gens pour la tenir fermée, et s'avancer à l'armée de Lithuanie pour joindre toutes ses forces; je suis donc d'ans l'attente de quelque bataille

Wiedzialis jakem byta uszpo-
kozna, gdyz od wojska wiadomosci
nie mialem, nie mniej udzielen
jestem po odebraniu listow, ktore
dwa dni temu mi doszly; jaden
tylko plik zaginat, nie wiem czy
przez nieprzyjaciol czyli przez nie-
kaych schmytany. Ten mam powod
do takowego domyslu ze kiedy
przeprawy nie ma, listy przywo-
zacy przez obywateli, ktorzy
razem bawia, radzi je zatracic. Ostat-
nia przytka byta pod strach, a ludzi
z tego umrazaj czy bode mogla czesto
odbiwai wiadomosci. Minijmy pierwsza
donosa, ze nari dwa wsterny bez-
skutecznie przyuszczali do miernu-
nego miasta ktorogo dobywai sie
byto konieczna, rzeka, i ze tam
mialo rotownicy postadaci. 7° Lutego
przytka mi o zblizeniu sie, dvoch
wodzow Rosyjskich w znaczne knole
zanickai oblezienia; zostawit jednak
nieo ludzi, ariby twierdze, w zamku
ciu trymac. Zblizyt sie sam do
wojska litewskiego dla potarcenia
wrozytskich sil ruzem; podziwai
sie wiec

bataille, les ennemis sont forts en wisie nativny bilwy. Nieprzyjaciel silny
nombre, mais leurs troupes n'est just co de leur by leur wojsko jego
que de milice du pays que l'on fait sklada sie z milicji, ktora, gwaltem
marcher par force, les Polonais ont sie przymusowo. Polacy przymusili
à contume de les battre. Qui sait les ich zwyciazai. Ktoz moze przenie skry-
desuis de Dieu sur nous? je crains tych wygladem nas wyrokow Pasticha
autant la confusion et desobeissance Doicie? Lkam sie, naidowystko ra-
des Polonais que toute chose. Depuis niwraznia i niepostawienstwa Polakow.
que j'ai ces nouvelles je pense conti. Osta, jak muie te wiadomosci dostaly
meilleurement aux malheurs des Solo. Staja mi wzagle przed oczy niwraznia
nois; si les méchants n'avaient point tego kraju, Gdyby eli ludzie naszym
empêché nos desuis, j'aurois espéré mi przeszkodziłi ramiarom, mialam
qu'en conduisant Mr Notre fils, vous nadzieji, si prowadzas syna twego na
l'aucier, et nous aussi mis sur celui tron, moglibysmy go razem i na
de Morovie, il seroit en repos et Bronyiskim osadzie; wolen byl by od
hors de tous les troubles vuzi suis; niepokoj w jakich ja teraz zosta-
mille fois j'ai pensé à ceci depuis po. Przez dwa dni ustawicznie o tem
deux jours, ce qui augmente mon myśle, i to więcej jeszcze moja, niwie
aversion pour ces malheureux qui ka tym niwraznia, synu powickza,
suisment leur pays et la religion ktory kraj woj przez to niwraznia
Catholique qui seroit bien augmentée, i wiara, katolicka, ktora, tak daleka
quelques personnes crivent, que l'on mogliby wzszereg. Dwie, niektory
croit que les Moscovites n'haras- ze Bronyanie nie odwarz, sie, wydae
deront pas un combat, étant les bitny; wiatam to bowiem ich sily,
dernieres troupes qu'ils peuvent assem ktore zgrupowadzie byli w staniu
bler, qu'ils demanderont de traiter si chca, uktadai sie, o pokoj pod
sur le pretexte qu'ils present depuis poworem wzszereg, dzeuia krwi choresi
longtemps d'epargner le sang des jańskieij. Mam powody lkaie sie,
Chrétiens. J'ai encore quelque lieu Tatarow gdyz ci raperone nie ryra
de craindre les Tartares qui assure-
ment

Konca

assurement n'ont pas envie de voir *koniec wojny przyniesac im ko-*
 cesser cette guerre qui leur apporte quel- *zywiec, i polska bawim ptaci i*
 que profit, la Pologne leur donne toujours *duis rabiazaj, niewolnikow.* Gedyby
 et ils font grand nombre de prisonniers. *co sie, jua stato miatobyw o tem*
 S'il y avait quelque chose de fait j'en *wiadomien;* odwisstray *wiad xmy-*
 rois assurément des nouvelles, etant *ciertwo mieluby sie, wyprzedato*
 assurée que si nous avons la victoire *z dowierciem ni otem.* Wojwoda
 plusieurs se precipiteront de me l'ap- *ruski dowoi ni sie wkrótce co*
 porter. Le Salatin de Russie ne veut *poiswajacego ustywie.* Si wypadkio
 qu'il espere que j'aurai lieu de me *terozniejszych kalery pomysluc lub*
 rejouir; de l'affaire presente depend *niwiera, sui polski, wrehuwa' wiec*
 tout le bonheur ou le malheur de la *kalery co Bóg nam przesuaway.*
 Pologne il faut donc attendre ce
 que Dieu a ordonné.

Je suis en peine des incommo- *Trapi mie, slabosi kitoral tak, izesto*
 dities qui retournent à ma fille, je *moja, worka, na pastuj. lekam sie, aby*
 crains qu'elle n'augmentent surtout *nie powiekszyta, wrotamora jile dluzo*
 si elle veille, car rien n'est plus *n nowi znowai bedzie; ni nadto*
 contraire aux jeunes personnes, *skodliwzego dla mlodych a wrotamora*
 surtout à celles qui n'y sont pas *nie wzroszajonych osob, kiew to wygala*
 accoutumées, cela echauffe *juwiec moie namel z tego powodu nie miie*
 sument le sang et pourroit l'em- *drzei wie i ja i Wlan rapowu latk*
 pecher d'avoir des enfans, dont vous *niezplywne wygladany. Proze, wie*
 et moi avons assurément la même *znowai ja, aby sie, wzroszaj klatota*
 impatience. Je vous supplie de l'obli- *o przynajmiej przed potuoc, ury-*
 ger de se coucher de meilleure heure, *jiwiec raras po wzroszaj dla mlodych*
 au moins de ne pas passer *minuit, orob ni jist zdrowo.*
 quand le sommeil est si près du soupas
 aux jeunes personnes il echauffe.

J'ai reçu la Reponse du Roi sur *niebratam od ponied' hola co do*
 l'affaire de Rome, dont je suis *katargoni z przynem, wiele sie, tem*
 très cuisse,

très contente j'i la ferai voir a
Monsieur Nouce; l'Envoyé de l'Empereur
n'est point satisfait de ce
que l'Archeveque n'a rien voulu
donner par écrit sur ses propositions,
comme il les prait à moi, elles n'ont
rien produit puisque j'i n'ai
pas garde de me mêler de telles
intrigues sans l'ordre du Roi
et devant craindre les malicieuses
qui ne manquent point de
bles que j'i veusse attirer la guerre
du Curé en Sologne. Je prie
Monsieur de dire à ses envoyés
que j'i me plains d'un Chanoine
nommé Lercel qui est à Rome
de la part de l'Empereur qui
dit que j'ai envoyé au Visir
des compliments sur ses succès
et le prie de faire battre
les Solonois qui sortent au secours
de l'Empereur; je vous laisse à penser
si cette histoire n'est pas bien ridicule.

J'ai écrit au Cardinal Mazarin
de déclarer s'il a cet avis.
c'est à ce Cardinal et à d'autres
à qui il l'a conté. Je ne crois
point que son maître lui
aye commandé de la débiter.
Je serais bien étonné de
voir de telles ambassades,
et je connais bien peu la
manière d'agir des Turcs
à l'égard des autres nations.

ciens, i potari, ja narremu nuncij
srowi. Dout cesarra me rad temu
ie na jigo pretorenia Arcybiskup
me chiat dai od powiedzi na
pisaniu; skargi o to przedmowa, czy
bezskuteczne byly, nie wdaje
nie, w te intygi bez rozkazu Krola;
lekai sie, proz tego muru, utostliwych
ludzi ktorzy prawia, ze chce polakom
i Turkiem narzucic. Proze,
aby pretoryt swoim; is
na klanicki swawo
wystanego proz, Cesarza
ktorzy rozglazra niem
Weryra win
i prozas
Solakom jidi
cesarza. Wraz
powiedzi ta jst
suisz na,
aby
to bonim
tem powiadat. Nie radu
swojego paw
bylaby z mozy strony my
podobne postelstwo, i skiaralaby
sporabi postepowania
Turkoi

incommodes de cette longue lettre.
Les deux fils du Maréchal de
Grammont ont été les premiers
aux deux assauts, ils en sont reve-
nus sains.

Il est à propos que Desnoyers
demeure à Paris jusqu'après les
succès de Moscovie qui vous donne-

ront plusieurs choses importantes.

pour les pensions
155 222 319 carpe il faut attendre

ce que ^{Notre Roi} péche enque dira je crains

terriblement trouille ^{qu'il ne} 345 se laisse

tromper au sujet de Valerius si

cette arrive il verra la conséquence

d'avoir perdu cet ^{occasion} homme, il en

compètera des millions sans pro-

fit, après, ^{l'argent} 042 facton doit être est

me comme un remède très nécessaire

doit être, j'attends de Moscouy w tem
prachwananiu w to sum bez dzie przy-
jinnem. Stuzem moim listem u-

trudnam very mugi, i nadurij wam
twój cierpliwosci. Dwoj synowie

Murza: Gramma: najwiecej się od-
znaczyli w obu w. termach i wy-

nia wyszli zdrowi.
Subricuom se, aby Desnoji bawel

155 222 319 carpe il faut attendre w Saryiu az do pomyslych jakich
ce que ^{Notre Roi} péche enque dira je crains wiadomosci z Moskwa, te nam wiele

terriblement trouille ^{qu'il ne} 345 se laisse wainych rzeczy narbicza.

tromper au sujet de Valerius si Co do pensii truba czekaj co

cette arrive il verra la conséquence krol waz postawoni, boji się, aby

d'avoir perdu cet ^{occasion} homme, il en się nie myslit wzgl, dem Solski, jstki

compètera des millions sans pro- to nastapi forma skutek straconij

fit, après, ^{l'argent} 042 facton doit être est porz swersliwej. Pwniej choby mil-

me comme un remède très nécessaire tyony wydawal radnej z ta d nie

odmieru korzyii; pinnad; uwarai

ualey jako iwodki bardzo potrzebny.

Liste de Sigismond Bonieura

le 20 Mars 1664.

20 marca 1664.

Je croyais par un envoyé de Vilna qui est arrivé ce matin, apprenant quelque chose de nos armées, mais il ne m'a mandé que la copie de la lettre que le bar comte de Brandebourg. Un parti de Polonois rencontra ce petit ambassadeur et son convoi qui fut de fait. Ceux qui me l'ont expliqué lui font fort parler contre notre alliance avec les Tartares, lui font souvenir qu'ils ont ruiné la Prusse il y a 6 ou 7 ans, demandent qu'ils s'unissent avec lui contre les Polonois, conclut en lui demandant conseil et sa médiation, mais tout cela en termes confus, selon la coutume des Moscovites qui sont superbes et adroits à déguiser leurs desseins ne voulant jamais avouer qu'ils veulent la paix. Desuoyes recevra cette copie en Moscovite et traduite. La lettre du P. de Vilna est du 5 de ce mois à 12 lieues de Mohilow, il dit qu'il courrait le bruit de quelque bataille donnée et gagnée par nous, mais qu'il ne pouvait avoir rien de certain à raison de ces paysans

Przemiatam ne gonicz ktorych dais dais z rana przybiegł przywiesci sui jatkii od wojzskow wiadomosci. Iuz odbratam tytko kopiji listu pisanego przez cara Rossyjskiego do elek-tora Brandeburskiego. Oddział po-tatkiem spotkał tego postanca i rabwał go wraz z orszakim powozowym. Wny-ttomaczenem mu nie tem przynieć powi-staje muoia przezierko zawiastkowi narzem z tatarami, przypominaj-miuzemiu Brus przed 6 lub 7 laty, na-namania do jednoczenia się z nim precim kolakom, kowery powrac w-rade i powiedziatow; wnytko to-w-laki nawiktanych wyrazach jak wnytki konijanie ktory staraja się wyczknie uszywać woje zanciany i nigdy wyznać nie chcą, nie przegnar-pakiozu. Dwojki bédnie mać kopiji tego listu po Rossyjski i jęzotto-macze. List wojewody Wileuskiego datowany 5 tego m. o 12 mil-od mohilawa. Dowosi o pogłosce sto oronij i wygranej bitwy przez naszych; Iuz nie pewniejszego do-wiedzić się nie mógł dla chłopotu-konyających się w lasach. Sa dwo-returés

returés

retirés dans les bois. Je crois que j'en
voudrais qu'on m'en envoie une autre
depeche de lui, puisque j'en ai une
de Vilna, qu'un officier de la part
du Roi l'aurait trouvée, il aura des
lettres assurément pour moi, en pas
sant par Mohilow il y laissera
quelques lettres pour des particuliers
de Vilna qui les ont envoyés ici, il y en a
une de Terebese que Desnoyers
connaît pour avoir été au feu Hon
sinski, ce fut par lui à Leopold
qui s'est commencée la réunion de
l'aile gauche, ce fut lui qui prit
le Klotzki qui est prisonnier à
Mariembourg, sa lettre est datée
de 22. Leves du Camp des Lithua
nois, il dit que les deux armées sont
jointes, et fort bien unies, que les
deux Bojars de la Couronne et du
duché Sapiha et Poulbinski sont
allés chercher Podamanski et
Boruchowicki généraux, Moscova
que le Roi avait envoyé prendre une
place nommée Manogrodki qui était
nécessaire et qui ne ferait nulle res
sistance, qu'un secrétaire du Roi
qui avait été envoyé au Bas sous
pretexte de redemander celui qui
avait donné le premier coup au feu

Tresorier

re w krotce powtorza, be de suata
od niego wiadomosci, Douwra, mi
bonim i wilna i krot wy stat
doni oficera, sa tam rapewue listy
i do niego; prozjedzajcie prosz
Mihiloni zostawit kilka listow
do przyratunek osob w wilnie ktore
potem tu odestawo. Z tych jeden
do Terebessa, wie o nim
Denoji re byt przy smartym
Gaziewskim, pod browem na jez
staraniem nastapito potawenie
kewego skrzydla; on to rownie
wziat Klotzkiego ktory i dotad
wiezniem w Malbergu. List jego
datowany 22 lut: z oboru litewskiego
Douwra re wojska re spotawenie i
w dobrej porozumieniu; re oba
pisarze koronny i litewski Sapiha
i Poulbinski ruszyli na spotkanie
generala Rosyjskich Podamaw
skiego i Boruchowickiego; re krot
Moscova wystat na rajcu Manogrodki pot
wale mijsca ktore na
obieczni radnego oporu; re sekretarz
wyprawiony do Care. Sa
ktory pierwszy
podskarbiemu
Carstwu i dawo
wymawienia mijsca

Trésorier était de retour avec un gentilhomme de Bar qui demandait qu'on lui nommât un lieu pour l'assemblée des commissaires, que le secrétaire était reparti avec le même qui l'avait conduit que Swinsk a 4 ou 5 lieues d'où se trouvait le Roi avait été choisi que les Lithuanois avaient eu 15 rencontres avec les Moscovites toujours avec avantage, que l'on parlait que le Roi était à Mohilow durant les traités qu'il n'y avait eu aucune apparence de grand combat, il y a des gens si malins en Pologne, que de fausse courir le bruit que je supprimais les postes pour cacher les mauvaises nouvelles mais cela ne fait rien de bon pour eux. L'Envoyé de l'Empereur est au lit depuis trois semaines il dit qu'il attend les ordres de sa cour pour son retour ou avancer auprès du Roi. je m'imagine que si j'étais en Lithuanie il pourroit bien être de la part de je ne saurais rien savoir de juste sur mon voyage concernant des résolutions du Roi.

gdyby sie, ugrozadzieli Komisar-
 wsi; sekretarz pomiescay wrocil
 zimni i Siemski o 4 lub 5 mil
 odlegly od tego mijsca gdzie Król
 bierze ornatowym zostal; i e literini
 odbyli 15 potyczek i Moskwa, a
 wrozystwie i Morawic; glosno
 ze Król wrocil rokowania miat
 odni sie do Mohilowa i nie
 umawiaj bitory nie obiecuj.
 Sa tu ludzie tak stordzeni ze roz-
 gloszaja jakoby w atway miysca
 w sibir spocly dla utajenia atych
 wiadomosci, ale na co sie to im
 przyda. Bunt Czarza od trzech
 tygodni atozony choroba; mowi iz
 orka na rok kary drowu czy ma
 sie, mrazd wrocic? lub na Kro-
 lemi pospieszac? Sa dzis iz gdyby
 jehata do Litwy on rapowu
 musel by towarzyst, lub nie
 moze, a mozyj spojrony nie pos-
 tanowic, od woli Króla to kaley.

J'ai appris que ^{le Roi a écrit} Robran a envoyé
 a Pheal le conjurant de ne pas aban-
 donner ^{l'armée} 321 fier à bras non plus que Ar-
 tase, je n'ai point appris la réponse
 quoique je l'ai demandée 5 ou 6 fois

Siratom do meza i klijencje go
 aby nie opuszczał wojska i krazu
 rossyjskiego, nie mam od powiedri
 chociazem 5 lub 6 razy wto pro-
 sital

l'union del.

6 sera content si a regarde les
choy le 5e an
319 l'union de 220 310 135 094

244 il est assure que 237 753 n'a
sante
pas bonne 320 070 244. Cepen-

tant Provis souhaite grandement de
Lithuanie le Roi
voir Provis avec la Pheca. elle n'a as-

surs qu'elle ne pouvait s'accommoder
le successeur
avec l'agneu qu'apres cette entrevue

Je vous supplie que l'affaire 365, 384
du Non-
508 a gadatta soit traitee avec adresse

a cause de notre ami Robau que les
L'Es-
soursi direriteraient parmi les 237 205

ques
597 880. et si l'on n'est pas bien
labonne foi du
assure de 042 117 152 345 043

363 237 081 093. Il ne faut pas
legat
l'hararder parceque cela nuirait infi-

ment a Provis. 709 apperevait que
la Pheca le Roi
le Roi 6 seroit maitre de la 705 et que to

les dependans 365 300 003 failement
du Sage
seraient soumis. Comme toutes ces af-

aires ne sont indifferentes, je ne prend
pas la peine de Repondre ce qui ne lui
l'Archeveque
plait pas. 042 580 orson sont les

meilleures personnes du monde c'est as-

surement un grand avantage pour la
l'union le 2^e an
790. Claire en devient folle.

Notre Carnaval s'est passe un
peu moins a l'agrement que le votre, jak u was spoznowe.

il me semble que je me trouverais vo-

lontiers dans cette assemblee, ou tout
le monde

Bardzo bedo rada jaku krol rekne
przychylici sie do rykerin Francii ni

dre bonum ni adomni pzo stabiye.
tycno, robie odwiednie ktore, wraz

z Mrolem, wrgledem nastepny trom
je tyj podrony dopiero bedzie sie

uwina utroye. Provis, cie, w rzyku
traktowaniu interesu z Municipium

provis wrglad dla mnie gdyz to
niechecato by narzych biskupow.

Jestli mi uwina byc pewnym
Dobryj wiary Legata; nie trzeba

nie, ras nadto wymuszac wiecej by
to wskodzilo. Municipium uwara

iz krol francuski statby sie, pa-
nem Brynum i podleglych pa-

l'union de la Pheca apperevait que
le Roi 6 seroit maitre de la 705 et que to

les dependans 365 300 003 failement
du Sage
seraient soumis. Comme toutes ces af-

aires ne sont indifferentes, je ne prend
pas la peine de Repondre ce qui ne lui

meilleures personnes du monde c'est as-

surement un grand avantage pour la
l'union le 2e an
790. Claire en devient folle.

Notre Carnaval s'est passe un
peu moins a l'agrement que le votre, jak u was spoznowe.

il me semble que je me trouverais vo-

lontiers dans cette assemblee, ou tout
le monde

soins que le Roi a eu de régler les
différens des princes, c'est sa
gloire comme la nôtre.

ni pogodreuias Piazat, rowna
w tom 2 la mego jak i sta nas
chwata.

Liste de Nicolas Konicuska

le 27 Mars 1664.

27 Mars 1664

J'ai eu des nouvelles du Prieur, elles sont obrymatam listy od Krola polwos
 conformes à celles que je vous mandais. D'après ce que vous m'avez écrit
 la dernière poste, il est arrivé ici un prêtre, par lequel on a vu
 homme qui en est parti depuis mes lettres siennes. On a dit que le froid ayant repris les trou-
 pes avaient repassé la Dniepr. Il se murmure & l'on dit qu'on n'a
 fait beaucoup de choses là que je n'ai pu prouver point, et si souvent l'on y
 change de résolution, que je suis résolu de ne plus parler que des choses faites.
 Le Comte de Guiche s'expose terriblement dans toutes les occasions. Les
 Dats Polonois disent que M^{re} le Prince est encore plus brave, que vous ne
 le seriez. Je souhaiterais qu'il fut hors de ce pays là tout
 je craignois à cause de votre Malheur. On dit que le Comte de Grammont
 de Grammont qu'il ne lui arrive de mal. On dit que le Comte de Grammont
 le Desroche a été blessé dans la prise d'un labour; par bonheur il étoit
 à Desroches il y a deux jours en chef. On dit qu'il y a deux jours
 les nouvelles dont il vous entre. On dit qu'il y a deux jours
 tendra; la neige qui est revenue hier. On dit qu'il y a deux jours
 avec un vent très froid on a vu fort enshurnée que je ne puis
 sur la tête me envoie. Je vous supplie de prier au
 plus que M^{re} le Duc m'excuse.

Je vous supplie de prier au ^{Jesuite} ^{Melie} ^{vous} ^{to}

Inite
Melice, il est important il peut
beaucoup servir à ^{plumier} Lagmee, s'il a
de l'adresse de la complaisance
et application.

ruer to warina wile oni pomor
moga wporadnicie nasti pslwa
jisti z rucrusia, psychylusica
i pnytorium sic rucry te papro
wadrii recha.

DR. C. B. P. A. W.

Liste de l'Armée Romaine

le 3 Avril 1664

3 Avril 1664

De mes vœux pas mander que Rada-
 mauowski est battu est la plus fâcheuse nouvelle que j'ai jamais
 apprise. et a juree mes pœbity, taki jyst przerw-
 ete si adroit qu'il n'a jamais voulu ny se cingler w lasach
 stoteczki, qu'il a utroymy sie, niemo zaradzki i
 ete attendu provoqué que l'on s'est razeptki, porowne
 cofania sie, narzych retire en apparence au quel
 temps qu'il jatk tytko gdrze sie
 ukarat, tece se montrait mais aussitôt qu'il de-
 von skoro tytko wojtko poltki por-
 courrait nos gens il se retirait telle
 breire wnet uchodzi, taki dalece
 ment que le dicit à force le
 swiety is odelgi zmusity
 Krola wozpusci de mettre ses
 troupes en quartier, ceux
 une putki nas zimome leri;
 Koron de la Couronne dans
 Luorimica et les ne na utrojmi
 litewskie na gra Lithuanais
 sur leurs frontieres. Les
 mily wtorowio? Biedni
 kotniore pauvres soldats et
 les plus grands oficerowie
 nawet nie mogli tyle officiers
 ne pouvant pas davantage
 troudni wytrzymaci. Nonjainie
 pod-soutenir cette fatigue. Cependant
 les nakt wiele kleski poniesli;
 bruch generaton Moscovites
 ont reçu de grandes i 14
 do 15,000 ludzi wozprosny
 kotuboi ruines, trois de leurs
 generaux pas thi i przydat
 nie o tem niezogly. semblés
 être défaits ils étaient
 Mering to erlowick gdyby
 go stuchano 14 a 15000
 hommes par Soulow-
 Krol saradzki pod
 Warszawa burski qui m'en
 a écrit le détail; bytky
 smierciony. C'est un
 brave homme s'il eut
 été suivi le Roi de
 Suède a Varso-
 vie était perdu.

Le Sogar Sapieha a defait
 un parti considerable. Bienstkiy
 rasky Rossijan. Bieuski
 z 3 lub avec 3 ou 4000
 chevaux a force 4000
 koni zabrat w 30
 taboron plus de trente
 tabors, c'était des
 sa, to nowe
 mairigi
 Młode cas w
 roz-
 troupes
 ny ch

troupes que le Sas amassait en divers lieux, pour les assembler, ils ont fait de grands butins mais les Tartaris y ont usé plusieurs cruautés tuant tout ce qui est au dessus de 40 ans et au dessous de 10 ils ont emmené bien 50000 âmes en esclavage. Les Lithuanois et les Polonois ont fait assez de prisonniers des Boyars. Le Roi M^g doit passer les fêtes de Sages à Mohi - lors où il attendra des nouvelles de Moscou, ensuite de quoi il prendra des résolutions. Je renvoie le reste des nouvelles qui lui sont arrivées dans le détail. Cependant nous n'avons pas fini la guerre, apparemment les Russes feront quelques efforts de vant que de traiter. On m'écrit que l'été a de fait quelques Cosaques rebelles, le Prince de Siegel sans la tour de cette ville, il demande fort d'aller en France il y a tenu qu'il a ce desir. Seruliski lui en avait fait naître la pensée, il a son habit de mousses grec. je ne l'ai point vu qu'il le demande très fort, je crois que

101 Chmielnicki Jerry Syn stawnyy Bobrowa

crois que je me le ferai amener *przyprosiadru*. *Wszystko powiadaja*
 par curiosité, tout le monde dit *nie mogly byc z powiechem godyby*
 qu'il pourroit avoir de l'esprit *nabyt majumosci swiata, nie wiem*
 s'il acquiert de la connaissance *czyby to na dobre wyszlo. Koracy*
 dans la pratique des gens raisonnab. *maja dla niego wzregolniny sze spo-*
 -les mais je ne sçai si cela seroit *marenie; ojciec jego dzyczyt ich*
 bon, les Cosaques ont une venie *bardzo tez byt nieprzyjemnem*
 ration pour lui avec extravagante *kolakow, a to dla nich doryc*.
 son pere les ayant tiramisés mais
 il etait ennemi des Polonais c'est
 assez pour eux.

L'on m'écrit des merveilles *Prinnel nie waczny pisze o turque*
 de votre maison de Chantilly, je *patam w Szantili / Chandilli / o ba-*
 crains que vos enfans n'ayent *wiam sie, aieby Princi nasze nie*
 grande horreur de la Pologne avec *obryzety sobie polski i Druwnianych*
 ces maisons de bois. *zj domov.*

Je suis tout à vous

Justum.

List Do Licia Kondusza

le 16 Maj 1664

16 maja 1664.

Ma mauvaise santé m'empêche de vous faire une longue lettre, aussi seroit-elle bien inutile. Mr le Comte de Guiche en étant le porteur, il est si bien informé de toutes les affaires et de toutes les nouvelles de ce pays, qu'il vous en entretiendra pleinement. Je me mets à tout ce qu'il vous en dira, mon mal ne me permettant que de vous écrire ces trois mots.

Ty stan mojego zdrowia nie
 pozwala mi dlugo do ciebie pisac
 auzi seroit - elle bien inutile. Mr
 le Comte de Guiche en étant
 le porteur, il est si bien informé
 de toutes les affaires et de toutes
 les nouvelles de ce pays, qu'il
 vous en entretiendra pleinement
 Je me mets à tout ce qu'il
 vous en dira, mon mal ne
 me permettant que de vous
 écrire ces trois mots.

Liste de Nicaie Kondoussa

le 20 Juillet 1664

20 czerwca 1664.

Monsieur mon Cousin, cet ordinaire
 nous apporte la continuation du
 mal de M^{re} le Duc d'Anguien
 votre fils quoique je sois assurée
 toutes les lettres qui me sont arri-
 vées, qu'il est sans aucun peril,
 je me laisse pas d'en estre inquiète
 et d'attendre la premiere poste
 avec beaucoup d'impatience
 sans la tendre affection que vous
 avez pour ce prince je m'ima-
 gine qu'elle fait en vous, ce qu'elle
 fait en moi, d'apprehender ce qui
 n'est point dans l'apparence,
 je vous jure que j'ai pour lui
 les mêmes sentimens que j'ai
 en pour les miens, la peine
 je vous vois augmenter la mienne,
 ce qui vous persuadera aisément
 que la nouvelle que j'attends de sa
 parfaite guérison me sera bien
 agreable, les bonnes qualités
 de cet unique enfant, le doivent
 faire considérer de tout le monde
 particulièrement de moi qui suis
 Monsieur Mon Cousin Votre
 affectionnée Louise Marie

Moj Kuzyni, Gonie ostalni przy
 wasi nam wiadomosci o chorobie
 Nicaie d'Angije; choiaz we wryst
 kich listach ktore odbieram upew-
 niaja mi, ze mi ma radzyc mi
 raowne to mi, mi
 i mi ciejszemu
 wygladam przy tej porcy. Mam
 twoja dla niego przychylnosci i
 jestem pewna ze wamnie jak ja
 tego sie lekasz do czego nawet
 mi ma podobienstwa. Upraw
 niam ci, i ^{talizm} ~~z przychylnosci~~ jestem dla
 niego uczuisc jak dla wlasnego
 syna. Wzruszka moji troski mi
 pokojnosci jakiej wim ze sam
 doznajom; latwo wiez przekonasz
 jak wida, bedzie dla
 mi wiadomosci o rychtrem jego
 Dobry prymoty tego
 jedynego druzicia u wryst kich
 powinnoby ryzywac mi, i
 dopiero u mnie, ktora jestem ko-
 chany Kuzyni twoja, przywiazana
 krowna. Ludwika Marija

Liste de Nicolas Kondouma

le 16 May 1664.

Ma mauvaise santé m'empêche de
vous faire une longue lettre aussi
serait-elle bien inutile. M^r le
Comte de Guise en étant le porteur
il est si bien informé de toutes
les affaires et de toutes les nouvelles
de ce pays qu'il vous en retiendra
plaisamment. Je me remets à tout
ce qu'il vous en dira, mon mal
ne me permettant que de vous
écrire ces trois mots.

D & C B L A U W

List Do Rzeczki Konieczna.

le 11me 1664

11 września 1664

Les peurs les plus agréables que Najprzejemniejszemu Cesarzowi
 j'aye présentement sont de m'ima-gyobraciem mystawia sobie co-
 gner ce que je ferois si j'étais à bym robela w Szantili w tonarys-
 Chantilly, avec toutes les personnes dwistyech osob ktore sadzi, i tam sie,
 que j'y erois assablées. La fote najdomai musza. Cisy mi, jenne
 persuasion que j'ai, que vous to prakonanie i chiatbys miie
 m'y souhaiter, et que vous fester widziec usiebie, i ieresto o miie
 souvent de moi, me rejoit beau. wromawiaz. Matkouie ile wazy cry-
 wup. Enfin dans le tems que je les tauu listy ktore do miie przysly
 les lettres que vous prenez la peine ile wazy wromawiaz o tabie wozg,
 de m'écrire et que je puis parler wspomnianam smutku ktorego bol
 de vous, j'oublie la melancolie que moim wazna przyrywa.
 la continuation de mon mal
 d'œil me donne.

Je ne fais pas de doute que vous miie wazny i miie tustkawie
 n'ayez avec de doute pour agréer wyburzyn i cudryj wry wam wete
 que je me rende de la main d'un na podzi kromanie iu stamieia
 autre pour vous remercier de tous jakie ponowia. Dla miie. Muskon-
 les soins que vous avez de moi. wunie miie to waznie, wyobrazam
 cela ne laisse pas de m'affliger sobie iu nigdy prur. kogo imigo
 au dernier point, et il me semble tak dobre wyttomacze iu, iu
 que je ne m'explique jamais si potrafu, jakie gdy sama pisze, iu
 bien pas une autre comme j'erois to miie podobna, chiatam kilka
 moi même, mais il m'est im- ston napisai do krola, iu list
 possible ayant voulu écrire aujour. twoj ostataia powta, odebrany rache-
 d'hui trois lignes au Roi M^{se} pour miie, aby widzial jakie waz,
 lui dire que je gardai la lettre Dla miie
 que j'ai reçu de vous est ordinaire

Podzięk Do Nijca Nondoussa.

Varsovie le 5. Fev. 1664

Warrawa 5 Grad. 1664.

Je ne vous dirai rien du commen-
 cement de votre dette, vous avez
 su ce qui s'est passé les premiers
 jours, j'eus tant d'occupations et
 tant d'audiences à donner que je
 ne pus vous écrire, mais je ne
 puis m'en dispenser et ordinairement
 pour vous remercier de la continuation
 des soins que vous voulez prendre
 de ma santé, je vous en suis tout
 à fait obligé, et je vous prie de
 ne vous en point inquiéter, vous
 assurant que je me conserve autant
 que je puis sans l'embarras con-
 tinuel des affaires présentes, quelques
 peines qu'elles me donnent, je mets
 beaucoup de consolation, de voir
 le bon train qu'elles prennent, et
 j'espère que toutes choses réussiront
 selon le desir du Roi Mgr et que
 les Senateurs qui sont ici assembles
 en fort grand nombre contribueront
 de tout leur pouvoir, comme ils
 ont commencé par leur union, au
 repos public, qui est tout ce que je
 souhaite. La semaine qui vient
 me fournira assurément plus de
 nouvelles à vous mander et j'attends
 aussi

Nic ci mi Doussa, u rozporozu
 sejmu miu, bowim co sie w pie-
 wrych dniach dzialo; byle miatam
 zabrudumia i tak w celu orobom
 traba bylo dawai postuchania, ze
 nie moglam do ciebie pisai, dzisij
 nie opuszeram i spie-
 wa, podziękowai raz ciagle troskli-
 wu ra to obowiazana i prowa-
 dzai byt spokojnym gdzi moze
 upowai is mam sie, doci dobre
 w miaru, ciagle natto ku obengch
 i miu trudy jakie
 ponosi, wiatka, najdziej powieche
 w dobrym ich kiscunku, i mam
 nadziej, ze wrystko pojedzie ra
 wole, krola; ze Senatorowie kto-
 rych tu rekomendronych znaczna
 liczba, przyrzuci, sie wzajemnie
 do spokoju publicznego
 jest jidynem moim
 i zyczeniem. Wicij zaprowie beda
 mogta dowiesi w przyratywny ty-
 godniu: w tym ci eracie vere
 kuzi, od powiedzi na wrystko
 com Ma

aussi en ce tenor là, la repouse
de tout ce que vous écrivis avoir
reçu en chiffre. Cependant
je vous assure que je suis
tout à vous. Signé

Louise Marie

[Note] Cette lettre n'est point de
l'écriture de la Reine, mais bien
signée Belle!

com Me w list bach wyrazeta.
Chiej przyjac rapowuicnie mego
przywiazania
podpisano Ludwika Marija

[List ten somnich nie reka, Brołowej
pisany list tyłko z jej podpisem]

du Borysthène rend les nouvelles *najpomyślniej idzie. Dowioser*
du Roi très incertaines, les der- *Mu is syn Jęgo prague wosta-*
nières m'assuraient que tout y *wai przy nim. Sklonowiu moze*
allait fort bien. Je lui man- *Jęgo Ma Cibié rovine su jaks moji*
durai le desir de notre fils d'être *Ma was Obu.*
auprès de lui, il a les mêmes
sentimens que moi pour votre
personne et la sienne

1664 ie 20 Ubris

in exp. bibl. p. 100. f. 400. p. 100. p. 100.
u archiwum białostockie.

Kopija listu Najjasniejszej Sudwiki Maryi
Krolowej pisanego do Wielmoznego Branickiego
Marszałka Nadwornego Koronnego.

Sudwika Marya z Bożej Łaski Krolowa Polska
y Szwedzka Wielka Kiezna Litewska Raska, Prus-
ka, Mazowiecka, Zmudzka, Mantuaniska, Mon-
ferratska urodzona, a Kiewska dziedzienna.

Wielmożny uprzejmie nam miły. Nie możemy nieobiecować
sobie po Upr. Wł. i na teraźniejszych seym propozycy-
jowych seymikach, konwetya fructus, i zupełney, ku dobru pa-
jolitemu chęci i ujętliwości, która kongres ordo wielkich
Przedkoi Upr. Wł. dziedziennym transmitt obligiem.
Seymy natimoras reperim, gdy pilnie radamy, abyś
w tym uszytkiem, co concernit tegoż państwa dobra, albo
pomnożenie, albo następującym niebezpieczeństwom radzisz
nie z staraniem swoim, i chęci Upr. Wł. cooperari pru-
dentia sua, na Powsechna, Cyonyssny y namna pocięcher,
iako to obzaczony pucelery Upr. Wł. Wielbny Sainct Mar-
tin Kanonik Krakowski Sekretarz nasz, któremu iębyś
dat wiarę, Upr. Wł. powtornie rekwirujemy, a na ten czas
iemu dobrege od Pana Boga iężemy zdrowia. Dan w
Warszawie Dnia 20 Wnossnia Roku Pańskiego 1664.

Sudwika Marya Krolowa

P. S. Che V. resti sempre sicuro del
mio affetto, e credi sopra questo quello gl'io
dava il S. S. Martin.

Bożka M. J. p. 100. f. 400. p. 100. p. 100.
kmu co
naumy w ty miosie, perie i i sen Marty,

1664. in Octobri

Ex. Ms. Arch. Stan. Aug. Regis.

75

Provia Responsu Krolowej Imci na list Imci Pana
Marszalka Wielkiego her^o Jerzego Lubomirskiego.

Wielmożny Uprzejmie nam miły.

Odebrałsmy pisanie Uprzejmości Waszej przez Wiel^{ob}kiego
Pisza Biskupa Krakowskiego do nas dyktowane, a to ma
sta tego; jakobyśmy kiedy wzbawiać się mieli od przyemo-
wania Listu Uprzejmości Waszej, które taśmy miwały
nawdy przy. t. p. ale nie Proszycy; to temi uogratu Was
po wiele króci do wyprawiania Etchaj, chęć nazyje tego, na
tym woprac u Staru Salacheckiego y Latoy Arcyzyj
polity inwidycy nam urozeczone. Procentowaliśmy List po-
mieniony Krolowi Imci Panu Matronowi Waszemu, któ-
rego wola przystąpiła, abymy nam: takowy raport dali; ie
wiadom dobrze, jako y uprzejmości Wasza tych tak wielu
ordob y fortun, które uszły w Dom uprzejmości Waszej,
y Łaski Prothow y K. M. i; ale nie bi. ~~Staf~~owego zaku zostawa,
gdy widri ie daleko odstąpić, od tej wdzierności, która Majo-
ra Uprzejmo: Waszej Domowi królewskiemu opowiada; a tym
bardziej unghdem dobroczynności odebranych na Justanycy, na
smo y Roki Pańskich, obracaie ie rany na niesmaki samego
Krola Imci y nowe Arcyzyj filicy zatrudnienia. Zeby widri
miał Krol Imci stonie od przyjcia justyfikacy, niedopusz-
tego Cypowka dobroci, awsem oncy ac wszet miał idry

y Justo

y potrzebie je Uprzejme. Warsz. więcej nad powinien respekt
ktory do B. E. k. M. i. n. a. t. o. r. y. o. d. k. a. r. d. e. g. o. x. w. i. e. n. y. c. h. y. n. y. e. l. i. o. w. y. e. h.
Poddanych Stawony, i. p. r. a. u. d. u. i. o. w. y. m. s. t. a. r. a. n. i. e. m. o. D. o. b. r. o. P. o. s. p. o. l. i. t. e.
y. C. y. n. z. y. m. y. u. s. p. o. k. o. i. e. n. i. e. s. d. o. n. e. g. o. s. m. i. a. n. a. i. o. g. o. u. s. z. y. t. k. i. e. u. s. z. y. t. k. i. e. y.
p. r. a. c. k. r. o. t. a. J. m. i. e. n. i. e. n. i. e. b. a. r. d. u. i. e. y. n. i. e. p. r. a. g. m. a. z. e. c. e. g. o. n. a. d. t. e. i. c. e. b. y.
t. e. k. o. r. o. s. z. n. o. s. t. o. w. i. t. u. d. a. w. n. e. y. s. t. a. w. i. e. y. u. w. o. l. n. o. s. i. a. c. h. b. a. r. d. u. i. e.
k. w. i. t. n. o. g. a. u. s. z. y. t. k. i. e. y. m. p. o. c. h. o. i. u. s. n. i. e. t. i. g. d. y. J. a. z. b. r. a. t. n. a. s. t. o. i. e. n. i. e.
u. s. t. o. n. e. g. o. g. l. o. s. a. n. i. e. n. a. r. o. d. u. s. o. b. i. e. u. t. o. r. o. n. a. z. I. n. a. s. t. o. y. n. e. i. s. t. r. o. n. y. u.
k. o. l. e. w. i. c. h. s. t. a. w. i. e. b. y. d. u. i. e. b. y. d. u. i. e. m. o. n. o. i. e. i. s. n. a. t. o. J. e. y. o. b. i. e. c. i. e. m. y. a. b. y.
s. i. n. y. m. e. c. z. y. p. r. o. w. a. d. z. i. t. i. d. o. p. o. s. u. n. i. e. k. n. e. y. s. t. a. n. o. u. i. e. d. n. o. s. i. e. i. a. u. s. z. y.
s. k. i. e. h. u. s. p. o. n. t. e. n. t. o. w. a. n. i. a. a. o. b. l. i. w. i. e. U. p. r. e. z. y. m. o. u. i. e. u. a. s. z. e. y. l. u. b. o. k. a. s.
p. o. t. e. c. n. a. z. y. s. u. i. t. a. r. d. o. d. o. t. e. g. o. U. p. r. e. z. y. m. o. u. i. e. u. a. s. z. a. s. p. o. w. i. t. e. s. K. t. o.
r. e. m. i. e. n. i. e. d. o. b. r. e. g. o. o. d. P. e. n. a. s. P. o. z. a. n. y. e. n. e. m. y. Z. d. r. o. w. i. a. D. a. n.
u. W. a. r. s. z. a. w. i. e. D. n. i. a. M. o. c. e. O. c. t. o. b. r. a. P. r. o. k. u. S. a. n. s. k. i. e. g. o. 1849

Kopija listu Ludwiki Marii królowej do Dworickiego
maszpraka nadwornego królowego.

Ludovica Maria per la grazia di Dio re-
gina di Polonia e Svezia, gran duchessa
di Lituania, Russia, Lituania, Masovia; e
nata principessa hereditaria di Mantova,
Monferrato, Nevers etc.

Ludwika Marija z boziej dastki królo-
wa polska i szwedzka, wielka księżna
litewska, ruska, pruska, mazowiecka,
wojewódzka księżna dzielna mantuaniska,
monferraska, niwerneriska etc.

Molto illustre signore. Esa da noi de-
siderata la comparsa di V.S. qui in corte,
per parlare di molte cose toccante gli affari
correnti; abbiamo perui sentito con nostro
dispiacere non poco il male sopraggiunto,
che la reclusa a restare in casa: dal quale
preghiamo Dio la liberi quanto prima; et
che possa ella intenerire nelle dielina di V.
patavia: per iui cooperare con la sua preven-
za e autorità, al bene del publico in servizio
di S. Maesta, ed in appoggio di nostri amici;
contro gli quali e particolarment contro il nostro
cancelliere: pesche la parte contraria si alle-
stiva vigorosamente, e perui sava di nostro
gusto, che V.S. iui si opponga, con il solito
di sua destrezza e valore, per se stessa e
suoi amici. La prontezza della sottoscrizione
del mandato, e stata della Maesta del Re
gradita molto; e si avveuri che non meno
della Maesta sua, che da noi medesima

Wielmożny uprzejmie nam miły.
Tragnęliśmy osobistego przybycia W.W. do
dworu, dla pomówienia o wielu bieżących
sprawach; z niemadą więc przykrością,
dowiedzieliśmy się o ślubie dworu, która
W.W. zwięzła w domu rodzicai: od tej
choroby aieby jak najprędzej W.W. do
swobodności, w której go prosimy; chociaż ie-
by się mógł znajdować na miejscu w B.
patowie, i tam obecnością swoją, i powagą
dla dobra publicznego i służby monarszej
dopomagać, dając nam z naszymi przyjaciółmi;
przeciw niechętnym, a szczególnie przeciw
naszemu kancelarzowi: skona bowiem poro-
czenia silne ma i zamiary, przyjemną więc
będzie dla nas usługa, aieby się W.W. temu
oparać przez siebie i swoich, z myślną pra-
wicią, i odwagą. Nad widział H. Stan powiada
W.W. w podpisaniu rozkazu, chociaż byi po-
wrym, że nie mniej u S.Mci jak u nas,

conoscenza ella all'occasione il godimento
che si fa della sua affezione sincera, ed
con accettandola della nostra grazia ve-
gia, le auguriamo sanità prospera.

Vassavia li 7obre 1664.

Ludovica Maria regina

doznasz przy dawaniu jakim przyjecia do-
brego hoj i zezliwosci szerej; upewnijaz
kwasz W. W. o Sawa naszej krolewny, i z
zemy dobrego zdrowia

Warszawa 7. października 1664.

Ludwika Marija krolewa.

List. de Nigicia Konievska

L'arrivé le 16 Janvier 1665 Warrawa 16 styer 1665

J'ai toujours de nouveaux remer-
 cieux à vous faire, et je vous
 en dois un bien grand de la bonté
 que vous avez témoigné à ma soeur
 dans son affliction, elle m'a écrit
 le soin que vous avez voulu prendre
 de la consoler, et l'obligation qu'elle
 vous a, je voudrais la pouvoir
 aider à reconnaître toutes les graces
 qu'elle reçoit de vous y prenant
 autant de part qu'il m'est possible;
 il me semble qu'elle n'avait point
 de se donner tant de chagrin
 pour une chimere comme celle là, et
 elle devrait être au dessus de toutes
 ces sortes de Discours.

Nous aurons une autre diète
 pour le 12 Mars quelques uns veulent
 croire qu'elle se rompra encore, pour
 moi je ne sais qu'en juger, mais
 ce seroit une chose bien ennuyeuse
 de se donner tant de peine pour
 ne rien faire.

Nos troupes ont remporté quelques
 avantages sur les moscovites leur
 ayant défait un parti assez consi-
 dérable qui s'avançoit pour faire
 des courses. C'est tout ce que j'
 vous

Kawram wirma li ra iós po-
 drihomai dris xerególney ra
 dowody twój dobroci w smartwie-
 niach mojej siostry okazane.
 Sierżona de mnie iś radawat
 sobie starania abyś ją pocieszył,
 i obowiązaną; xerytatyku
 sobie wpiśnięć ja w okazywanie
 wdzięczności za wszystkie łaski któ-
 re od ciebie odbierał dzięki to borem
 najmuwniej. Kdaj mi się nie wie
 porrima była iś czyje się, tyle po-
 dobrem urojeniem, i wyśra, byś
 nad te gudańia.
 Druzgi sijn będrze xrotany na
 dxiń 12 marca, miłtorzy su-
 dra, że rownie jak ten będrze
 xerwany. Nic wiem w mam radzie
 o tem, lecz przykra, byloty xerwa
 tyle trudów radawać sobie i nie nic
 robie.
 Wojzka nasza uduiosty nad rowij-
 skimi nijakie korny, miszeryty
 borem xnaamy oddział który się
 na podjazd wyrunat. Tył tyłko
 ducisi

vous écrirai et ordinaire Vous m'avez les poètes. Chiez prapje
assurant que je suis tout à vous rapewmnie meyo przywiałowia

Signé Sire Marie podpisano Ludwika Marja

Nota / Cette lettre n'est pas de l'un / List ten nie jest z kę, krolowy pisany
tine de la Reine mais bien signé / ten tytko z jej podpisem. /

celle /

DESCRIPTIF

Lettre de Lisa Konduska

Varsovie le 27 Janvier 1665

Warszawa 27 sty. 1665

Je pars presentement pour le voyage Habiram si, do podrory o ktorej ci
 tout je vous parlais la semaine passee w przesylnym liscie Doniostawu kati
 le besoin que j'ai d'etre un peu en dla wyppocznicia & brudow i ciaglej
 repos et de cesser de parler parage gairaniny, iak dla nabozniostwa. Duzey
 ma dwoleiu. J'ai un rhume epou mie katar uisnowy & mowym' bolom'
 vantable avec une grande douleur de glomy; j'estim' przekonaana, ze to & zbyl
 tete comme je suis persuadee qu'il niego cepta pochodzi, i ximuo jaku
 vient de chaud je n'ai pas peur jest teraz pewnie go nie porzyskry,
 que le froid qu'il fait dans ce iowsem' ulgi si, spodziewam'. Karmuca
 moment l'augmente, au contraire mie, pogorszeniu^{si} i drowia' Krolowej
 j'en espere du soulagement. Je maltki o ktoreim' mi donosisz.
 suis bien en peine du mal de la
 Reine mere que je connais par votre
 lettre ita empie.

La nouvelle qui vient hier a Wiadomosci Krolewa sworowaj naderwala
 Mr de Lumbres de son rappel en o odwrotaniu do Francye kawa Delumbi
 France m'a touché sa bonne con karmuista mie; i dobre jgo sprawowa
 ducte et sa probite lui ont acquis mie si, i uisnowi, wmystkech tu
 l'affection de tout le monde. zyskaly dla niego przychylnosc.

La plupart de ceux qui etaient wiekma wiec orob tu beda cych' wy
 iii parlent pour les petits dietes. jindia teraz na Sejmicki.

Il y a tant de gens qui attendent Dyle jest czekajacych azieby sie, ze
 pour me dire adieu, que je n'ai pas mus, porzyci' si uimam nawet
 le loisir d'crire a mes enfans. Je ne crain' napisac' do moich dzieci. Wie
 vous ferai par non plus cette lettre bede si, rownie' Sturij, rownie' que i listem
 plus longue vous assurant que je suis moim' do ciebie. Chiej wswakim' by e'
 tout a vous. Signe Louise Marie R. pewnym' etc Ludwika Marija R.

[Note] Cette lettre n'est pas de l'écriture
 de la Reine mais bien signée d'elle.

list ten nie jest rka, Krolowej pisany
 lecz tytko & jzj podpisany

29
nabytych de bibl. publ. a Chylich Ni. 52. list 299.

Ludowika Marya z Kory Wasli historya Polska y Szwedzka

Urodzony upejzynie nam mily. Wielka, zrost bierzemy consolation, gdy w potomkach wielkich key rozryjesspoli
key senatorow y wojow, onychre non degenera erit animus. Szy, ze iceli ktory jako wronow wazga, wielki
pomnych przodkow swoich nie tylko felix imitacione, ale ingenita generositate wyrazasz, w sobie znamien
nie przymocny. gdy niko alias dotek nieporozumieny ku maistalowi Stanislawu iuzeliwosci laude efflorescien
ialo kgo Nam vivam imaginem Urodzony wyryjeli chowazy kuowski dostateczna, relatio, represento
wad, na morony tyllu matrons ku affekt szpry. W. complecti sinu. A gdy bydrisz, ialo nie walpuceny
more maionum suorum, ktorey pismenka y nieporozumieny, wiaz, ku panom swoim tantus, z ich Wasli
wyeropnigi fortunaw, ktore y na lris. Wasz, po successiorem szynszly, w kery zawrzizky pomiczko
Samu y szynszlye pascuowaw iuzeliwosci, mozezy Was Wasz paria pa krolu Smi Samu modum
ku naszym dobrotliwosci documenta za pisme szynszlye sobie. Szto wago maierozzoku My Was. Wa
szny porozukajoz przodowaw, na kopij ku szynszlye kuow. sz, referuemy, ktoremu dostateczny
ore iuzeliwosci naszy dowody domcia W. szynszlye, ktoremu referuaw dobrego ad Sz Proga
szynszlye iuzemy. W. szynszlye, szynszlye 2. 17. Octobrie 1717.

Ludowika Maria Koolowa

Adress. Urodzonemu Stanislawowi na koniecpole Koniecpolskiemu Woiwodzicowi Sandomirskiemu.
mu. Wiernie nam nadeni.

Znak pierzgi monachy monastichy.

Sicut Doctrixia Kondensata

Varsovie le 26 Mars 1665   Warszawa 26 marca 1665

Je reçois une lettre de sept ou huit octroyement list od mojej siostry
 feuilles de papier de ma sœur toutes o 7 lub 8 stronkami pełna wyra-
 plenas des obligations et des recon- róni wdziękami do jakich się po-
 naissances qu'elle a des bontés que vous exercez na dobrodziejstwa które dla
 avec pour elle et pour toute votre miej i całej rodziny waszej wiodących
 famille. Sa première Marie m'au Królowieka Marija i siostra do której
 écrit une rempli des mêmes su- i takimi dla siebie uczuciem, już
 tinnis, elles me paroissent toutes unarum obie radością przyjmują
 sans sans une grande joie cela propozycje, spactwa i to list i to list
 proposition de l'abbaye de Stocet, j'ai propozycjami sobie i im kiedyś w swoim
 quelque imagination d'y avoir été mais była, lecz tak dawać nie to jak się
 et y a si longtemps que cela ne me jaki praca myśl przeskodzi. Co do
 passe plus que comme un songe bien m'au ston mi nie staję, abym mogła
 obvier. Pour moi je ne trouve point podziękowań za wszystko które grzes-
 de paroles assez fortes, pour vous rendre moi. Wiele prośb tego obawiają-
 toutes les grâces que je vous dois de jaca, jest dla m'au troskliwosci o
 toutes vos bontés, le soin que vous moje zdrowie które d'au i obwie się
 prouver encore pour ma santé est in- utracam się przez te kilka tygodni,
 finiment obligant; je me suis avec i lekarze polepszenie się, to rarem
 bien conservée depuis quelques semaines re m'au, poswiadczają, lez konie
 les medecins accablé que moi tombant tego sejmu m'au m'au, martwe
 l'auver qui j'ai été assez bien remise, a na to mi ma lekarstwa.
 mais la fin de cette diète me donne król chorowat co sprawito i
 bien du trouble, et c'est un mal pour kilka dni ma sejmu się
 sans aucun remède. Le Roi n'est m'au, m'au i r'au tam się, n'au
 trouvé mal ce qui l'a empêché i r'au, si obrady m'au m'au.
 L'aller à la diète ces jours passés,
 il s'y en va aujourd'hui et l'on
 croit qu'elle se rompra. L'embas-

L'ambassadeur de l'Empereur se montre un de fort mauvais hu-
meur, le Préfautaire Morstein m'a rapporté qu'il lui avait dit:
que si le roi ne rendait les Duchés à son maître, qu'il les prendrait,
le Préfautaire lui répondant qu'il y avait dix ans qu'il les avait
cédé du contentement de l'Empe-
reur, et que par toutes sortes de raisons il ne pouvait rien négocier avec sûreté même de l'Empereur.
il paroit agir ici avec beaucoup plus de passion que de raison, vous en saurez le détail par la relation de Denoyer, mon cœur commence à sattrister un peu de la crainte de beaucoup de troubles qui se préparent en ce pays-ci, je n'ai espérance qu'en la clemence de votre Roi, puisqu'après publiquement nos voisins font connaître qu'ils ne se plaignent de nous que parceque je lui suis trop attachée, surtout j'espère en Dieu qui disposera toutes choses selon sa sainte volonté, et pour ce qui sera le plus utile pour mon salut.
Ms de Beriers n'est point encore arrivé dont je souffre beaucoup
de peine

[a] mona tu o Xiztwie Ofolskiem i Kraiborskiem

Forst Cesarzki nie konient wrate
Morstyn referendarz mowit mi
ze mu oswiadczył, iż jistli Król nie
wróci Xiztw [a] Cesarz sam je
odbiore; na co referendarz mu od-
powiadał, iż 10 lat temu Król od-
stąpił tych ziem na wolowium
Cesarz i ze ze wrócił kuch wryglow
nie powinnem się w to wdawać cho-
ciaby legł sział Cesarz. Okazy
ten fort w swem dziataniu nie-
wzajemnie jak wromagi, bedzi
miat o tem wiadomosci i doucisun
Denoy. Serce moje kaczyna się
smucić boję się, ~~XXXXXXXXXX~~ ka-
miest, an' Kłore temu Krajorri go-
ca. Cata moja udrzięca w wrypa-
niatorci warnego Króla, wrysey
bomieniu się udrzię glos us to uowia,
nie i lego tytko powoda iak maja
do miui ziem tyte do niego przy-
wacznia. Ufem uaduwryt ho w ho
ze wrytkimi sprawy wrystaj
woli swiej wryzdzi tak jak us-
ta i najponyter uijnem dla niego
zbawienial. Berije sie Beriers jenne
ciępis na to
kannierajac sobie pocieche, i jego
przybycia i wromowy.

de peine, esperant de la consolation. Porciądaję, jakoby go to oparunia-
 de sa venue et de son entretien, on to nie przyporobienica Kłóćć czy
 dit que son train qui n'est pas en- nie gotowe jessere; lecz Komur
 core en ordre le retarde, mais quand je potkare? po skonczonym
 il arrivera il ne trouvera plus sejmie ornyuy postowie wozja-
 personne ici, a qui le faire voir. Drazę sie do wojewodstow, a to co
 parcu' apres la dicte tous les non Kłóćć wtaora na wórnę strony
 ces s'en retourneront dans leurs wozstane, będrze. Kłóćć, znow
 Sztatynats, et tous les dependans wozja, nie do tego wórnę oroby
 du Roi seront envoyés de tous les chęce mowić ke mowę; mam na
 cotis. Je finis tant presée de dżęzi, i w Kłóćć będrę stannę nie
 diverses personnes qui ne veulent kawre mi jędnostajna, przyjaki
 parler; j'espere quoyqu'il arrive zachowate, ona mi prawdziwac
 que vous me continueres toujours przywori powieche. Jestem tuwoja,
 votre męme amicitie qui est la chose przywiazana
 qui me peut le plus donner de sa podpisano Lućmilla Marija
 tiszaction étant toute a vous

Signe Louise Marie B.

[N^o] Cette lettre n'est pas de l'original / list ten nie jest rękopiśmiennej lecz
 tenu de la Reine, mais bien signee tytko ręką podpisano.
 d'elle.]

List do Lisia Konduzza

le 23 Mai 1665

23 Maja 1665

Monsieur mon Cousin. Le jeune Polonois qui vous rendra cette lettre est fils de feu Patrice de Sandomir d'une des plus illustres de ce Royaume et il croit qu'il soit vois celui de France comme le plus beau de l'Europe et il est persuadé avec raison que s'il y reçoit la protection de votre personne que rien ne lui manquera, sachant l'estime que j'ai pour vous il s'est imaginé qu'en cette considération, ma recommandation pouvait lui faire obtenir cette grâce, il ne prétend qu'une seule chose que votre faveur à le voir de bon oeil et le faire agréer du roi il passera tout après en Italie. Cette lettre n'ayant autre fin, je la finissai vous assurant que je suis avec vérité votre très affectueux

Cousin Louise Marie.

Ludwika Marija

Ja / Tomasz Syn Jan Karwojski wojewoda Sandomirski, mąż Marii Karwojskiej Margrabianki D'Arquien / potom Sobieskiej nie miał potowstwa i wdy naciya po nim przysła na Mariina Karwojskiego podskar. Kos: więc nie może tu być mowa tytko o Konuipolskim Staustawie, Synu Alexandra Wojewody Sandomirskiego przed Karwojskim.

L'ist de Licia Kondewska

L'arrovie le 19 Mars 1666

Warszawa 19 marca 1666.

J'ai vu par la prière que Monsieur le Duc m'a écrite quelques heures après la volée, la poste que vous avez faite de Me le prince de Conti dont j'ai été fort touché, ne voulant point que vous soiez été si surpris et affligé d'une mort si subite, l'attachement que j'ai pour toutes les choses qui vous regardent, m'y fait prendre part entièrement, et l'alliance que j'ai avec vous me rend commun le des- plaisir que vous en éprouvez. Notre dicté est commencée sans l'inter, il y a trois jours, les uns ces ne peuvent s'accorder sur l'élection d'un maréchal, et ils disputent depuis ce temps là, quoique ce soit une chose qui arrive rarement, elle n'est pourtant pas sans exemple, et on les a vus plusieurs fois passer trois ou deux semaines en disputes, sans tomber d'accord de chose qu'ils voulaient faire, C'est l'état où vous se trouvez présentement, vous saurez la semaine prochaine ce qu'on aura avancé. Je vous supplie d'être toujours bien persuadé

de l'ist de Licia Dangyjs, w kiltka gozim po twym napisanego dorcia- duje ni o stranic Klowas, powiost pruz smiwi de Licia Konty. Moco moie to dotyka widno, bo wiem ile mu- sisz byc przeraony i strachany lat, naytym jzo egonem. Drazawia- kawe moje do libu kare ni driclii wrytka co was martwi, a potwe- wiinstwo wrypolnym dla muii exqui- suutetu domany.

Sejm nas, od 3 dni lat ni wypro- czo jakeby go ni byto. Postawie nie- moga, zgotowic ni na my bor Mar- szalka, i czas na zprawach schodzi; Chociaz to ni wrosto ni- trafu ni jst jinnak bez przy- ktadu; idzato ni bo wiem ni dwa- kub trzy tygodnie kito co ni, nie- moga polaczei kow swoich na- jdu, wroby. W tym wlasnie stanie- najdujemy ni teraz, domiis ni wypra- tym tygodnie co ni, wroby. Swoze- cis, aby byt przykonany ni wrystka- wane ni jst obcom dla muii.

podpisano Ludwika Marija

persuade' qu'on ne peut être plus
dans vos intérêts que j'y suis.

Signé Louise Marie Po.

Nota/ Cette lettre n'est point de *plut ten min just Pr. hi Kroonrij*
l'écriture de la Reine mais bien signée *leor tylke & jij po'p'us emf*

S. M. S.

D & C B L A N A W

list do Kiecia Kondciska

Varsovie le 8 Febr. 1666

Warszawa 8 puzdr. 1666.

Les bons et assidus services que me
rend le sieur de Cruttin m'obligent
a vous prier de joindre votre recom-
mandation a celle que je fais au
sieur de l'Ordre de Citeaux, en sa
faveur afin qu'il le maintienne dans
la possession de l'administration
de l'abbaye de Paradise et qu'il ne
permette pas qu'il y soit inquiete
ni troublee par des gens qui ne peu-
vent le faire avec raison puisqu'il
en a eu la nomination du Roi Mgr
et que les Religieux l'ont eleu
dans les formes. La Justice de sa
cause appuye de votre protection
lui en fait esperer une bonne
issue et pour moi je vous serai
bien obligé de la bonte que vous
lui témoignerez en cette occasion
Signé Louis Marie B.

Wierne i ciągłe usługi jakie od
 Pana de Cruttina odbieram, zmuszają
mnie, i prosię o wstawienie się za nim
wrazem ze mną, do OO zakonnych
terebow aby go utrzymali przy admi-
nistracji Opactwa paradyskiego
i zapobiegali by mu byt ktorym
i naruszony przez ludzi ktorych
do tego najmniejszego nie moga pra-
wo król albo wim go mianowal
i zakonniczy wybrali. Stwierdzi-
jęgo sprawy poparla troje pro-
tekcija, czyli mu nadzię, pomysł
nego wypadku; co do niego widu
byde obowiazana, za to także, która
nie w tem zdarzeniu wyswiadczy.

podpisano Ludwika Marija

Nota / cette lettre n'est point de l'original / list ten nie jest orki Krolowej lecz
lure de la reine mais bien signee d'elle / tytko x. jej podpisem /

1666. dnia 10 stycznia.

Z bi. ręk. swiętyńi Sybilli w Lutawach
pod tytułem: listy królów polskich.

86

Ludowika Marija z Bozey Łaski Królowa Polska
y Szwedzka Wielka Kierna Litewska Rуска Pru-
ska Maroniewcka Żmudzka Inflancka, Urodzona Man-
tuanska Monsjeracka, a Niwerska Dziedziczna.

Urodzony Wiernie Nam miły. Im bardziej conści uestesmy Macierzyń-
skuy Naszey ku Wiern. Waszey propensicy, tym poufaley zdało się, Nam u-
myslnie tym compellare Wierność Wasz, pisaniami, pilno zażądać,
żebys' na przyszłym Sejmiku Wisnińskim niemiennu, rykalwością,
swą, ku dostojenstwu Króla Imci Pana Matronka Naszego popisac się,
zechcał, y niedopuszczał aby co in' prejudicium Jurium Maestatis wno-
sić na tym tam miejscu miano. Przez co amplificabis Wierność Wa-
sza wielkie merita swoje, które przeko da Bóg za skuteczną, Naszą, pro-
mccią, conccią, pro' meritam gratitudinem. Szerzey o tym Posel Kró-
la Imci, Wielebny Xiądz Scholastyk Lwowski conferret z Wiern. Wa-
szą. My na ten czas życzymy Wierności Waszey, przy pomyslnych po-
ciachach dobrego od Pana Boga zdrowia. Jan w Warszawie dnia
Dziesiątego stycznia Roku Pańskiego MDCCLXVI. -

Ludowika Maria Królowa

(L. J)

Relatio ex Parnasso de electione Condeana.

Credideram nuper mortua regina Poloniae, mortuam simul fore omnem de electione mentionem: idem alii crediderant. Sed quam fallaces sunt spes hominum! maiores ex vicibus reginae sumptu viri illam electionis hydram, communiis et forte non vanus rumor est; ut qua in vita liberis, irato numine susceptis, orbita, ea mortua proter naturam et legem posthumum Poloniae pareret non duodecim mensium, sed tot annorum regem Poloniae Gallum, nec tamen perfectum adhuc. Triumtam ideo dixerunt Poloni, dum regi marito vitam cum regno auferre; beneficam Galli, dum conterraneo Gallo, utrumque conferre voluerat; infelicem atque, dum in partu adhuc mortua est. Relegatur aliam regem maritum, si supervivisset, aut ad privatae Charitatis latebras, ut ex rege Poloniae fieret regis Galliae subditus; aut pro purpura subministratura cruentum, ut ex Joanne Casimiro faceret Caesarem quintum, atque e Condeao principe cederet regem Poloniae. Voluit equidem in probo labore hoc saxum movere Ludovica; sed ludo fortunae victa, sero nimis desuperavit esse Sisyphium; ex quo in isto opere nimium defatigata, et vitam aegre amisit, et clientibus suis optimam fere felicis eventus spem praecidit, non tamen omnem. Utenim ut à morte quoque vivere, aut Poloniae pacem invidere videretur, Sacium cancellarium Lithuanorum

num ex assensu sua heredem reliquit: electionis tam diu
invitâ Minerva agitata pronubum, et si Diis placet, pro-
motorem; quam nunc possibile esse, ad effectum deduci, mul-
tis quidem coram Appolline egerat. Scobolus invidus quam maxi-
me aureis quibusdam Syllogismis, quorum premissæ meros Gal-
licos loquebantur Coronatos. Quibus tamen ipsis cum nec dum
satis fortiter conclusisset, ob oleum operamque perditam, premi-
los sannis ex-filosus. Alter vero qui armis se opposuerat Ni-
copompus, adeoque electionem Concednam nunquam ere Solo-
norum fore, se probaturum susceperat, magno auditu silentio-
re sine applausu dimissus fuerat. Si rectè meminî, hæc
eius orationis contenta erant.

Primo Galli iam olim ob levitatem vapulabant. Unde nam
illa? Ab educatione; ita enim instituuntur a teneris statim
unquiculis quasi ad scenam aut ludum, ut non immeri-
to vulgo trito illo fodiatur dictis: Gallos nasci: avec une
raquette une main, et deux D's en l'autre. Nobilissima
ætatè pars in sphaeristeriis Deteritur, ubi aut gladiatoriam exer-
cent, aut testudine canere, aut ad numeros saltare discunt, aut
ligneo insilire equo, et nascis an non etiam equitare in aran-
dine longa. Hæc in academiis galliis florent exercitia, doc-
trina ac virtutis studia frigent; quin etiam literas ple-
beis potius, tanquam indignas, in quibus addiscendis generosa
nobilitas tempus temere consumat, commendant. Eandem eti-
am nugam cum lacte simul imbibisse, qui nobis obaudi-
tur in spem electionis, sive sit pater, sive filius, quis

Dubitet? At vero quae semel est imbuta recens servabit odorem te-
 sta diu. Id certe causa est, quare Galliae reges dimidiam
 fere reddituum partem per eiusmodi apuivis dissipare soleant.
 Quo ipso quod peius reipublice accidere possit, non video.
 Quid autem nobis cum reges qui ad scenam magis aptus,
 quam ad regnum? Quapropter cum Polonorum genus nihil
 aliud quam gravitatem et virtutes nobilibus dignas, Gallorum
 vero ioculatoria tantum spuset exercitia, mirum omnino es-
 set, si concordia hos inter stabiliri, aut ad tertium tantum
 modo diem illibata servari posset. Periculum itaque erit,
 ne Gallus innate addictus levitati, publica negligenter
 tractaret negotia, ac fortassis Hensici exemplum imitaretur,
 quem vix per unum mensem definiendis litibus intentum, sta-
 tim iudiciorum cepit satietas, cum alias rebus nostris nul-
 la dies sine linea fuit.

Secunda. Quod à Moscho idem à Gallo metuendum peri-
 culum, uterque natus et educatus est in servili imperio. Que-
 madmodum autem populi orientales per universam terra-
 rum orbem nullam aliam reipublicae formam nisi mo-
 narchicam, superesse existimant, ita isti nullam, nisi que
 subditis omnem adimat potestatem, legitimam censent. Sub-
 lata est in Gallia Patrum et Nobilium libertas, enervata
 parliamentorum auctoritas, omnesque hodie ad titulum, quae
 cantat rex, saltare coguntur Galli. Eandem et Polonis im-
 pendere temeritatem ab electo Gallo, formiter tibi prolli-
 ceor; non enim non potest eandem imperandi vim aliis, quibus

praerit populis, illidem intentare, qui Dominatui assuetus est.
Ideo nempe verum est illud: potentes quidquid possunt,
hoc etiam velle. Non caruit suspitione nimia Henrici Va-
leni prodigalitas, quam in amicos primo statim coronationis
mense profuderat. Prudentiores siquidem istis persuasionibus
libertati insidias strui non vanis rumoribus omminabantur,
Metuentes Danaos et dona ferentes. Haerent adhuc in
recenti memoria, quae nuper in scana illa ad exemplum
Augusti Romanorum imperatoris cum Polonis agitata sunt.
ferocioribus quibusvis, qui electioni contradicebant, aut per-
arum casu, aut proscriptis; illis vero, qui ad obsequia promp-
tiores, elatis. Ridiculum autem videtur mihi, admissio rege
gallò, cavere legibus posse, ne ille reipublicae aut comitio-
rum ordinem et liberam electionem, quae libertatis unicum
est fundamentum, quocumque modo inverteat. Manebit no-
bis forte eligendi ius sed in specie, nec id nisi aliquandiu,
Donec confirmatis novis rebus, ipsa etiam inania veterum
rerum vocabula insisa reddantur. Eodem apud Gallos quon-
dam in vigore fuisse comitia, quo apud nos hodie, quae cum
stabiliendo advenari viderentur Dominatui, sublata, atque
in eorundem locum Parlamenta introducta sunt. Primum ta-
men hanc ipsam illis ademit praerogativam Cardinalis
Richelius, ut modo quidquam in publicis tentare non au-
deant, nec possint. Dicat quis subinde: reverentia iura-
menti illius, quo libertati reipublicae cavent apud nos
reges, Gallum nihil adversi moliturum. Credat hoc iudeus

Apella. Jam olim reges juramentis velut pueros astragalis ludere solere, confertum est. Id insigniter exemplum Ludovici Decimi tertii prodidit, qui cum forte Tolosam venisset, et more antiquo, antequam ad limites urbis illius accessisset, iurata promississet, se omnia illius urbis privilegia servaturum, vix urbem ingressus, violato per rationem status iuramento, ad unum omnia sustulit. Jurarunt Bohemis et Hungaris Imperatores Austriaci et tamen clam et palam omnia eorum jura destruxerunt, ut vix rudera hodie supersint. Sit vero Gallo nostro religio agendi contra conscientiam et iuramenti fidem, aderit tamen à tergo, si libido imperandi iusserit, Accipruis qui dispenset, omnemque conscientie scrupulum eximat. Ex hoc fonte sponte fluit, quam non conveniant Polonico solo lilia Gallica, non nisi in carduos apud nos, sterilesque degeneratura lactucas.

Tertio Credo etiam lippis et tonsoribus notum est, quam in conciliandis, electioni Condeane amicis prodigius fuerit legatus Gallicus; quot ille coronatorum myriades in eundem finem impenderet, ut aut bene notos fidosque amicos suâ escâ in prospectus detineret obsequio, aut refractarios annuis in partem traheret stipendiis. Putarne autem Gallia regem hoc omnia gratis facturum? Falleris: et eos Condas Ducem, et Condam Ducem sibi mancipandum intendit. Quanto verò miserum est populum undequaque liberum ex Regis sui nutu tamen pendere: tanto magis miserum erit, regem ipsum altius adhuc potentioris imperio obnoxium fore. Nec enim per.

illud gratitudinis vinculum aliter requare poterit Condans,
nisi ut quicquid regi Gallie placuerit, idem et illi, et nobis
Polonis etiam iuvit. Quarta exinde, bone Deus! metus ver-
tutem humeris nostris à rege Gallie imponendam! Quot
habet rex Gallie inimicos, totidem et nos; idem quod Gal-
lie, imminet et Poloniae periculum.

Quarto. Stultum est in Septimam, quam evitare possis, stu-
dioso precipitem se dare: quae excluso in electione Gallo om-
nium commodissime vitari, et simul antiqua morum in-
tegritas vindicari quara optime poterit, quae adeo ho-
die Gallica infecta est levitate, ut feminarum nulla
in publicum nisi à capite usque ad calcem Gallico mo-
do amicta sit, prodire audeat. Ea varitas cum hactenus
in gratiam Reginae ~~immixta~~ sit, Dubium non est, quin
accito à nobis rege Gallo viros etiam aggressura sit, prout
regis ad exemplum totus componitur sibi. Ideoque ista
ratione, morbo huic, cui iam medicinam quaerimus, maiora
suppeditemus momenta, non sine ingenti libertatis prauidicio.
Quinto Interea quae Poloniae ab electo rege Gallo instant
pericula, numerari etiam poterit caecus; ille amor, quem na-
tura cuiusvis promiscue infundit, dum singuli nostris leno-
cinari solemus conterraneis. Qua apud reginam gratia Galli
Italique floruerint, nemini non ^{notis} ~~notis~~ maximum est. Quidquid Gal-
licam modo sapiebat levitatem, id gratum, acivum, et gratia
regia dignissimum habebatur. Hinc illi pra reliquis, omnibus
honoribus, quibusque ad invidiam usque cumulabantur.

Quos si vidisses cum Polonia finis, tot caeteris benignos, primam
 fronte salutare, circumforaneos aegyptios, lenones, sartores et ex-
 purgandorum caminorum magistros credidisses. Nunc illi nobiles,
 praefecti, et nescio quid sunt. Quorum cum tanta vitram apud nos
 collucis, persuasum tibi equidem velim, integras omnino cum
 rege Gallo huc migraturas colonias, quae vires Poloniae iam
 tum in succum et sanguinem redactas penitus exhaustant.
 Tantum vero abest, ut Rex huiusmodi apud Polonos grati-
 am amoremque meritorus, ut potiusodium Vatiniano peius
 sibi suscitaturus, omnem que una perditurus sit auctori-
 tem. Exoni fuerunt Polonis Ludovicus, Stephanus, et Sigis-
 mundus, illi quod Hungaros et Transylvanos, hic quod
 Succos nullo habito respectu reliquis praeferrant.

Sexto. Tandem quod vicinos attinet, nescio revera, an quis
 quam illorum letis aspecturus sit oculis regem Gallum
 in Polonia. Id equidem scio singulos fratam professoros
 velis illud: Francum se malle habere amicum quam vi-
cinum. Et Imperator quidem ante omnes quippe De eius
 conio imprimis luditur, manibus pedibusque laborabit, ne Gal-
 lus regno Poloniae potiat, cui tam diu variis tamen in-
 hiant desideris, quoniam domus Austriaca ratio status
 unice in hoc consistit, ut Gallicam potentiam iam pra-
 ter modum crescentem, seu per vim, seu per amiculos,
 ubique evertere et diminueret querat. Eandem vero admi-
 so ad habenas Gallo, non tantum auctura sed suo etiam
 se iugulatura gladio, ex quo Gallum praefiribus quotidie

contatem habebit.

Septimo. Sedet Svecis eandem in electione Gallica cum Austriacis mentem esse, tam ex literis quam aliis abunde patet documentis; scilicet iam olim illi Dominium maris Baltici meditantur, ad quod via unquam pervenire, nisi remoto à clave regni Poloniae Gallo, poterunt: quo uno neminem sibi magis obstantem sentient.

Octavo. Eadem res habet cum Electore Brandeburgico. Iste enim quem Gallus vellet non tantum absolute ista potestate, qua per pacta Poljogostienensia inducitur natus est, sed etiam ipso iuratu esse, [„] ~~catum~~ [„] velis, remisque laboraturus videtur, ne vicinum nanciscatur adeo sibi formidabilem, qui omnes in subiugandis Sruisicis civitatibus momentum ponere iam dudum prodidit, ideoque cum proximum iam iam videat ardere parietem, non poterit aliter nisi rem suam agere credere.

Nono. Nihil iam dicam de Turcis, Tartaris, Moschis, Cosacis, quas omnes agere hanc immensam Gallica Monarchia potestatem laturos esse, extra omnem dubitationis aleam ponendum est. Nihil ergo aliud fieri poterit, nisi ut quos vicinos habemus, eos hostes, electo Gallo, habituri simus, ita deinde dum singuli pugnabimus, universi vincemus, inque praedam tot hostium immerito ibimus. Damna itaque, quae ab electione Gallica nobis expectanda erunt, multa video: commoda vero nulla, nisi id commodum dici poterit,

91

quod haud temere Condæus exemplum Henrici imi-
tatis, patrios repetiturus sit lares, quibus iam diu
valedixit. Turpe vero esset avium regem aquitam
in Gallum mutari: addo et periculosum ex communi
sententia. Quis linguam illi sterquilinum suum,
in quo, quod pro libitu illi cantare liceat, non invide-
amus. Equidem modo ne nos quoque ad hunc suum
invitet cantum, qui nostris nimium gravis et acu-
tus auribus.

Doniesienie z Parnassu o wyborze kondesera

Mniemaniem nie wraze z agorem Krolowej polskiej, zniknie
 wrochla o wyborze na tron wzmianka, inni tak samo rozumieci
 Secz jak niewolnice nadziej, ludzkie, z popielatow Mariji Ludwiki wyje-
 szyh sil nabiera, to wymawienia przyswajego pana potworca,
 jak powstachna, i nie prozina podobno wiecie nieszci, i niewiasta
 na rycia gniewem, niebies potomstwa ogotowana, po smierci w brzo
 pruwom przyrodzenia, nie dwunastomiesieczny ten tyfobitni
 pto pogrobowy, nie wrochony przeciwi, Krola francuzka dla Polak-
 kow na wieat ich wydalci. Negocjusz, narwali rodacy moiz, i
 matronkowi swemu Krolowi rycie wraze z parietum wyprone
 ekciata, dobroczynna, Francuzi ziemka swego alboriem obijgim
 pragnsta obdany niecierzyzna, obie strony, nie w samym porodse-
 niu umarta. Krola oblubienca gdyby przegta dluzej, albo do pcha-
 tnych schronien w Gantylli nastai miata, by w wladcy Polakow
 wrynie go, podanym francuzkim, albo na ptaszcz, monarzy wto-
 ryc nan napiaz, aieby z Jana Karminera, stat sy Karol V, z kon-
 deusza Krol polski. I, skat, rocznym urzedowaniem poruszyc sta-
 rata sy, Ludwika, los wrymit sobie z niej ignyeko, i skarat ja
 na mczarnie Syryja, a tak utrudzona, tem wiele i rycie
 przetradata nyznie, i z wolennikom swym auz nie auzpetnie od-
 jzta wrochic nadziej, pomyslnego tych nabiegow skutku. Aby
 i po smierci ryci dawata sy, Polakom nazywoscenze niejako spo-
 kojnowi, Paca kancelerna litewskiego na pieniadze dostojnosc, z
 obrymujzkiego samiarow swych wrymita potomkiem, wyboru mo-
 narchy przez tek dluzgi czas przeciwko woli Minerwy dawco-
 zba, i wiliby tylko dovolili Bogowie, przywodzi, to nie teraz
 adriatac jest podobienstwem, Secbol przed Appollinem, Totemi
 odawsmyslko ylogianami dewodnit. dla porzekanawia, francuz-
 kiej Korony skanizze piazgoda, kiedy i to przeciwi nie dosi mowno
 piazgato umysly: na czas stracony na prozno, w miejscumaypody
 z wyderstew

z szyderstwem. Odmówiony został. Ten zaś drugi Nikopomus
jąć nie się opierał z orzkiem w ręku, i dowodził jako wybor konde-
wana nieprzy dla Polaków przyzwyczajonym być nie może, a wielkim
słuchawcy miłosierdziem, okłaski odniosł sobie. Jeśli pomyślę do-
brze; ta była treść jego mowy.

Naprawdę Francuzi już od dawna ptóchemu pożytywaniu. Należy
to? wychowanie ich przychodzi; od najpiękniejszej albowiem młodości
uprawiani jak gęby do sceny lub igrzysk, i stwarzanie o nich ta
gadka, przepolita: nie Francuzi rodzą się z rakiety, w jednem roku, dwa
ma kosturkami w drugiej. Najpiękniejsza cześć wiekii na gnie-
w pithy, schooni, uwa, się, uermierstua, brada, kaci na lutri,
w takt czynić skoki, na drzewianego skakac korzianie
wim czy nie jedynie na kijku nawet. Takie to ćwiczenia,
w akademijach francuskich kwitną: nauka i cnot ułache-
tnych nabycie nadobanie: gminnymi doskonałemi się wumie-
jtnościach roztawiają, niegodna, wyjątkowego stanu znajdują,
mucha, ażeby młodości dla nauczenia się, czego nie spóźnie
mas trawniła. I ktoś uważa, że podobnie biednie z
mlekiem nie tak męko, wyszał, gdzie czy syn, których nam
do wyboru narzucają. Czem się zaś tak skorupka napoi, trzici
tem długo. To to pewnie jest przychodzą, dla czego królowie
francuscy potow, prawie wyjęk dochodzą na podobne fra-
siki rozpaczać zwykli. A można w być skądliwego nad to.
dla Książki. Co nam po prole datnym więcej występuje
na scenę, jak nadziei nami? kiedy zaś umyśle Polaków lubie,
powaga, i noby gębie słachetnych osób, Francuzi igraszkami
jedynie wyją; niepojętą byłoby mucha, by zgodą pomiędzy nie-
mi ugromionac się, albo do trzeciego dnia przynajmniej bez na-
raszenia trachowai mogła. Groziłoby więc nam to nie-
bezpieczeństwo, że Francuzi urodzonej odają się, ptóchwiei, pu-
bliwie

albowiem przez niego napisał Jerzego Lubomirskiego Marz. W. i hetmana
polskiego koronnego, jako najprzeciwniejszego wyborowi kondemna.

publiczne drjeta natatuiatby opiewale; albo nastaduwatby
pmyktad Henryka, stuzkioncego nie mu przerw miesiqz roz-
szedac spory przychodilo: kiedy dawniej królowie nasi dnia
kradnego nie strawili na prwino.

Powtor: Taka wzgledem Rosyjan taka i wzgledem Francuzow
byc powinna obawa; jedni bowiem i drudzy do samowladnych
nawykli miedow. Wschodnie narody wszystkie w calej prostosci
siemi, nie inny kształt miedu upatrują, jak monarchiczny; równie
ci ten tylko prawym uznają, gdzie podanym wszelka dzysta
władza. Zniknęły we Francji Paroie i szlachty swobody, spierane
na parlamentow powaga i wnoscy dnia Francuzi, jak imo
król magna szakae musza. Takieby i Polakom grozilo niebo
piemnistwo od wybranego Francuza, imialo to sobie powie-
dzicie moiemy: ten bowiem co do panowania, nauyk, ludom
ktorymby przewodził, nie potrzeba podobnego wstawai jarmma?
sprawiedliwie jest przytoczic: meare co tylko mega, chez tego
Nie bez podjmenia była ta sztytnia rozrutenosc Henryka
Walerego, która dla cywilizowanych solic w pierwowym^m naradz
po koronacji miesiqz okarnat. Roztropniczy w tym szafun-
ku i szwornie widzieli szta nastawione wolności: boją się
Irakow i miosacych dary. Szkie jestone w swojej pamieci co sz na
wios Augusta Cesarza rymskiego, i u nas drjata niedawno
w Polozie: nie twarowych którzy się przeciwiłi wyborowi,
albo niez wygładził, lub na wygnanie szpatano: a uznawione
tych, co powolniejszemi okarnali się w tej mierze. Stochas
szdaje mi się nauka, przyjeszacy Riola Francuza, chieci nawaro-
wac prawami, by nie miał wywstacai szpłly, porzedku szymowa-
nia i wolnego królowa wyboru: jedynaj wolności podpory. Szwosta
nie nam być te moze sztaszarica wpek monarchow prawo,
lecz na prwor tylko; i pokad utwierdziwszy krzepko nowe mie-
mania, same nawet dawnych meoy narziska, nie szwaznieszio-
ne

ne jako niemiłostne. Wszakże jak u nas teraz, w Francuzach
niegdyś były ścinające: nie się przeciwmeni być odawaty ustalenia
samowładztwa gwałone; a na ich miejsce wprowadzono Parla-
menta. I tym wszelką powagę dojeżdżają Karymat: nie
drie w publicznej sprawie nie przedsiębrać nie mogą ani śmia-
ją. Powie kto może: uzjęt przysięgi jako, u nas napewnijają
swobody krajowe panującej skrzypie tyle Francuzów, nie się bę-
mieją nie składowego rzętu przysięgi: niechajcie temu iście
wierzy. Dawno to wiadomo nie królom i przysięga, jak Druin
i królom i grać nawykli. Dowodzi tego mianowicie spry-
tka Ludwika XIII. który kiedy do Turyi przybywał i staro-
cznym obyczajem nim przestąpił granice tego miasta
poprzysięgł przysięgę wszelkie zachować: nalewie wnie-
tam, dla przyczyn stanu ^{użytków} przysięgę, uniosł do
do jednego. Zaprzysięgali Czechom i Węgrom cesarstwo austriackie,
a przeciwko stawiać i skryć wszelkie swobody i niewolności:
nie ledwie ich ślad jakis druziej przestaje. Niechby i była
w Francuzach obawa Święta Trójstwa przeciwko sumnioniu
i poprzysiężoniu wierne, jeśli iżona panowania wyma-
gac tego będzie, znajdnie się u niej i tytuł Akynuw: jaki roz-
głaszający, trawiliwość sumnioniu, uspokoić i dołny. I tego
to uroda wyptwają, urody nam Polakom nie mieć sma-
kiem: rona przy nich lituje francuskie, któreby się u nas
wyprowadziły, a druki oset lub Kolgie pokrążyły.

Patrzeć: I wornice wiadomą te tajemnice, jak poset fran-
cuski był rozruchny u jedynowaniu przyszłych wy-
borów: konducera: ile to on tejżej wstuki. Stota na
ten cel wzięt, aieby albo świadomych dobrze i nauka-
nych, przyjął tym powabem u wiecznej uległości
natrzymat; albo smieniących się wrocznie ^m żołdem uiz-
nit. Mowiali są, że nie król francuski to wszystko ber-
nych

nieadnych widoków czyni? myślał się; nas dla kondusza, jego dla siebie chce ujamni. Jeśli nierzeczywiście jest, lud wotny do skinięcia króla swojego należał: tem większem byłoby, ażeby włódca sam potężniejszemu uległ zupełnie. Tem większem wdzieranności skrajany kondusz nie mógłby panować inowej; tylko wten sposób: nie cokolwiek bądź przewatoby się królowi francuzkiemu, to i jemu, i nam Polakom aż, niechętnie ucało. O Boże wielki! jakiegobyśmy nie lękał się, jeżeli to na kartki nasze jarama, którym nam król francuzki narucił. Aby Francuzi miata nieprzyjaciół i my także, mielibyśmy, jakie im, i nam groziłoby niebezpieczeństwo.

Przewarte: Nierozważna byłoby rzecz, mogąc uniknąć spracpaści w niej się wrucał dobrowolnie, wytargujemy Francuzów do tronu moinaby jej najwyborniej się ustrzeżąc a owsem starożytną obyczajów prostotę zachowai: dziś teść dalece marazona francuzka ptochocia nie a kobiet żadna na widok publiczny okaraci się nie śmie, jeśli do stóp do głowy tamczinnym obyczajem nie jest przystrojona. Za przykładem już teraz a powodem królowej opranwata kobiety naszej; jeśli przybieremy na monarchy Francuzów, przyjęcie i do mizeryjn: na wzór królowi bawiem, królowa się i oż nie stony. A tak kiedy już na te Tabość sukamy lekarstwa, powiększalibyśmy ją swoją jessure; nie bez, anako mitego uszerbku, wolności naszej.

Popięte: Takie nam groźne, niebezpieczeństwo a wyboru, na tron Francuzów, i stopy namacai wota. Jest pewna miłość którą natura każdemu udzieliła stworzenia, nie wszyscy w spól zwiakom naszym sprzyjai niewyklimny. Nie doznałbyś takich wszelkich w królowej Francuzi i Włochy? wraakie każdemu to wiadomo. Co tylko francuzka, która bzdzie lekko się, mile przyjemne i uwzględnia monarchy jedynie godne

ujazemy

ujrniemy. Polacy nad innych, nasuwają i dostatek aż do narodo-
sai osiągną. Gdyby ich widział jak się ubliżali do granic
Polski, tak, chociaż dla ciężkości, powzięłby ich naku-
płany na rynku, skazyjących satuki, Siffianów (p.) kreucoro
lub komuniarzy. Dnia słach ta, starostami i nie wiem
wymy jeneru. A kiedy ich tak mnoga już u nas przeważa,
wierzę, że z królem Francuzem pojawiają się nieliczone fra-
je, które wysła do szeregów sił, sobi i dostatek krajów. I nie
tylko król podobny u Polaków nie porusza miłości i uwielbie-
nia, lecz do Amickiego gorzej nie cieszący się,
wszelka ^{staci} strój wzięcie. Wskazywali sobie Polacy, Sudwikow, Ste-
fanow, Tymuntow: tych nie Węgrów i Sycyliogrodzianów,
ostatniego nie Szwedów na innych nie mając względu, nadawany
sko pomenit.

Pozost: Narwid, co się sąsiadów tyje, nie wiem w istocie
czyli w nich który wrotem okiem spoglądać będzie na Francuzów
władającego w Polsce. Dawne to powstanie powszechne
jest znane: Francuz na przyjaciela jak sąsiada lepszy.
Czasu nadawany, o niego bowiem najpierw się nie idzie,
całemi siłami starać się będzie, by Francuz nie osiągnął Pol-
ski, o co tak długo na próżno jednak starać się po-
mimo, dom austriacki to ma na szczególnym względzie,
ażeby potrzeba tego królestwa już i tak nad miarę urosła
jakoż, czyli to siła, czy przez nabiegni umniejsza i wy-
wraca nie dotykać. Lecz kiedy do stępnego, w tak obier-
nem państwie Francuz przypuszczony będzie, nie tylko
moc jego powiększy się, lecz niepokonana byłoby dla sąsia-
da, który na wszystkich granicach swoich widziałby go
czyhającym.

To święte: Szwed i Szwedzi względem wyboru Francuzów
rowną z Austriakami chcą mieć, jakie to z listów

i z innych dowodów, że dawni namyślają, oni opano-
waniu na morzu baltickim, czego dokonać nie pro-
trafia, chyba kiedy od wtadania w Polskę usuną Fran-
cuzi: niek bowiem więcej temu nie był przeciwny.

Posme: Przekaz się ma podobnie z Uektozem brande-
burskim. Jego bowiem nie tytkoby Francija ujrzei chciata
pozbawionym tej mocy samowładnej jakiej przez bydogoskie
przymierze do krajów pruskich nabył, lecz i w samego
działstwa spotoczonym, nie przytóry onajwiększej wsilno-
ści, ażeby tak strasznego nie miał sąsiada, który od da-
wna z tem się wydat, że radby nagarnąć wsrytkiemia-
sta pruskie: a tak kiedy najbliższą sobie ujrzy palająćcia-
mz niechęcią ceteri stami wstrzymać pokam.

Podziwiste: Nie wspomnę tu już nie o Turkach, Tatarach,
Kozjanach, koczakach, ale bynajmniej powatpiwać nie na-
leży, że wszyscy ci to, niemiernie wzaxerajaca się potęga,
francuzkiego państwa widzieliby z niechęcią. A tak
nie co innego staćby się mogło po wybraniu na tron Fran-
cuzów jak nie ci których dnis sąsiadami uznajemy, byłiby
nieprzyjaciółmi naszymi: że wsrytkiem waleząc byli-
byśmy pokonani, i kraj nasz niezastawionym stałby się
Tupem tak mnogich przeciwników. Liczne wice straty
poddając się rządowi francuzkim, upatrują korzyści
środniej; chibaby kto ma korzyść to poczynał, że stępnio-
my się na ojczyznę niemiecką przykładać Henrykowi nie
chybnie do własnej spierze bżnie zagrody. Spetnie
byłoby Krola ptakow ortor na francuzkiego ramie-
niai koguta: a nawet niebezpiecznie, jak powrechnie
torionzi rodnie. Zostawmy wice jemu własne jego sinicie; tam po-
dług upodobania nicch spiewa, nie sążwociemy mu tego bynaj-
mniej. Był nas na te spiewy niewabit: przykre są bowiem i nie-
kwsine dla udra nowego.

Memoryat od Pana kanderza W. X. Lit. p. J.
 zostawiony Królowey Jmci.

Expedit, nieby król Jmci widząc tantam potentiam
 pana wojewody wileńskiego [b.] in contrarium tego mu
 wystawił, a teraz jest sposob, i lubo niernacanny, ale jest
 czasu swego, co i królestwo Jmci uzmoczyć potracelny.

Uwaraiąc calamitatem W. X. Lit. przynajmniej to
 bardy musi być w Xtwo Zmudzkie, Upita, Włkomierny,
 kowno supercent w Podatkach i wyprawie wojenney
 iate Xtwo Litewskie, de necessitate tedy trzeba aby
 teraz w Xtwo i powiaty J. K. miśe sobie afskurował, a nie
 może być lepszy sposob iako ten. Ponieważ mam tak
 wiele inwentirnych sobie w Zmudzi, acm to pokazat iu
 po kilka scymion moich tam stawy stawiać, postami, a
 kiedy będą, miał biskupa swego, który tam magnam
 musi mieć auctoritatem, tym bardziej.

Tedy, tedy przyjdzie do scymionu, co docter J. K. M.
 biskup proponował, bzdur, i niht mu się nie sprzeć, po-
 nieważ uiniski mojej Umie, uszytek.

Moga, tedy królestwo Jmci bezcierowemni zostawić od
 tamtej strony, kiedy iden, brat biskupem przy powadze
 i Uniwersytach, J. K. miśe stawiać, bzdur, i takich, kon-
 wokował.

A pan hetman polny J. K. mojej swia, diwiny, pro-
 sithowac, a kiedy Zmudz. z temi pomienionemi powia-
 tami wruisic, i diwiny pana hetmana a doct, to wri-
 deitas Litwy spustornowey, i woystro przy panu Hetma-
 ar. Krystofar Pasa.
 b. Michala Siowia Podtrawita
 c. Michal Jan Kaszt. wicki.

nie może to prosidium króla Jmci; druga kładzie rękony, trza-
 cia nie kładzie biskup rzy, to dawała pana hetmana
 polnego ruinował mu more, dolna, ige, i taki bez entety
 nie będzie mógł subsistere. A to nadewszystko co Smuwr, Wpita,
 Wilkomierz, Kowno nie uwodzi, i Wilno rana, i brachta
 tam bardzo ruinowana. Moga, też w Wilnie rana, na
 seymnikach bywać różni senatorowie, Urzędnicy, i impedire
 fakcyje biskupie. A na Smuwr umyślnie, na to spowa-
 dzie byłoby to prokurumencie, i przytrudnić się ma mow.

Niech tedy królowa Jmci mowa trzymać temi racyami
 króla Jmci i wywodzie nie per respectum pana wojewody
 wileńskiego truba dać biskupstwa wileńskiego Sypuzie, stać
 kontentując się jako Sapięcha, pomiz, rany te ^{fakcii} fakcyje; miach
 i do pana wojewody wileńskiego napisze, królowa Jmci
 in confidentia; aby pisat do króla Jmci goracz, umowaz,
 prozba, na sądzim Sapięcha, a wiatym nie rekca, post
 ponere, dom mry, a na smoleńskiego sądną suffragana
 wileńskiego którego to sądną arcybiskup Krakowski
 A. kujawski, A. chetmiski, A. chetminski, biskupi wile-
 śkach swoich do króla Jmci swiętym umyślni. Pan woje-
 woda krakowski także na nim instat bardzo: ale umy-
 śle starosta Uswidowski robi, respektom a powinnowace-
 nia się, a domem Polickich; a Frynkumana gozby
 król Jmci miał umyślnie biskupem, toby do ognia
 Sapięńskiego przylat oleus bo to siostrzeniec Sapię-
 ńskiego rodziomy / h. /

h. / Jakow Alex. Sapięcha partajut na wileńskie biskupstwo. a karum: Jaci został biskop. ianudatim.

sam passus, Vistitia discedens Craco. z Wisly wyjechałszy do Krakowa chęć
viam divertere voluit; sed cum Dole zbroyc: nie puscił go Dobiesław z Kuro-
slaw Cusovianicus Castellanus Cra- rósł kasztelan krakowski: a tak zle przy-
coviensis pax non intromisit; itaque jęży od Krakowa, do Węgier powrócił.
captus a Polonis in Hungariam re-
sijt.

To teraz: gdy polegnął owego porucznicy znawca Polacy Jadwiga
tego Ludwika córke, intrower, decreto comitionum tamiet w Sieradzu in-
strem regni wręcił; a ta propter minorem aetatem, nie mogła być
capax regni et thori conjugalis: tegoż Zygmunta, matris Elzbieta
chciata prępsłać do Polski dla gubernaczej; stawa teraz, teyże
historijey folio 277. libro eodem.

Przedstaw Wawelskius comma. Dwie daw Wawelski Alonid Krakow,
vit reginam, ita ut Sigismundum arcy regie swojego Zygmunta, opar-
generum suum viris, equis, armisq; bronago w sily, jazdy i orzy: poloz
instructum ad gubernandam Polo- nie doroznie Jadwiga, do wyzdrenia
niam, tantisper dum adolescat Polshy, wydad. Co kiedy Krakow
Hedwigis scilicet. Quod ubi apud doz, to: oburzyl się na to, ze igorzy
Polonos proceres percrebuit indigna: stem sa, niewiashy, i podlug zdania
ti, ludibria se esse famina, ejus Węgow, wyzcow a vacrej panow
que et Hungarorum arbitrate sibi um narucaja; do Zygmunta wyzget
prefectos, atque adeo dominos un- nej wshel majaz, burajaz wojcha,
poni, et Sigismundum peculiari i tu Sandezowi dajaz; ifantaz do lu-
ter perosi, exercitum contraxerunt, et bowli wtenuzas pod panowanim węgier
ad Sandeciam contendunt; inde stem zostajaz; zsta poselstwo; upo-
minajaz

1. a) Dobiesław a Kuroslaw piastował ten urząd od 1379 do 1387.

Subotiam sive Siblium que tunc Hun-
 garia ditioris erat legationem ad Si-
 gismundum mittunt, monentque
 nese invitis in Poloniam veniat, si
 secus faciat, pro hostes se cum ha-
 biturum esse.

Podmuy Daley, co sie dxiato, kiedy takie inordinati appetitus
 unapodowaty sie, do królowania kawrze wstali. Wielkie Kstwo Litte
 iedna iest y nierozdzielna z korona, polska, rzecz prospolita; ka-
 chciato sie w tymie W. X. L. Witoldowi byc królem aliam godne-
 mu; y korone, miat sobie deklarowana, y obiecana, Hygmunta
 cesarza; odradzał tego na on czas brat jego Jagiello król pol-
 ski, odradzala rzecz prospolita, wyprawniwszy do niego Olsnickiego
 biskupa krakowskiego i Samowitkiego kawtelana krakowskiego.
 Niepomogło to nic, bo libido regnandi ceca. Zechali jwi z kro-
 nami postawic do niego, cor subsequutum. Historia tui pisce
 ibidem folio 280. tak:

Rex ubi nulla ratione Vitoldum
 De sententia dimoveri posse animad-
 vertit; simulque maturari coronati-
 onem ad 16. calend. Septembris di-
 cicit, negativum dat Joanni Czarnko-
 vio succamerario pisanensi, ut
 ad confinia Polonie et Marchie bran-
 deburgensis observaret, atque inter-
 nuntios cesaris et Vitoldi per Suf-

usarp

iam ultra citoque committentes usque in Witoldam, perque Louisy to tam, to
interciperet. Nec male successit. nazad przyjeżdżających Tapad. I dabom
Liankowie negotium. Etenim Papat. sz. powiadło Liankowskimu. Lochwy-
tistam Legallam iuriconsultum. id albowiem Jana Chrozciciela Lijgala,
Genuensem, et Sigismundum. powiacha gencuiskiego i Zygmunta
Bottum Silesium, a caesare ad. Nota szlagala od cesarza do Witolda
Vitoldam profuerentis conspexerunt. jadacych; piama od nich odebrane
dit, scriptumque ad regem ab eis. krolowi szczyd. Ryli oni posiadani, by
ablatas, attulit. Missi autem in. w umyśle Witolda powaspiwajacego:
erant, ut Vitoldo scrupulum. azali cesarza, ryli krol wzmishi sam
omnem eximerent; qui dubitabat. jezera ni powiadajacy cesarskiej lo-
an caesar sine rex romanorum, qui. rony, mazi krolow nowych Stanowii,
imperatorium Diadema nondum a. wretka, obawo, usunac; a wazem ad
Deplus est, potestatem habeat No. dai' mu nadania cesarskie, maza,
vi regni instituendi, simulque ut. kroych Lihoi krolowem ogdazyna,
Diplomata caesarea, quibus in Li. on zas krolom. manowany; nadto u-
thuania regnum constituebatur, pewnie' go meci, ni insignija monas-
et Vitoldus rex creabatur ipsi. re porzy innych podow na czas o-
afferent, ac Diadema ad tempus. znawrony przywizanie szlona; Miti
allatum iis ab aliis legatis pro. i inne powierzenia wzgledem przymerz
mitterent. Habebant et alia qua. i rojuseru z kroyzjalami prawu Wolakom.
dam mandata, de federibus ac. Uznawrony to manascha Liankowskie.
societate Cruciferorum adversus. go Louicie za ty przydug, wynad
Polonos. His cognitis rex Lian. godid. a ni szczyd, dzaje mu obietnie,
koviim splendide promeritis re. wyprawid go, araby, wretkie drogi
muneratum, et amplioribus polli. kromiby przyjezdzi mogli zapad.

Wpzdca

citacionibus operatum, ad pracluden-
 das et obstruendas vias remittit.
 Prohediem enim Germanorum Hunga-
 rorum et Bohemorum legationes
 splendida cum diademate a caesare
 ad Vitoldum profectura erant.
 Ceterum cum Crastkovius propter
 adversam valetudinem, ei rei diu-
 tius vacare non posset, nobilitas
 omnis majoris Poloniae Sandomo-
 Ostrogio palatino et praefecto, Do-
 brogatis, Szamotulio castellano po-
 naniensi, et Jarando Brucevio
 palatino Vladislaviensi Ducibus
 nemine jubente, quasi sublato
 signo armata, itinera et syl-
 vas ad Suagoram invedit, dimis-
 sis quoque venis exploratoribus,
 ut quocumque opus esset, etiam ad
 extremum occanum Germanicam
 cuncta accurreret, vel cum longe
 majoribus copiis pro patriae tran-
 quillitate et honore decertare parata.
 Jam Francfordiam ad Oderam legati
 caesaris praetergressi erant, quum ob-
 sideri vias omnes a Polonis acceper-

Wopid albouem, Thimac Wegus
 Creech wspanialego spoduwanu sig po
 sethwa, korony od cesarza Witoldowi
 przywoni majacego. Kiedy zas hram
 kowalki zapadazy na zdrowiu, kemu
 poswiczu sig, nie mogl: szachta wilku.
 pobita pod przewodnictwem Szdziewaja
 Choroga wojewody i Starosty, Dobro-
 gasta, Szamotul kaszkielana poznani
 skiego i Jaranda Brucewskiego wo-
 jewody kujawskiego, z własnej woli,
 jak gdyby w czasie wojny zabraw
 sig sig, drugi i lasy kolo Turygory
 zalegla; rozsydajac w rozdziu szpigeow
 austry gotie tytko uharu sig potrzeba,
 chociazby nad sama granica, oceanu
 niemickiego poswiezyc mogla: z liaz
 nijszemi nawet wojkami dla spo-
 kojnosci i dawny kraju waleryi go-
 towa. Tuz Frankfurt nad Odry, po-
 stawi cesarzew pominski, gdy wsiwy
 sthwi drugi przez, Szlachow zapadla
 upali; na widoczne niebezpiecznosc
 wystawiali sig, nie imieli, i dwa mie-
 siace czekajac na pomoc, znoweli
 sig do cesarza. Nie zamachali przez

perunt; et non ausi pericula sese praeire, Solam Duxerunt exuaria
committere, quam duas menses fu. u hiey koryzatom rad i usiowan
stra expectarent, ad cavendum se. hiey swiadomym pdejozana, dawaa
vansi sunt. Non omiserunt tam sola. to sie, reuzoz; Sławek Rusdoff miety
ni longiore custodiam, qua cura zahone z zapytaniem psada: cyli
suspecta est, Cuiusmodi, suorum ich za pruzajad, cyj za praciwni
sibi consilium et conatum con how ma uwajac? Odpowiediano mu
scij, misit Paulus Rusdoffius na powinne to nawetnika zahone
magister perquisitum ab iis hos obchodzie, si oni w granicach swo
tesne eos an amicos? Dicere debe. ich wbozeni, wdasnemi zajmija
ret?, responsum est; Nihil ejus sie drady; jesliby wojne, rozporoznai
referre, si ipsi intra fines suas mili, nie zamiechaliby wypowiednie
armati; reuzoz suorum curam jej wpozody.
habeant, sibellum illaturi sint,
indictuos id esse prius.

Otoz mazy cyj polskie narodnie iako gosci takowysie przy
mowano w Polscze; gosci ci, co rozumia pamiecali rzeczpospolite
i napelnili diffidencjami, fakajami za pruzdhow narazek nie
stychanemi; w narodnie niezstacownym, y sammi niezstacownemi
Dacz; co u nas beda, robie, w swiatu to iest.

Duzoz tedy chrzciatwa tego dnia sobie cyj narodnie przy
nos przepiawiac, y wydruciac z ruzk takie krasotowny kibora electio
nis kloynot. Mazy przyklady co cyjwili pradkowic twoi
w nastepkach takich na prawa na wolnosc; mazy iako
fontes y origines, wize tedy traktowania, niechocy bydy fabry
ka, niechocy bydy asprobrum narodow, Do ktorych ci opisano;

zew genus gurella, ebria, mowisz, a nieczynisz. Co by z tym, co sie teraz
 dzieje, y czego dotykamy, oznacili przednym przedkowiem twoi; wskaz-
 dey porzadney meoyprospolitey, co by z tym oznaciono; kiedy by takie
 praktyki diabelskie, takie meoy, ktore na zgube ojczyzny na-
 sadzily sie, postroziono? Nasladujcie przedkow swoih, et re-
 deat tibi in pacordia virtus, a bene Dabne.

W. J. G. B. P. A. W.

1667. 12. 22. Gbra

Ex Ms. Arch. Visniewiecciani

102

Kopia response króla Jmci na list Jmci A biskupa krakowskiego
Trzebickiego, perswadujący królowi Jmci czerzenie po śmierci
królowej Jeymci.

Joannes Casimirus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux
Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniae,
Smolensciae, Czerniechowscaequae, nec non Svecorum, Gothorum,
Vandalorum hereditarius Rex.

Reverende in Christo pater sincerè nobis dilecte!

Daxet nas list Uprzejmosei Waszey de data sexta novembris, na
ktory przodey Na Dziadu stad naszego response nice dodalismy. Widziemy
wornim wiernosci waszey szczeru, ku nam zycelivaci, i nie wazpiemy ze
nam wiernu matrenstawa radzisz, lubi go sam odradzal, rozumiacie i tak
i nam i państwu naszemu expedir. Ale jako Uprz waszey wolno i sensu
suo abutidare i nam podawac z wlasnej opinie radz: tak nam viissim
i bardziej malicy uwazyc i konkludowac to, co estatek zycia naszego uspo-
koić albo zatkudnic moze. Jest to tak ze sam Pan Bóg powiedzial. Non
est bonum solum hominem esse, ale to powiedzial matencas kiedy to.
wiek byl revera solus i jedyny na swiecie, i kiedy nie bylo na swiecie
inшого sposobu extra notam creationem propagandi nardiu ludzkiego.
Bo inacyz gdyby to znowe va loze, musialby Uprzejmosei wasza damnare
statum virginutatis, perfectionem anachoretarum, et dignitatem presbytera-
ris, ktorzyte wzy sthich sa jist doskonalsi esse solum, to jist byci in socie-
te hominum sine affectibus, ktorzyte związki matrenskie necessariam
potrzebuja

potrzebują communionem. Rozumiem że na to nie potrzeba operare dywidu
Uprzejmości Waszej, że ta reductas nam in persona nostra niezkosci, bo jako
kiedy najlepiej swoje przytki i wczasy uwarat, et vitat incommoda, tak stuz
nie mierzmy w Uprzejmości Waszej i całego swiata to iudicium i uinac, że uinac
zienstwie kadmego od nas ukontentowania nie znajdujemy, kiedy do niego ex
firmisimis rationibus inclinatum nie mamy. Wiemy i to dobrze, że król
Jagiello post septuagesimum i inco post octagesimum i ludzie przed potopem
po kulku set lat statis potomstow spozili. Ale żeby to argumentum nos con
vincat, trzeba by deducere, że az ludzie podtencaas uriku swego, nie byli tam
caduca valetudini i typuse affekcyom kdracia comy teraz obraxii. Wyklina
czylimy to rzetelnie Uprzejmości Waszej na prywatnych naszych rozmowach,
i mozesz Uprzejmości Wasza być pewien, że od tego czasu nie się w czasie urica
niu naszym niedmienilo. Co sie xas dotyca tego, co jest extra nos, niczemu
my najpierw aby który z postronnych panow był de nobis tak dobrze me
ritis, żebyśmy mieli fantazji i interresom jego, własnym życiem i ukon
tentowaniem litare. Niechaj czynia, jakie chca legi i konfederacie super
excessu nostro. Niech otym myśle Rzeczpospolita, o ktorej skory, idzie ja
ko temu zablegac? bo my trudno mamy zatamowac ambitum alienum,
ktory dopiero post fata nostra pretenditur. Dajcie nam, że jest rzeczpospolita
od nas we wzrem porrestreiona. Choc' by nam Pan Bóg dal syra, nie
mogłoby in tenera astate, i co wieciec w jakiej inklinacy na ~~dx~~ ^{on} xas re
czypospolitej: resistere potencaji externorum, a ratym anidymy r.eczypospolitej
negotia facilitarwali, i wlasne nasze potomstow manarilibymy na kockmy
i wrecna r.egoz. Drugiej strony niewiadziemy żadna miara, aby cienienc
nasze miało uspokoić ab. inbra w Polsce dyffidencie i niezgody, i awrem
jakosi porzety pierwey, niezmy byli in statu retractandi matrimonii, tak
mogłoby enaismiej augeri, gdybyśmy otym pomyslili. Certum to bowiem jest,
żebyśmy regdy pat nie mogli, aby nam było dżik liberum obierania sobie

malzonki

nasłuchując, imperator Franciszek do Wenecji na Salony wysłał
na defensę przeciwko Turkom ślady tu onoty broniemichy.

Pani Senatorów nasi swieckich którzy w takichże kon-
syliach bywają; z Panem Radziejowskim w upominku Ciomu-
wi Turckimur postać dla potwierdzenia protokołu ponowawia
niemożemy udobyć na insze upominkis dla rzych pismizdy.

W imię Pana Krakowskiego /s/ w strachu koryt-
kowskiego ślady go wyszło brato, prostraw opatib, potym dać
wypic dla napocenia, żeby był statony stawac przy braci y
a mych nic od bagai.

Trudniow tych którzy ~~bratynicy~~ bratynicy prachupnie,
spacie na proki a w tego co się, śludnia, bawic, dać wodki upalu na
pismobranie bratynicych brym ~~czemu~~ much stoto urobic.

Donatynicem stwie stobitowce mactogów pnie bruct
fructowye; a tym co imieniczy dogladuje, pitoru dać wypic;
puzty co w tego maria, na mistawia cya, monety obróci.

Synfowi nas ślady, lepią, robot monety, pbskiew gursc
niektu nanyje, tubu mu puzty bry bructu puzpuzysy
ricory puzpolidoy, w rta, monety; iysu konfiskowac takie
na naprawu, mienice.

Panom Komisarzyom co tak wielki puzpuzysy
w stowonych na napisat, wyszku puzalkou wymyslic, biorac
od poborcow puznizobu, na te skupujac srebro dla puzbijania go
na lityfy; puzgano stowom Komisarzyom dać wypic a puz-
nimu nas drugim, kolcyno się, śludac, jako w Suwawic na nam
puznizobu pili kolcyno.

Pana Polsharbiego /s/ tubu się, puzpuzyc, w niowym
mianie /s/ w cypakty, puztym wianu bo stary /s/ na Komisarzyom stobit,

Wojciech Warzycki
of Pana /s/ Monstua

na senatus iunctum, nec de consensu ista usurpata sunt, dicitur;
in tunc videtur unum, ne melius veteris nos debet puniretne skupo
wano, a tu nimis obsequio placuisse, vixitque wyrotano; druga
melius, klire de konsensu republica bito, Symonides hic inno
wyrotac harat, atc w a pmyntnych konnill bilito wyrotany wyrotany
harat, pmer co wielka sakoda pudriam, stusnia mern, iel wyrotane
wrot, privatus byt podskarbitwas poniewaz y sakachta Cechanow
sha na sature go wrotac.

Bianchi, ne to rto instrumentum byt cyrypnie, bo
niekontentycy sy swa fortuna, z totcia: kupit pisarkow
sharbow, wetyd ruzynit Polakom, jakoby iadnego de tych
reery nie byt sposobnego; w ktorego iadnych repella ma,
spytac panow notmierzom: co powstapowali wstugit, idomi
crwanta, wze, drudzy potowiz, truci tny cyryp a drudzy kon
tentowali sy kilkogset stetych na kilka tysicy cyryp, iel
tylko przydwa dosita nastota, a on to rei-publica ktact
w kalkulacyi silucya, cathowita; ofroci tego co stote chowat
y dobry manety, de fantami placit, umylnicze skupniage
dla wystraw: straszny wsty kaidemu jauny.

Cudownicy nas jako kupili polki, w etuaz
tego, wozumim, nec kaidemu wiadomo, kto wstuzm
y shtopem prostym bezac wyronit sy cudownimstom
sakachicem, na spalixitive takie wiaz indygenat.
stusnas neby wxytke po nim wystraw dac, a seomego
uwiazai niqlinie pod sakutaz, wistaz nadnad ku pra
kowu siagnaz, neby sy w swicij porcyonat redimie.
De tar sakachta wielkiz, ma sakodiz, ne ich sol postlug
pauwa niedochodis ubiqwizych sy na andy iupne stus
sana temu nabiciec. Gely polony uchwalaz, handy iel

szlachcie według sumnienia y kwitów, w Wojewodztwach
 szych porachować ma, wiele mu soli przychodziło; a pora-
 chowawszy tż summy, dać poborcom w poborach; o statka
 w gotowiznie doptacowszy Niechcie poborcy w tych sum-
 mach do dobr arzdarsa iupnego jada; y tż summy na
 sól wojewodstwu namnażoną wybiera; gdy to wpraw wy-
 nia, przodney sól dojdzie, y niebzdnie wiby do arzdy.

Tac jest sita takich w Wojewodztwach, którzy
 szewane cyerzynie sturaz, w substancjach się rynnica
 i gina; ponieważ składka w Wojewodstwie trudna, wita
 szona tym co niemają, a czego dawać składki; taki więc
 na to sposob upatrujemy; tym co się lichwami lawia, na
 pieniądze bierzą, króla Tmci niemają, a pieprzem nie
 jadaia, equalitatem w życie prowadzą skłopska, y wopasi
 wtargnienia; straci Boie casum, nieprzyjaciel takich
 depozytami abogacitły się, a oni przed taxomstwem
 tego nieupatruia; takich którzy się w wojewodztwach
 sznajądają, depozyta brae; wicnie ad feliciora collayi
 reipublica tempora; albo subieponom. ich oddawai; jeżeli gre-
 cennemi bzoła; a teraz suplementowai strate, szewane sturaz
 cych Cyerzynie, żeby się Doratyjuszom nie dali uwodnie,
 aia to przeciwno prawu, ne Seturini, a jesane ut dixerunt
 sadbiern, Kosienice w Felna; Arzyna w koronie; stwana
 uprasnać króla Tmci, żeby to do starostwa Radomskiego
 przyłaczyl; y Tmci Pan. Matejowski ne na starostwo wsił,
 w pieniądze wielki wiazł rytek, stwana by się w Starom
 Starostą Radomskim rytkam podzielić.

Tych co niechca równo a druga bracia uagnai
 aby wolność wcale, zastawata; nie stwana miec na

na słaachcie, ale wygodki, nauworem ich podkumai, iety
katar odredt; aby czuli wolności detrimentum.

Opaci nie sż w swy supomuwaja powinności, y nie ich
w tym enota słaachcka nie ponemas aby podług prawa
druccion słaachckim dawali edukacja, imauz, storna
inety kwart, ptaciti, tak iak w kielasce wyryny, na potno
by, wazypropolitey; a który Opaci profesyji wstrania sż,
czynie, aby go kastrować, iety był prawdziwym kaptan
nem, kiedy nie chce mnićhem.

Tni Panu Staroście Czerskiemu, dać depo-
zyta Pana Sedzięgo Skrzęckiego, Pana Jarosła Dunisza,
na traktament Opoczans, a samych uszaz do siebie na puz-
patronie sż, jako to słaachcie ma inye, y Pana Woy-
szym im przydać, bo y ten puchnie gotowaniem miasa
kopi.

Ab in sż sterites w wojewodztwach mazyckich
co ten dniw sż; w każdym wojewodztwie takie kazy,
tych dniw co ich słaachta podwoie mawdaja, provide-
re mas, y pogłowne manich ptaciti, a pro consilio iako sż
sprawować w starie matusiskim, do nich iednie.

Ab in sż sżta takich mazyckich co w tym wojewo-
dztwie chege provide micycauni y ustami, nae
słaachcie, których Pan Bóg lity, substancjami nancit
cu dzych sż, wazyca, wojewodztwo urzadzani, który by taki
urzednik nie był w swoim wojewodztwie, na szymitwa
w cudzym jako urzednik wotowac cheiat, do grupowion
w kaperskiego, temu co przy nim directia, mansathouska
byluc, dać powinien, a gęty sż, uszaz takie wazyt
swyca sudygn, urzadem jakim w swoim wojewodztwie,

aby

a neby drugi urzędnik w własnym tamtym Województwa
którym się on tytułować był jako pisarz gmywów rickby dat
na fatalnywe przybranie tytułu, i puł roku u wicery siecział!

Panem Manuorem depozyt Biskupa Stachiego
se. stasmasa by dac: na użycie ich przy enoie stawali nie
tak jak ci, którym buratynurysie y wino dobre dodali serca
w kontradykcyjach; którym nie upatrują ad quem firmo
nieczy się aagna, Alia swego kwestu cykoryni, ogubie chra;
a mianowicie stacy co się postami obioraja.

Depozyta Biskupa Warmińskiego jak / który stracił
Dzień ten testamentu umrzeć by miał, uszytło pięć
podług prawa Niemcy by pobrali: a nie turma by prosta
cheica Woiewództwa Ruskiego oni brali, sturmicysud by
moss na restauracya, y suplement forte Ukrainskich obro
cie te piniadzach, a jemu nobyⁿ apprehensya, nie padł po
piniadzach, skhatulę przed niwiecaottomiu którym się on
nad przugląda potoryo: a perspektywaz, co swo goly orowa
ny utoly potory, tyż się ich widnis dla deliktacyi ser
ca jego.

Oni się upominaja bracia nadgrody uughdem
dobr odciżytych praw Komisyyaz; stasna tym uszytło a
dac, y tych dobra w Solwie co tu chobitli w wyzstium, niwazgi
korony przeciwo prawu, in opozyonem wolności.

Szlachta nowa indygenaci, ażeby nadnemu ad
tertiam generationem, si-gobitli się w Polowie maiztwici
skupowai; jeno na Ukrainie; y to w kijawskorynie u Lu
nichow skerynie urzedy im noddawai.

Pała Francuskiego się uszyty-gocemnie
chwata, sturmas mu omu, uprosi w Pióła Jmci Bis

of France - Episkopo
H. J. Pana M. W. W. W.

Supatuo

czy i przytłuc. którym. w wonej godzinie przy Pan. Bóg
 im zdrowia akroci, wraz z niemi, ginie. / caza, Cyryl, gr-
 bia, praw i wolności umniejszają, nie wiem jeżeli tacy praw-
 dziwi ich synowie byli? takimby trzeba by ci utowi inwente-
 rowie sobie w wino kładli, kalapuzym albo koproznikoi,
 y pokielizakur napijali się, co przytłuc z siebie, ten, nowozony
 rzucali mode; a emottiwemii postętu pirodka w swoich byje
 upulniac bonum totius republice, niemowych sobie prywaty.

Na Podskarbiego do tej dystrybucji kwarty i Cha-
 ich dóbr, obrai Jmci Kizdra i Lanchorońskiego Wo-
 wodstwa Pruskiego.

Na Insygnatora tych szary Jmci Janca,
 Hadniczycina Louierego Prinsyptskiego, tylko tym
 sposobem, żeby do Gdaniska jechał, aże gdanisnera
 nom wrócił, si corum, wykupit, żeby mógł przysię do
 tych dóbr, której quos cwestavit rodrie ella leprawy prof-
 cesyje.

WIDOK BIAŁOBY

List na pogrzeb Królowej Katarzyny Marii
Ludwiki.

Wielmożny uprzejmie nam miły. Być tażny niemożę Uprzej-
mości waszej. publicus lectus, iako nas pociągnie Katarzyny
sny 1^{ty} pamięci Ludwiki Marii Królowej Pani Matronki na-
szej niespodzianie afflicta. Żaczym będoge dobre wiadomości iako
mala publica particulariter na tych redundant, których propter
locus curis Patria tym bliżej admovit; eate uasto mamy sie
wtasny rat nasz i na Uprzejmości wasze iniquius factum
po exsist retosit. In iednak wyroków Patrie nie uchybiona
series in parte beatitudinis uispliwosi nam proponit; teoy pis
manibus seriem parentando; de tege co na swiecie tym Christi-
ana thare pictas, nasze obracamy dysprozyje. Pelnie tedy Upr-
waszej inqdamy, abysy upi. uasza na dzien 17 misiecia wracnia,
pogrzebowi normalony u Krakowie stangury, tristem obuigere przy-
boku naszym chiat spólnie morentium numerum. Co iako wtas
sinec competet uispliwosi hi nam Upr. W.M.; tak nas ad communis
corda u Upr. W. latiora, tym więcej przychycis gdy in modis
Uprzejmości wasza presentem uispliwosi będoge. Któremu dobre
go na ten czas ad Pana Boga inyoremy uobrowia. Dan u Wawrocie
dnia misiecia Roku Pańskiego 1667. Panowania naszego Pol-
skiego i Szwedzkiego 10. Roku.

Jan Kazimierz.

Epitaphium

Serenissima regina Poloniarum per Sophiam Bernardam
cubiculariam S.R.M. compositum Anno 1667

Vixit

Ludovica, Maria, Gonzaga
regina Poloniarum
magna dux

Lithvanica, Russia, Prussia
nata Princeps Mantuae:

Vladislai Quarti
bellicosissimi,

Jocinnis Casimiri potentissimi, regum
Uxor.

Quod gloria satis, dolori parum est.

Non impar tantis nominibus, plurimum capacio?

Genuina proles, quam ex Casimiro suscepit

Orbata,

in numerosissimas subditas gentes
maternum transtulit affectum!

Matrem se regni post fata etiam praebitura
nisi ipsam, novercam fortunam habuisset.

in Augusto ad augustam nata

in Majis falcesum Augustum exorta

Haec reginarum, et in ipso vere, autumnum virtutum exhibuit

Lucas in regalem manigulum eternitatis fascia colligavit

Sile liquor, cano gloria!

Mulierem

Mulierem ingenio virum
Consiliis prudentissimam
Animo viris majorem
regnandi peritia pulcherrimam
Majestate suavitate comparata liberis gentibus imperare dignam
Plura tacuerunt locupletum et adulatorum ora
Orphanorum ac infirmorum ad lacrymas concitati fleverunt oculi
sublatam sibi protectricem
Miseriordissimam ac prudentissimam matrem.

Augusta, tam augusta virtuti fuerunt fugitivi temporis spatia
sternitatem occupare meruit

LUDOVICAE

Potentissima Regina

Non jam ludæ martis vita,

qui hæc legis

Ipse quoque dum necis, mortis ludæ vincendus.

LUDOVICAE

in hoc sarcophago prostratae aggenue

Et post exactos anno salutis 1667 in Sarmatico throno
viginti annos

in mortali vita quinquaginta septem
unum diem sine occasu apprecare.

Nagrobek Ludwice Marii królowej polskiej, przez
Klęfija, Bernardi pokojowa, N. pani, w 1667 roku
napisany.

Życi przestała

Ludwika Marija Gonzaga

królowa polska

wielka księżna

litewska, ruska, pruska,

z domu księżniczka mantuańska,

Władysławowi III.

najbitniejszego,

Jana Karłowicza najpotężniejszego króla

mażonka.

Dla Sławny dość zapewne tych zaszczytów, dla naszej boleści za matkę.

Spociał mogła tak świętym imionem, najświętszych godna.

Słodwojnego jędru z drugim swym małżonkiem powziętego

pozbawiona,

do licznych podległych biedy swojemu ludowi

matczyńskiego swą miłością przeniosła.

I po zgonie swym byłaby matka, krajowi,

gdyby losu przeciwności nie doznała.

W sierpniu do wysokich porzezańien' zrodzona,

w Maju kosa, śmierci jak zboża sierpniowe podcięta. /a/

kwiat królowych, w samej wiosnie wieku swojego dojeżdża, ożagada cnotę,

w snopkach królewski uwiązana, wieczności poręczniejsza.

Niech umilknie zawiść, niech uwielbia Sawa

Niewiastę, mężkiego umysłu

Protopna,

a. / Igrani z Sławami nie mogło być inaczej wydane.

Rochozna, w radzie

Legosia, duszy nad psie swoje wyzysza,

leluzca, w sztuce rzadzenia

Lowaga, z Zagodnotia, Dazrona, wotrym ludom rozkazywai idolna;

hamierzady niejedno pochlebrow i niepomnych dobrodziejstwo usta;

Sierot i dzieci dzami zalana ory

ozjata, sobie rozdowniczka,

najlitosliwsza, i najlepsza, opdaluzca, matka,

Wogum jej cnotom nades, krotkie zakretone chwile

godna, byda zyci wiecznie

Ludwika

wrechwadna krotowa.

Niektly igosazka, smierca pokonana!

wytelnika

jesli tego nie pomniesz, sam rownie ulegniesz pod tym ciosem.

Wond Ludwika,

w tym groba dozona, ugnij kolana.

Tej co w 1664 roku zbawienia, 20 lat zasiadania

na tronie Sarmacji,

a 57 smiertelnego skonczyła zywota

chiej zycuje szeregliwej wiecznosc.

Tabliczka złota z grobu Marij Ludwiki królowej polskiej,
z całej długości 2/3 cala szerokości mająca, wagi 10 1/2
z uszkiem u góry karbowanem; na której następuj jest napis.

Ludovica Maria Gonzaga
Regina Polonia et Svecie
Magna Dux Lithvanie, Russie
Lussie Masovie.
Nata Princeps Mantue Moncho-
fessati Nivesnie heredi-
taria. Nata est
Anno MDCCL. Aug VIII
obit
Anno MDCCLVII. Mai 1

Ludwika Marija Gonzaga
królowa polska i szwedzka
wielka księżna litewska, ruska
pruska, mazowiecka,
księżniczka Marchii, Monfessate
i Nivesnie.
Urodzona
1611. dnia 18 sierpnia
umarła
1677 roku 10 maja.

na drugiej stronie
Władysłai III
et primo loco
et
Joannis Casimiri
regum uxor.

na drugiej stronie
Władysława III
świętej
a polemi
Jana Kazimierza
mażonka.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.